

EESTI

SPORDI LIIKUMINE

Jõulužurnaal 1938

A/s. ARE

**tehaste toodang tagab igale raadio-
ostjale laitmatu vastuvõtu.**

SIMMAN

2-lambiline, 3 lainealaga.

Hind kr. 90.—

Kolme lainealaga, kesk-, lühi- ja pikalainega, ühe võnkeringiga patareiaparaat, mis vaatamata oma odavusele omab suure võimsuse ja tundlikkuse.

KADRILL

3-lambiline, 2 lainealaga patareivastuvõtja.

Hind kr. 130.—

„Kadrill“ suur levik tagab ise selle aparadi headuse, sest väikese voolutarvitusega, kuid võimsa ja kõlarikka ülekandega on see kohane rahvaaparaat maal.

VIBUANE

3-lambiline, 3 lainealaga patareiaparaat.

Hind kr. 145.—

„Vibuane“ kolme lainealaga, kahe võnkeringiga, keskmise linnaklassi kuuluv kvaliteetaparaat, mis omab rahuldava tundlikkuse ka lühilainetel.

TUUSLAR

4-lambiline, 3 lainealaga patareisuper.

Hind kr. 195.—

Kolme lainealaga, kuue võnkeringiga, üliterava selektiivsusega ja kõrge tundlikkusega vastuvõtja, mis oma hinnaklassis on ületamatu.

VIKERLANE

5-lambiline, 3 lainealaga patareisuuper.

Hind kr. 240.—

„Vikerlane“ konstrueerimisel on kasutatud kõiki tehnilisi uudusi, mille tõttu see aparaat annab parimat, mida patareiaparaatide alal nõuda saab, olles vaatamata suurele võimele voolutarvituselt väga vähenõudlik.

TRUMP

Võrkaparaat. Vahelduvvoolule 2+1, universaalina 2+2 lampi.

Hind kr. 120.—

Kolme lainealaga, ühe võnkeringiga, tundlik ja võimsa häälega väikeaparaat. Tagasihoidlik, kuid meeldiv välimus, tagasihoidlik hind, kuid kõrge kvaliteet teevad selle aparadi kõigiti vastuvõteta-vaks vähenõudlikule raadiokuulajale.

MENUETT

Võrksuper. Vahelduvvoolule 3+1, universaalina 3+2 lampi.

Hind kr. 195.—

Kolme lainealaga, kuue võnkeringiga, tundlik ja üliselektiivne väikesuper, mille hinnaväärsus ei jäta mingit kahtlust. Väga meeldiv kast, imposantne skaala, helivärvija, automaatne fadingtasandaja. Saadaval vahelduvvoolu-aparaadina ja alalis-vahelduvvoolu tüübina iga-suguste võrgupingetele. Häälestus-indikaator, moodne konstruktsioon kõigis peensustes ja võimas dünaamiline valjuhääldaja teevad selle aparadi lõõknubriks Eesti raadioturul.

TITAAN

Võrksuper. Vahelduvvoolule 4+1, universaalina 4+2 lampi.

Hind kr. 230.—

Väga kõrge tundlikkusega ja selektiivsusega, kolme lainealaga suursuper, mille elegantne välimus ja kvaliteet tõstavad selle aparadi eliitklassi, vaatamata tagasihoidlikule hinnale. Eeskujulik kontsert-valjuhääldaja, fadingautomaat, imposantne skaala, maagiline silm häälestusnäitajana, helivärvija jne.

Tutvuge ilma ostu-sunduseta kohalikus esinduses ARE raadioga.

Elektrotehnika-tehased A.-s. ARE

Tallinn, Reimani 11, telefon 300-30, 316-59.

GEORG STUDE

Tallinn, Pikk 16,

tel. 442-76

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

19. AASTAKÄIK

Nr. 12

DETSEMBER

1938

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel iga kuu 20. päeval. Toimetus ja talitus: Tallinn, Harju 48-6. Tel. 444-28. Talitus avatud iga äripäev kl. 9—3.

Toimetaja: AADU ADARI.

V. Vaiksaar:

Meie hüppajatest

Ka hüppealad näitasid läinud hooajal tõusu, arvestamata tagasiminekuiga kõrgushüppes. Eriti tohiks rõõmustada see, et ka kolmikhüppes murdus jää, ning mõningat edasiminekut oli ka tehnilises mõttes. Samuti tuleb rõõmustada teivashüppe üle. Sel alal koguni südasuvel omasime kaks esimest kohta Euroopa tabelis. See oli teadagi tingitud sellest, et mujal Euroopas oli ettevalmistus seatud nii, et parim vorm saavutatakse siis, kui tulevad suurvõistlused. Igal juhul oli 4.02 ikkagi Euroopa klassi tagajärg. Peale selle võib arvestada, et 4 meetrit saavutati ka suurvõistlustel Stokholmis, ning hilissügis tõi juure rea häid mehi. Adamson hüppas 3.80, millise tagajärgjega ta eelmistel aastatel oleks ähvardanud juba tipptagajärge.

Teivashüppes oli kõige rõõmustavam, et taseme laiendamine haaras väljaspoole meie seniseid kergejõustiku suurkanse. Tõusu põhjuseks tuleb pidada, et nooremad omavad häid eeskujusid.

Allpool püüame leida kõrvalekaldumisi teivashüppe tehnikast ja püüame leida samuti momente, millele tuleks omistada tähelepanu harjutustel.

Võis tähele panna, et enamikul juhtudel kõrguse ületamine või mitteületamine otsustus juba teiba auku pistmisel. Kui see ei õnnestunud harjunud kava kohaselt, siis ebaõnnestus hüpe. Isegi kõrguste võtmisel, mida enam ei suudetud ületada, tehti vigu juba teiba auku pistmisel. Enamikul juhtudel neil kordadel taheti alustada hüpet liig vara, see tähendab, ei oodatud, millal teiba aukuviimise liigutused oleksid lõppenud normaalselt. Üldiselt tundub viga olevat selles, et teiba aukuviimist alustatakse liig hilja, mis tingitud sellest, et harjutusil omistatakse sellele teivashüppe nii tähtsale osale vähest tähelepanu. Viga tuleb otsida ka käsiraamatuist, mis tavaliselt kirjeldavad küll seda osa, aga ei suuda anda selgitust, kuidas õppida seda.

Õppevõtted peavad olema säärased, mis õieti põhjustavad nii või teisiti tegemist. Sooritust peab välja kujundama, seda ei saa drillida.

Allati tuleb arvestada, et ühe või teise võtte tegemiseks

peaajust antava käskluse ja käskluse efekti vahel on ajavahemik.

Meie parim kõrgushüppaja Ruudi Toomsalu.

Enamik teivashüppajaid näib harjutustel rõhutavat pendeldamist ning keha äratõukamist teibast. Pendeldus teadagi teivashüppe sooritamisel omab tähtsust, aga siiski mitte rohkem kui muud osad. Meil aga näib, et pendeldus põhjustabki kõrguse saavutamist. Liigse tähelepanu juhtimine pendeldusele on tähelepanuvõistlustel. Eelpool nimetatud teiba aukupistmisega jääda hiljaks ja pendeldusega alustatakse liig vara, siis loogiliselt võttes peab nii oluline osa hüppest kui seda on äratõuge jääma puudulikuks. Vahest saab isegi mulje, et teivas veab mehe üles, aga mitte mees ei taha saavutada kõrgust teiba abil.

Tegelikult peab alustama teiba aukupistmisega küllalt aegsasti, et liigutused, mis selleks vajalised, on jõudnud seks ajaks lõppeda, kui alustatakse äratõuet, ning sellele antakse nii palju aega kui vajaline on vastavate liigutuste läbiminekuks, mis õieti ongi osa pendeldusest.

Pendelduse järele algab keha ülesrebimine, milleks antakse erikäsklus. Selle ja vastavate liigutuste (lihaste toime) vahele jääb loomulik ajavahemik, mille kestel toimub teine osa pendeldusest. Kui arvestada, et see ajavahemik, mille vältel tõustakse latini, ei ole piiramatu, siis kujuneb säärane olukord, et ennem ollakse latist üle kui keha saab üles rebida.

Kordan, et pendeldusena tuleb vaadelda äratõuke liigutuste läbimist ja ajavahemikku ülesrebimise käskluse ja selle efekti vahel. Kui nüüd ponnistus on küllalt perfektne, siis peaks hüppaja saama ka valitsejaks teiba üle ja hüppekurv tuleb küllalt terav. Õigeaegset keha ülesrebimist pidi Euroopa asjatundjad pärast olümpiat põhjuseks, miks ameeriklased nii palju on eurooplasist paremad.

Teibast ärälükkamisel ei tule panna nii palju rõhku ärälükkamisele kui just keharaskuse heale paigutamisele kätele (vt. illustratsiooni), sest juba see ise põhjustabki õige kätetöö.

Üksikute hüppajate kohta ei saa kuigi palju öelda peale selle, mis ülal öeldud. Meie kahe tippmehe kohta on varem küllaltki juttu olnud, nii et siin ei ole palju lisada. R. Kiipsaarel on teiba aukupistmine kuidagi ebajärjekindel. Näib, et ta ei ole leidnud kindlat tava selleks. E. Äärmal on hüpe sulavam.

Teiba tippmeestest kõneldes ei saa kuidagi mööda minna euroopavõistlustest. Kui meie oleme saanud kaks võrdvõimelist meest ühel alal, siis peaksime ka suutma neid mõlemaid saata suurvõistlustele. Pealegi oleks siis saanud maksimaalselt rakendada välisvõistlusel saadud kogemusi, mis Äärmal peaksid olema. Tõsiasi on, et Kiipsaar oma suurtagajärjed on saavutanud just Äärmaga konkureerides. Seda oleks võidud kasutada ka euroopavõistluste puhul.

Tänavu jõudis A. Adamson tagajärjeni, mis põhjustab lootma enamatki. Tema hüpe on omapärane ja rajaneb tugevatele kätele. Näib, et rohkema saavutamiseks tuleb erilist rõhku panna äratõukele ning selle õigele rakendusepõhjustajale — teiba aukupistmisele. Peagu sama oleks paikapidav H. Lindaligi kohta. H. Koik näib tahtvat tõsiselt anduda kümnevõistlusele ning selle tõttu võib-olla oleks üleliigne tema juures pikemalt peatuda. Üldiselt omab tema meie teivashüppajaid ühtlasema hüppe, milles ei ole üht ega teist faasi erilist toonitatud. M. Karelson ja O. Stephan meenutavad teivashüppajat Karl Kask'e, kes eriti rõhutavat enese ülesrebimist, aga omavat muus osas küllaltki takistavaid puudusi. Võiks veel kõnelda E. Viirmast, kelle juures võib tähele panna kõige suuremat lamedust hüppel.

Ene kui kõnelda järgnevatest hüpetest, käsitaksin mõne sõnaga küsimust, mis on mõõdupuuk tehnika stiili hindamisel? Tüütuseni palju on kõneldud individuaalsusest ühe kui teise ala sooritamisel. Selle taga peitub suur tõde, sest tõeliselt võttes iga sportlase stiil on tehnika individuaalne rakendus. Ja selle hindamisel ei tohiks keegi ennast ülehinnata ning ainult vaatamise järele otsustada, mis on õige või vale.

Näiteks kaugushüppel peab arvestama jooksu kiirust

Cornelius Warmerdam, kes 1937. a. hüppas 4.46. Siin on näha eeskujulik keharaskuse paigutus kätele

ja tõukevõimet. Nii on euroopameistri K. Leichumi aeg 100 meetris 10,4 ja kõrgust on ta hüpanud 1.80. Veel toredam on Owens, kes peale 10,2 on suuteline kõrgust hüppama 1.90. Nii siis tehnika hindamisel tuleb arvestada kiirust ja tõukevõimet enne kui tehakse lõppotsus. Veel tuleb tehnika hindamisel arvesse tõsiasi, et hüppe sooritamise ajavahemik (kaugus) piirab ühe kui teise tehnilise finessi rakendust. Selge peaks olema, et mees, kes hüppab 6.80 ümber, ei saa hüpet sooritades kõike seda kasutada, mis selle ala suurmeister L. Long 7.50 m hüpetel. Pealegi ei oma õhus tehtavad liigutused saavutatava kauguse kohta erilist tähendust, sest edasivõim energia on saavutatav füüsika seaduste alusel tõukel. Kõik edaspidine on vajaline ainult otstarbekaks maandumiseks.

Tehnika käsitamisel ei tohiks ka arvata, kui üks või teine liigutus tehakse normi kohaselt, et siis selle kõrvaldamisel tagajärg otsekohe paraneb nii ja niipalju. Sageli võib selle täitmine küll õnnestuda, aga siis kannatavad teised osad.

Üksikuid mehi vaadeldes peaks loomulikult kõnelema R. Toomsalust, kelle kohta tohiks paika pidada arvamine, et tema pole veel leidnud ennast kaugushüppajana. Väidetakse, et tema lahkub pakult liig ruttu. See näib ole-

Parikas
TALLINN

MEISTERFOTOGRAAFID
KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

vat tõsi. Kuid julgen väita, et selle tingib hoojooks, mis temal näib kestvat pakuni. Vast oleks hea, kui tema enne paku mõned sammud jätaks aktiivse hoo kiirendamise ja selle asemel kontsentreeruks rohkem tõukele, mille puhul tuleks rõhku panna erilisele käte tööle, mis on vajaline tõuke-sirutuse läbiviimiseks, ning siis vast oleks võimalik kasutada vabajala tööd täielisemalt. Siis peaks äratõuge õnnestuma perfektelt. Kõike kokku võttes jääme lootma, et Toomsalu leiab endale sobivaima tava.

Järgnevate kohta peab ütleva, et nad on nükaugel, kus nad kõrvaltegereid arvestades peaksidki olema. Töö pakul nõuab enam-vähem kõigilt viimistlust, eriti vabajala kasutamisel. Aga selle käsitamisel tuleb arvestada, et ainult see, ilma teistele kehaosadele tähelepanu juhtimata, ei õnnestu täieliselt. F. Tarkman'i tagasiminekut võib vist seletada vabajala töö väärtõlgitsusega.

Kolmikhüppes sundis A. Raskat kõike endast välja andma R. Armi, kelle 14.29 oli kõigile üllatuseks. Nende kohta tehniliselt ei tahaks palju öelda, näib, et nad on õigel teel ja siit edasi viib isiklik süvenemine lemmikalasse. Järgnevad mehed ei ole selle ala erimehed. O. Salum esitab meile hüpet, mis on kohane mittekiirele mehele. Tema tipptagajärg kahjuks pole tehtud suure avalikkuse ees, miks asjaomastes ringides

kaheldakse selles. Kohtunikkude kogul tuleks tõsist tähelepanu omistada oma usaldusmeestevõrgu laiendamisele, et sportlased ei pruugiks asjata olla kahtluste all.

Viimase hüppealana tuleks käsitamisele kõrgushüpe. A. Kuuse taandumine langetas küll tipptagajärge, aga tase säilis. O. Kaldre leidis enda ja sõjaväest vabanedes ta loodetavasti suudab parandada tagajärge.

Õieti oleksin pidanud enne käsitama tänavust selle ala esimest — E. Pilliroogu. Tema kohta on mõned arvamised, et siin on tehniliselt juba kõik saavutatud. Tahaksin tõsiselt vastu vaielda säärasele enneaegsetele otsustele. Pilliroog on alles noor poiss ja tema tagajärg näitab ainult seda, et tee on lahti kõigele. Omalt poolt kaldun arvama, et tõuge võiks olla vabam (praegu tundub nagu pingutust), siis peaks muugi paranema.

E. Järvel otsib liig palju. Enam enesekindlust, küll siis läheb! A. Hallik omab loomulikuma hüppe, aga tõsiasia on, et harjutus peab olema järjekindel ja mõõdukas, aga mitte hoogtöö. Üksikult tahaksin veel käsitleda E. Levikovi. Temale võiks soovitada rohkem sääraseid võistlusi, kus tingimata ei pea tulema esimeseks, küll siis tullakse toime ka oma-sugustega.

Suureks hüveks kõrgushüppes on, et viimasel ajal ei panda latitehnika pisi-asjadele liigset rõhku. Selle asemel on tähelepanu juhitud rohkem tõukele. Aga sealjuures ei tohi näha ainukest õnnistust vabajala töös, vaid tuleb tähele panna, et vabajala töö juures omavad ka käed otsustava tähtsuse.

Kõike kokku võttes jääb soovida, et hüpete juures tuleb arvestada mitte ainult sooritusest saadud muljeid, vaid ka mõõdetavaid kõrvaltegereid (jooksu kiirust ja tõukevõimet), ja hüppe üksikutele osadele tuleb omistada võrdset tähelepanu.

Ostke ainult kodumaa
kalasse ja botikuid
selle märgiga

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

O/ü. „MOOTOR“

V. Sadama 1

Tel. 478-15

A-s. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

Endine riigi põlevkivitööstus

Tallinnas

Valli 4

Tel. 450-85

Tervishoidlik kontroll kehaharjutuste sooritamisel

Dr. H. Jürgenson.

Kehaharjutuste toime hinnangul inimesele tuleb arvestada mitte üksi nende otsese, direkte mõjuga näiteks hingamissügavusele, löögimahule ja teiste füsioloogiliste momentidega, vaid neid ka indirektselt, kaudselt hinnata, — kuivõrd need nähted, nagu hingamisõhu kasv jne. on tingitud sportijat, võimlejat ümbritsevast kliimast, võimlas olevast õhust, selle meteoroloogilistest tingmustest, hügieenilistest olu-

kordadest. Teiste sõnadega: kehaharjutuste toime osutub mitmesuguseks, sõltuvalt kas sporditakse väljas või võimlas ja sõltuvalt aastaajast, ilmastikust, mandrist jne.

Kuid sellest oleks ka veel vähe: kehaharjutuse toime osutub sõltuvalt ka sellest, millist toitu enne harjutust tarvitati, sportija vanusest, harjumusest vastava harjutusega jne.

Võtame lapsea, näiteks kooliealist last. Lapseaale on omased mitte üksi erilised hingeelulised iseäraldused, vaid ka kehalised erinevused. Ma registreerin siin mõningaid neist. Nii näiteks osutub 6-a. poisi pulsi sagedus 96, 6-a. tütarlapse — 100 lööki minutis; 11-a. poisi ja tüdruku 82 ja 84; 14-a. poisi ja tüdruku, millised aastad teavasti langevad puberteedi aastatesse, uuesti pisut suuremateks: poisil 84 ja tüdrukul 85 pulsilööki minutis, kuna teatavasti täiealisel poisil mehel 64 ja naisel 70 lööki näitab.

Edasi, mis puutub n.-n. löögimahusse, see on selle vere hulga kohta, mida vasak südamekamber iga korraga kokkutõmbamisel edasi viskab, siis osutub ka see, arvatud ümber iga ühe kilogrammi kehakaalu peale, lastel suuremaks, kui täisealisel. Nii 6-aastasel lapsel $0,98 \text{ sm}^3$ grammi pro iga kilogramm tema kehakaalust, kuna (hilisemal ajal — 11-aastasel lapsel ja täisealisel) ta on $0,88$ — $0,89$ grmmi pro kilogramm kehakaalust oleks.

Kui korrata vastava eluaasta, lapse ja täisealise, pulsisagedust minutis vastava eluaasta löögimahule, siis saame nõندانimetatud minutimahu ning selgub, et kui täisealise minutimahtu märkida 1-ga, siis osutub see lastel märksa suuremaks, nii 6-a. poisil ja tüdrukul $1,6$ — $1,7$; 11—14-aastasel $1,3$ — $1,4$.

Mis järeldust siit teha? Meie näeme nimelt, et lapse vereringe aparaat reageerib elavamalt täisealise omast. Kui võtta hingamiselundeid, siis näeme sedasamagi. Hingamis-sagedus 6-a. lapsel on 27 korda minutis, 11-a. lapsel — 24, 14-aastasel 22 korda, täisealisel 15 korda minutis; hingamis-õhuhulk pro iga kilogramm kehakaalu on aga 6-aastasel lapsel $6,2 \text{ sm}^3$ ehk grammi, täisealisel pisut rohkem — $6,4$ gr. Kui võtta aga minutimahtu, mida saadakse hingamissagedust minutis korrates tavaliselt sissehingatava hingamisõhule (absoluutselt on ta 6-a. lapsel 118 grammi, 11-a. lapsel 175, 14-a. lapsel 227 ja täisealisel 415 — 500 gr ehk $\frac{1}{2}$ liitrit õhku), siis näeme, et ta lastel jällegi nagu südamegi juures, suurem on kui täisealisel. Nii näitab ta täisealisel ainult 96 g õhku, sm^3 ühe kilogrammi kehakaalu peale, 14-a. lapsel on ta 128 g, 11-a. lapsel 140 ning 6-aastasel tervelt 168 grammi.

Kui lapse ja täisealise põhiainevahetust uurida (põhiainevahetus on ainevahetus rahuliku seisukorra juures, kus inimene puhkab), siis arvestades ühekorraga mõlemate uuritavate kehakaaluga kilogrammides, saame, et seal, kus täisealise põhiainevahetusele tarvis läheb 24 kg cal energiat iga kehakaalu kilogrammi peale, langeb 14-a. lapsele 32 kg cal , 11-a. lapsele 35 kg cal ning 6-a. lapsele koguni 42 kg cal , — see on, meie näeme, et põhiainevahetus „intensiivne“ 6-a. lapse ja täisealise vahel võrdub kui $42:24$, see on kui $7:4$, seega peagu 2 korda suurem. 1-a. lapsel on intensiivne kõige suurem, muid oleks siin $55:24 = 2,3:1$ vastsündinu ja täisealise juures saame murru $48:24 = 2$.

Väga tähtsaks osutub edasi ka see, kas kehaharjutuste läbiviimisel ka ilmastikuga arvestatakse. Ses mõttes pakuvad rohket huvi mulle kingitusena ja arvustuseks saadetud hiljuti ilmunud Austria haridusministeeriumi haridusnõunikude Gaulhofer ja Streicheri tööd: „Lastevõimlemine I, II, III ja IV õppeaasta võimlemisraamatukesed“, kus raamatute lõpus tabeli näol ka muuseas näidatakse, missugustel kuudel

ning missugusi harjutusi võib lastega teha väljas, võimlas, klassis jne.

Kuna vaba looduse õhul on see paremus, et ta ühe-
suguselt puhtaks osutub, sissehingatava õhu koosseis seega
stabiilseks osutub, on ta paheks külmal ja niiskel ajal see,
et ta temperatuuri võnkumised, külm tuul haigusi võivad
kergemini välja kutsuda kui võimlas, kus spordi- ehk võim-
lemisõpetajal võimalusi antud on võimla õhu koosseisu eest
vastavalt hoolitseta. Halva, rikutud õhuga võimla on aga
tervisele kahjulik.

Tervishoidliku kontrolli läbiviimisel koolis tuleks võimla
sanitaarse normeerimisega alata: võimlas olgu tahvel, kuhu
ga tunni algul ning lõpul võimlemisõpetaja märgib üles:

- 1) võimla temperatuuri,
- 2) hügromeetriga mõõdetava relatiivse niiskuse,
- 3) kas ja kui kaua võimlat iga tunni järele tuulutatud.

Seks tuleb muretseda ainult toa tremomeeter ja juus-
hüromeeter, millist igas koolis võib saada füüsikaõpetajalt,
ning mille käsitamine primitiivselt lihtsaks osutub. 1931.
aastal üht suuremat võimlat ses mõttes kontrollides (või-
meldi õhtu kell 4—9-ni) leidsin, et seal kus esimesel tun-
nil võimla temperatuur näitas 14°C ja relatiivne niiskus
osutus normaalseks, see on 60—70%, langes temperatuur
viimase tunni lõpuks kuni 8—10 kraadini ja relatiivne niis-
kus tõusis vahel 90%, see tähendab võimla õhk sai üle-
küllastatud võimlejate higist jne. tõusnud halvast aurudest.

Sarnases õhus võimlemist tuleb tervishoidlikult keelata.
Kehaharjutused sarnastes tingimustes osutuvad tervisele
kahjulikkudeks.

Teiselt poolt osutub terviselt kahjulikuks ka võimla
õhk, mille relatiivne niiskus on 40% (õhk on liig kuiv)
võimla temperatuur liig kõrge, mis võimlejad ajab asjatult
liig higistama. Teame ju, et seal, kus meie normaaloludes
ööpäeva vältel söögi ning joogiga 3 liitrit vett tarvitame,
sellest 1 liiter higi ja vett naha kaudu eristame, tõuseb öö-
päeva jooksul veetarvidus kuumas õhkkonnas, nagu näiteks
troopikamaal, 10—15 liitrit päevas, ning higistamine kuni
12 liitrini.

Võimlejate liig suur higistamine liig kuivas ja kuumas
võimlas ajab neid vett ülemääraselt jooma. Suurenenud vee
tarvitamine raskendab aga vereringe tööd. Teavad ju oma
primitiivsetest kogemustestki kõik maratonijooksjad, et kuu-
ma lajal ei tohi jooksu vältel juua, kui nad võita tahavad.

Tervishoidliku kontrollimise seisukohalt osutubki täht-
saks, et õpetaja paneks tähele, kas vastavad jooksud ning
kehaharjutused nii liigsuurele joomisele kui ka higistamisele
ei ajaks, mis tehtud harjutuste negatiivsest toimest lubaks
rääkida. Võimla õhk olgu hapnikurikas, milleks on tarvilik
vahetunniline tuulutamine. See osutub tähtsaks eesrinna-
n. n. hingamiskoeffitsiendile ja tööventilatsiooni maksimumile
— võimaliku kauema püsimusele. Kui meie näiteks tahame
teada, kuidas toimub hingamisprotsessi gaasidevahetus, siis
tuleb kõigepealt ära määrata nii meie poolt väljahingatava
kui ka meie poolt sissehingatava õhu koosseisu. Kui keemil-
line analüüs näitab, et meie väljahingatavas õhus oli
4,53% CO₂ ning sissehingatavas atmosfäärilises õhus 0,03%
CO₂, siis andsime oma kehast ära iga väljahingamisega 4,5%
CO₂. Kui väljahingatavas õhus oli 15,97% O₂, meie poolt
sissehingatavas atmosfäärilises õhus aga 20,97% O₂, siis
võttes 20,97% O₂ maha 15,97% O₂, saame, et iga sisse-
hingamisega omandasime, võtsime oma kehale tarvitamiseks
5% O₂ sissehingatavast õhust. Teiste sõnadega iga välja-
hingamisega andsime ära 4,5% CO₂ ja omandasime iga sisse-
hingamisega 5% O₂.

Murdu, mida saame äraantud CO₂ jagatud omandatud
O₂, nimetatakse hingamiskoeffitsiendiks, sel
korral oleks $4,5/5 = 0,9$. Mida rohkem see murd läheneb
1-le (ühele tervele), seda ratsionaalsemaks osutub tehtav
töö: mida rohkem söehape gaasi meie suudame ära anda
ja mida vähem meie pruugime samal ajal hapnikku oman-
dada, seda rohkem see murd läheneb 5/5 ehk 1-le. Hapniku
saame aga mitte üksi õhust, vaid ka toidust.

Jahuained (süivesinikud), millised tänu oma keemilisele
valemile, vajavad lõplagunemiseks kõige vähem O₂, võr-
reldes valk- ja rasvaainetega, näitavad hingamiskoeffitsienti
vastvalt 1 (ühele tervele), valgul on ta 0,8; rasvaainetel 0,7.

Need, kes tunnevad keemiat, võivad kergesti mõista, miks
rasval murd on väike. Kui võtta toitu, milles 15% valku,
85% jahuaineid ja 0% rasva, siis osutub selle hingamis-
koeffitsiendiks murd 0,97; iga organismi poolt tarvitatava
hapniku liitri „ärapäletamiseks“ läheb sellase hingamis-
koeffitsiendi juures vaja 4,98 kg cal, iga liitri CO₂ „hävi-
tamiseks“ aga 5,1 kg cal.

Hingamiskoeffitsiendi juures 0,72, kus toiduks võib
olla sarnane võit, millises 15% valku, 0% jahuaineid ja
85% rasva, kulub iga liitri hapniku „päletamiseks“ ainult
4,6 kilogrammi kalorit ja iga liitri CO₂ „hävitamiseks“ ter-
velt 6,5 kilogrammi kalorit, energiat.

Siit järeldus: **lihasejõu esmajärgulisteks energiavabasta-
jateks osutuvad jahuained (süivesinikud)**. Ratsionaalsem
töö sünnib hingamiskoeffitsiendi juures, mis lähedal 1 (ühele)
ehk süivesiku (jahuaine) rikka toidu juures.

Neid andmeid tõin ma selleks, et näidata, mil viisil meie
kehaharjutuste toime sõltub hingamisest ja toitlusest. Hing-
amine ja toit on meie energia ürgallikateks. Et kehahar-
jutused mõjuksid hästi, seks peab olema:

- 1) puhas vastavate omadustega õhk võimlas jne.
- 2) peab tarvitama sarnast toitu, milline dissimileerides,
lagunedes kehas, nõuab meie organismilt tänu oma keemili-
sele valemile kõige vähem energiat („päletamiskulu“).

Viimaseid uurimusi tervishoidliku kontrolli läbiviimiseks
võime muidugi meie, arstid, ühes keemikutega ette võtta
ja läbi viia kehaharjutuste toimel tekkiava majapidamise bi-
lansi hinnanguks. Millist tervishoidlikult kontrollimist võks
veel läbi viia peale võimla sanitaarse kontrollimise-üles-
märkimiste? Sellele vastata oleks minu üks ülesandeid.
Soovitsin võimlemisõpetajatele kõige pealt alata **võimleja-
kaalu ülestahendamise**ga. Iga tunni algul ja lõpul kaalu-
tagu ühte-teist, et näha, kuipalju kehakaal tunni vältel on
muutunud. Tulevad siin ette suuremad hüpped, siis teh-
tagu sest ka vastavad järeldused. Edasi juhiks mina võimle-
misõpetajate tähelepanu sellasele asjaolule, et **sportimise
tagajärjel tõuseb ka kehasoojus**.

Tervishoidliku kontrolli mõttes osutuks seetõttu täht-
saks kraadida sportijate **kehatemperatuuri tunni algul ja
tunni lõpul**. Norralane Christensen leidis, et jalgrattasõidu
juures kehatemperatuur tõuseb aeglaselt, jõudes 15—20 mi-
nutil maksimumi tööraskuse kraadi järele Kõige kõrgem
temperatuur, mida tema nägi, oli 40°. Puhkeajal võttis to
väga aeglaselt maha; 30 minutit pärast jalgrattasõidu lõppu
oli t° veel üle 38°. Kõrge välistemperatuuri juures, kus
soojuse ärandmine kehale raskendatud, tõuseb kehatempera-
tuur veel kiiremini kõrgele. (Rietschel ja Beck (1928) või-
sid näidata, et janu dieedi järele kehasoojuse töö tagajärjel
tõusis tugevamini, kui vee saamise korral.)

Herxheimer (Berliin, II meditsiiniline Charite kliinik)
tõendab, et kõrget kehatemperatuuri võimlemise tagajärjel
peab õpetajale sellest rääkima, et tema harjutustega on
liialdanud.

N. n. staatilise töö juures (nagu raskuse hoidmine väl-
ja sirutatud kätega) on leitud aga vastupidist, — kehatem-
peratuuri langust (Marschak 1930). Oleks tähtis neid uuri-
musi kontrollida ka meie inimeste juures ja meie oludes.

Tervishoidlikkude kontrollimiste hulka, mida igaüks
võib läbi viia, kuuluksid ka järgmised võtted:

- 1) nii pulsisageduse, kui ka
- 2) hingamissageduse äralumegimine pärast harjutuse
(kiirjooks) lõppu.

Et paremat ülevaadet asja üle saada, tuleb spordiõpe-
tajal teada ka võimleja pulsisagedust ja hingamissagedust
puhkeajal. Arstide poolt on soovitatud rohkesti meetode,
kus näiteks 20 põlvepainutuse järele loetakse pulsi löökide
arv, seda lugemist korratakse 1 minut hiljem ning 2 minutit
hiljem. Süda saab hinnatud „väga hea“ ning „hea“, kui 2
minuti järele pärast harjutuse lõppu pulsilöökkide arv ei tõuse
normaalsest kõrgemale üle 10 löögi, kusjuures normaal pulsi-
löökkide arv minutis mehe juures loetakse maksimaalselt 70
lööki. Kui pulsilöökkide arv pärast ülalnimetatud harjutust,
2 minuti järele püsib üle 100 löögi, siis hinnatakse sarnast
südat kui „nõrka“ südat.

Kui asetame end kooliludesse, siis valitagu ühevanuseid
lapsi, loetagu nende pulsi arvu nii puhkeseisukorras kui ka

pärast harjutust, et võrrelda lapse vereringe võimeid. Kui leitakse siin järske hüppeid, siis tehtagu siit ka järeldusi.

Tervishoidliku kontrolli hulka kuulub ka:

- 1) n.-n. pressimise- (Valsalva, 1704. a.) ja
- 2) n.-n. hingematmise- (dysnove, Joh. Müller, 1938)

vältimine.

Pressimise juures läheb nägu punaseks, millist näeme ka näiteks pasunapuhujail nende mängu ajal, veri valgub pähe ja periferiisse. Kopsud ja süda on suhteliselt verevaesed. Inimene asub n.-n. **sissehingatavas seisukorras**, kuna väljahingamine on takistatud. Sellast nähtu näeme meie raskuste ülestõstmisel kõige puhtamal kujul, ka enne kettaheitmist jne. võime näha sama nähtu juba kergemal kujul.

Ennast pressimise seisukorda inimene tõmbab enne seda oma kopsudesse rõhkesti õhku, sulgeb seejärel kõrikaane, et siis raskust tõugata üles. Sarnast rahvakeeles nimetatud „punnimist“ tuleb vältida.

Kooli seisukohast ei osutu mitte soovitavaks pressimist väljakutsuvaid harjutusi sooritada.

Hingematmine on vastasnähe. Seal on nägu surnukahvatu, veri on valgunud ära periferiist, kuna süda ja kopsud on verega üle koormatud. Seda näeme kiirjooksudel, mis kestavad 10—30 sekundit. Niisugusel korral suureneb väga tunduvalt söehappegaasi hulk väljatungivas õhus. Kui see suurenemine 15 korda on ületanud normaalse hulga, siis järgneb n.-n. **surnud punkt**, mis võib kesta ainult mõnn hetk. Kui sportlase „võimed“ suudavad temast sel kriitilisel ajal saada jagu, see on CO₂ hulk väljahingatud õhus hakkab vähenema 10 võrra jne., siis järgneb n.-n. **teine hingamine** (second wind, zveite Atmung) ning sportlane võib jälle edasi jooksa juba kergendatud tundeiga.

Tervisliku kontrolli mõttes tuleks koolitöös nii hingematmist kui ka pressimist pidada õpilastele kahjulikuks. Õpetaja ülesanne oleks kõrvalekaldumise puhul vahele astuda.

Joosta võiks neid maid küll, kuid aeglase tempoga. Siin soovitaksin mina rea teiste arstidega: mõõta sarnaste jookside, kiirsõudmist jne. järele just eriti hoolikalt laste kehatemperatuuri, teades, et järsk kehatemperatuuri tõus võib lõppeda saatusliselt.

Primitiivsemate **tervishoidlike kontrollimiste** hulka keharjutuste sooritamisel kuuluksid nii siis:

I. **Võimla sanitaarne kontroll**. Seks tuleb vastavale tabelile iga tunni algul ja lõpul esirinnas sissekanda:

- 1) võimla temperatuur,
- 2) võimla relatiivne niiskus.

3) kas võimlat enne tundi on tuulutatud, kui kaua? ja kas võimlat on pestud?

II. **Võimlejate suhtes**: Hügieeniline kontroll kehaharjutuste mõju kohta:

Seks tuleb vastavatele võimlejatele individuaaltabelid muretseda, kuhu sisse kanda ja kindlaks määrata:

1) võimleja kehakaal enne ja pärast võimlemis-tundi või üksikharjutust, kui viimase toime mõnel juhul huvitab õpetajat-instruktorit,

1) võimleja pulsisagedust kas tunni lõpul või üksikharjutuste järele (ühes numbril panemisega),

3) võimleja hingamissagedust samal alusel,

4) võimleja kehatemperatuuri enne ja pärast tundi või eriharjutust (jalgrattasõit, ujumine jne.),

5) koolioludes eriti keelata harjutusi, mis kutsuvad esile pressimist; õpilane võib ainult sarnaseid raskusi tõsta, kus tal tarvis ei ole hinge kinni pidada: vältida surumisharjutusi,

6) vältida hingematmist kaasatavate harjutusi (rekordsõudmist, -jooksud jne.), — vältida „surnud punkti“ eriti koolieas: lapse jooks olgu aeglase või vaheaegadega, seks on head võrkpalli ja sellased harjutused,

7) **naha reaktsiooni** seisukohalt tuleb hügieenilist kontrolli nii läbi viia, et dushi all kindlaks määrata võimlejate „külmaverelisust“, „kuumaverelisust“, võttes seks appi vee kui ka võimleja **keha kraadimist**.

III. Mis puutub füsioloogilistesse uurimustesse ja nende hinnanguks, nagu hingamiskoeffitsiendi, sissevõetud toidu kalorimeetristesse uurimustesse, vastavat tööd või sporti teinud inimese majapidamise bilansi kokkuseadmesse, tehtud töö või spordi tööventilatsiooni maksimumi aramääramistesse jne., samuti

IV. **Pataloogilistesse** uurimustesse, kuivõrd uuritava sagedane pulsilöömine on tingitud südamehaiguse või suurenenud kilpnäärdest, — kuivõrd rekordspordist, — see kõik kuulub meie arstide kompetentsi ning ei kuulu seetõttu käesolevasse artiklisse.

Lõpuks oleks väga soovitatav kui kõik võimlemis-, spordi- ja teised kehaharrastajad nii

1) võimla sanitaarses normeerimises kui ka

2) üksteise hügieenilistes kontrollimistes (pulsi lugemine, t^o kradeerimine, kaalumine jne.) aitaksid **tervendada** kehaharjutuste toimet, see tooks võimlejaid lähemale arstidele ning arste võimlejatele, ning oleks kasuks nii esimestele kui teistele.

EESTI MEHAANILISE PUUTOOSTUSE AKTSIA SELTS

A. M. LUTHER

Saaduste müügikohad:

Tallinnas: V. Posti 9, tel. 446-16

Pärnu mnt. 69, tel. 482-60

Tartus: Ülikooli 2, tel. 7-88.

Mis on veeremäng

Sügise alates kogunevad kõik veeremängijad veere- teedele, et jätkata mängu, mis oli katkestatud kevadel. Praegu kihab juba kolm kuud igal õhtul elav tegevus kõigil veeremänguteedel. Harjutatakse intensiivselt ja heatuuliselt, rahuldust tundes õnnestunud visetest või lahutades käsi vääratamise puhul. Kui öeldakse, et sport on kõiki seltskonna- kihte ühendav tegur, siis siin on see maksev suurimal mää- ral: muud spordiharud on ikkagi peamiselt noorte monopo- liks, siin leidub aga nii noori kui vanu või õigem — siin tun- nevad end kõik noorena ja elurõõmsana.

AGA KUIDAS MÄNGITAKSE VEEREMÄNGU?

Meil on see spordiala võrdlemisi uudne ja toimub n. ö. kinnistes klubides, milletõttu sellist küsimust on kuuldud sageli. Seepärast tohiks asjast eemalseisjale vast huvi pak- kuda veidi ligemalt tutvuda selle, mis on populaarse, spordialaga (meie veeremängu arengust lähemalt E. Spordi- lehes nr. 11 s. a.).

VEERETEE.

Veereteedehitatakse paksudest plankudest, parketist või asfaldist, asetatult võimalikult muutmatule alusele (betoon), mis tagab, et tee püsiks stabiilsena ja täpsena.

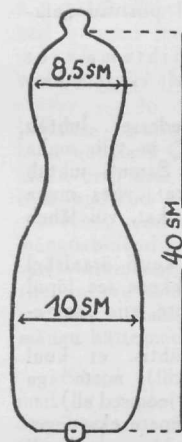
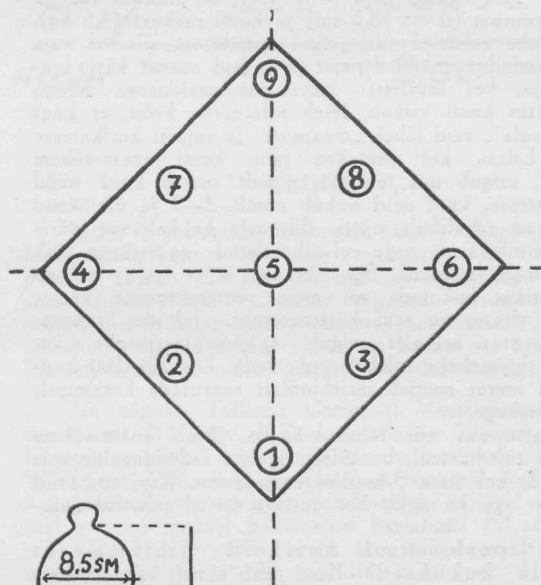
Käesoleva lehekülje all on toodud lihtne joonis, mis annab umbkaudse kujutuse tavalisest veereteest, kuna üksik- asjalikumad andmed veereteede peensuste ja paljude erine- vuste kohta ei mahu käesoleva kirjelduse raamidesse.

KURIKATE LAUD (alus).

1. Esinurga-kurik või esikurik.
2. Vasak esikülje-kurik.
3. Paremsesikülje-kurik.
4. Vasaknurga-kurik.
5. Keskkurik või kuningas.
6. Paremnurga-kurik.
7. Vasak tagakülje-kurik.
8. Paremses tagakülje-kurik.
9. Taganurga-kurik või tagakurik.

All pildil veereteede skeem:

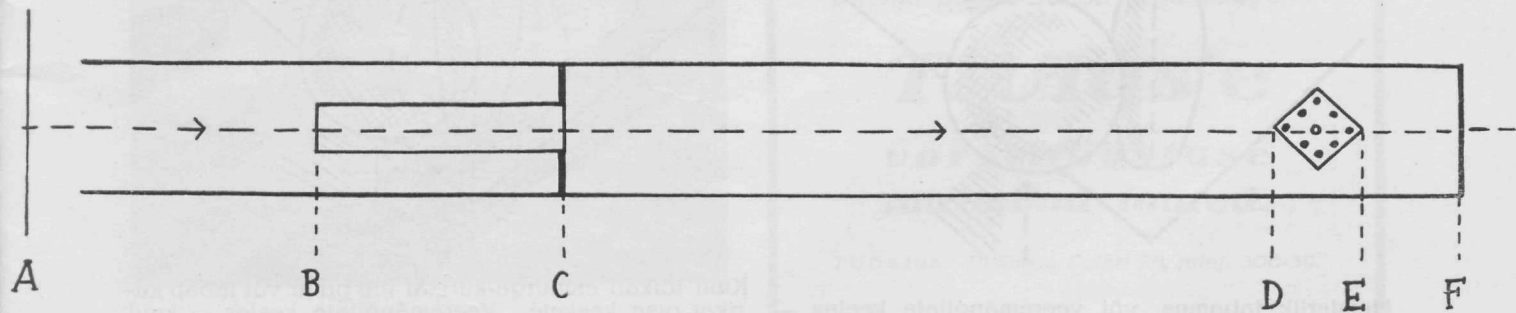
- A—C jooksumaa hooõitmiseks (ca 6 m);
 B—C linoleum või kumm kuuli mahapanekuks;
 C—D kuuli jooksuplats (ca 22 m);
 D—E kurikate laud või alus (1 m);
 E—F ruum kurikate kukkumiseks (ca 1 m).

Joonisel on keskkurik (kuningas), teised kurikad on ilma ülemise nuputa. Kurik valmistatakse sitkest kasepuust. Kurika raskus on ca 1,5 kg. Kurika alumisse otsa on kinnitatud plekist n.-n. rõhknupp, mis kurika püstiseadmisel ase- tatakse kurikate laual olevasse vasta- vasse avausse, milline moodus tagab ku- rikate õieti ülesseadmise.

KUUL.

Kuul on täisümar (kera) ja valmis- tatakse pöökpuust või kõvakummist ja viimasel ajal valmistatakse (pressitakse) Saksamaal kuule ka linaseriide massist, nimetusega „Novotext“ ja „Novozell“, mis on eriti tugevad killunemise või pragunemise vastu. Kuulidest on meil tarvitusel peamiselt kahemõõdulised, läbi- mõõduga 16,5 sm ja 18,5 sm, kusjuu- res esimesed kaaluvad 3,2 kg ja teised 4,5 kg.

VEEREMÄNG.

Olles eespool tutvunud veeremängu teedega ja -abinõudega, pole mingit raskust ette kujutada mängu ennast. Veeremängija ülesanne on pealtnäha pärist lihtne: visata kuul veerema ja tabada sellega kurikaid nii, et kukuksid kõik 9 kurikat. Kui aga arvesse võtta veerete pikkust (ca 25 m), kuuli suurust ($d = 18,5$ sm) ja kuuli raskust (4,5 kg), siis võib juba esimesel silmapilgul taibata, et siin on vaja ka jõudu, painduvust, tähelepanu ja vägagi osavat kätt. Iga tahes algaja, kes tavaliselt suure eneseusaldusega mängu kergelt võttes kuuli viskab, leiab üllatuseks kohe, et kuul „sõna ei kuula“, vaid läheb „omapead“ ja sugugi kurikatesse ei kipu. Edasi, kui jõutakse juba kuuli enam-vähem „käsutada“, selgub uus takistus, nimelt veereb kuul nüüd küll kurikatesse, kuid neid kukub ainult 2–3 ja ülejäänud 6–7 püsivad rahulikult püsti. Siitpeale hakkab see päris mäng, mille sihiks on, nagu eel tähendatud, iga viskega kõik 9 kurikat maha virutada. See siht aga, s. o. iga viskega kõik 9 kurikat kukutada või meie veeremängijate keeles „lagelaud“ visata, on seni kättesaamatu. Jälgides rahvusvahelisi saavutusi sel alal selgub, et kõrgeklassiliseks mängijaks või tippmeheks tuleb lugeda seda, kes 50–100 kuulilise partii juures suudab järjekindlalt saavutada keskmiselt 7 kurikat viskega.

Kui ruttu üks või teine mängija jõuab enam-vähem rahuldavate tulemusteni, on täiesti igapähe individuaalne asi: on üksikuid, kes juba 3-kuulise harjutamise järgi tõusevad „vormis“, on aga ka neid, kes aastate kestel püsivad „alavormis“.

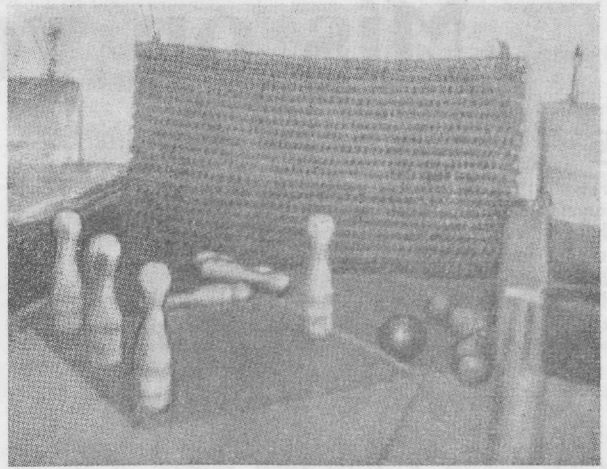
Kuhu peab kuul kurikaid pihtama, et need kõik kukuksid? Kuul peab nimelt riivama kergelt esinurga-kurikat ükskõik kummalt poolt.

Iga mängija püüab kuuliga tabada „sarvedesse“. Juhtub aga pahatihti nii, et kuul läheb otse „pähe“ ja viib maha keskelt ainult otsejoones seisvad 3 kurikat. Samuti juhtub sageli, et kuul ei taba üldse esinurga-kurikat, viies maha üksnes kõrval (tiival) seisvad 1, 2 või 3 kurikat, või läheb kuul üldse kurikaist mööda.

On lihtne mõista, et kui mängija käsi kuuli äraviskel vähegi eksib või väärtab, siis kuul 20 m pikkuse tee lõpul kui mitte just kurikaist hoopis mööda ei veere, siis „sarvedesse“ kuidagi sattuda ei saa.

Kuuli äraviskel või mahapanekul on tähtis, et kuul pääseks käest lahti just õigel ajal (momendil), mitte aga vara või hilja. Olgu selleks toodud näide (vaata joonised all).

Eeltoodud näide ei ole mingiks uueks õpetuseks tegelekule veeremängijale, kuid peab siiski tähendama, et kuuli mahapanekul patustatakse meil pahatihti. Nimelt mõni mängija ei taha end painutada seevõrd, et viske sooritamisel kuul

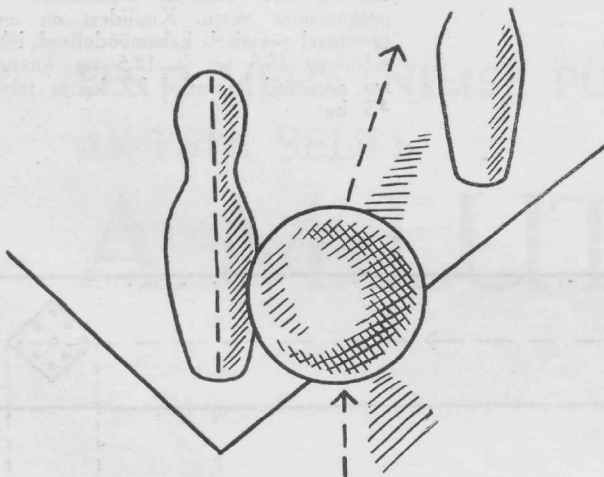

„Ei näkanud!“ Kuul mõõdus esikurikasti üsna lähedalt, jättes püsti 4 kurikat. (Taõga näha kaitsemätt.)

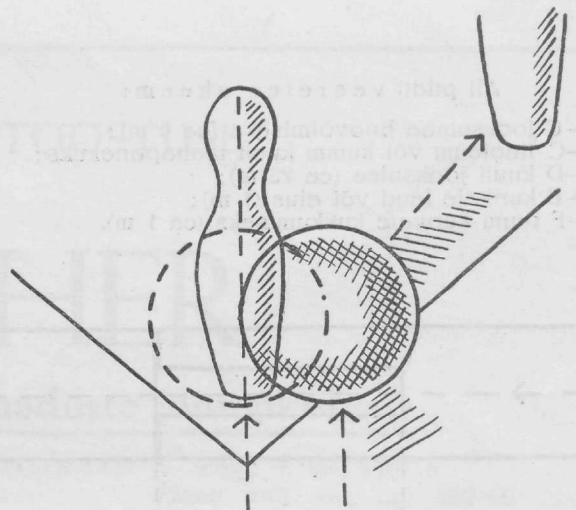
maha panna elastselt, madalalt ja kõlatult, vaid kord omandatud harjumusest tingitult lihtsalt pillab või kukutab kuuli kõrgelt parketile, jättes mängust kohmetu mulje ja rikkudes ka veeremänguteed ning -abinõusid. Rahvusvahelisel võistlusil selline n.-õ. mürtsuga sooritatud vise mitte üksnes ei jäeta arvestamata, vaid ka mängija diskvalifitseeritakse.

Kuidas just üks või teine mängija viske peab sooritama, ei saa keegi täpselt ette dikteerida, sest ka siin on igapähe oma individuaalne stiil ja peale selle ka oma „nõksud“, s. o. kas ta paneb kuuli maha veerete keskele, paremale või vasemale äärele, viskab kuuli sirgjoones või kaares (veeremängijate keeles — „vindiga“), viskab jõuliselt või tasemini jne. Üks reegel on aga kõigile ühine: kuuli äravise (mahapanek) peab sündima kindlalt ja rahulikult, sest pisemgi väärtus annab end kibedalt tunda.

Lõpuks peab nimetama veel üht veeremängu oskusnõuet, s. o. veerete tundmist. Kuigi veerete rajatakse, nagu eelpool tähendatud, stabiilsele alusele ja ehitatakse võimalikult täpne, tekib tee juures siiski võrdlemisi lühikese aja jooksul mõningaid defekte, kas veeremänguruumi temperatuuri kõikumise mõjul, ehitusvigadest sõltuvalt või mängu tagajärjel, missugused defektid mõjutavad teataval määral kuuli jooksu-

Meisterlik tabamus, või veeremängijate keeles — kuul läheb „sarvedevahela“ või „sarvedesse“.

Kuul lõikab esinurga-kurikat liig palju või tabab kurikat otse keskele. Veeremängijate keeles — kuul läheb „pähe“.

suunda. Seepärast on iga mängija esimeseks püüdeks kohaneda veerete iseäraldustega, eriti kui tuleb mängida võõral teel, ja vilunud mängija suudab selles suhtes orienteeruda juba mõne viske järele. Kui aga tee on hoopis pragunenud, vajunud või on teele kulunud sisse rennid, tuleb loomulikult tee viivitamata parandada, sest halb tee halvab mängija viskosavust või veeremängijate keeles: „rikub käe ära“.

MÄNGUREEGLID.

1. Mängija võib viske sooritamisel kuuli maha panna ainult kindlaksmääratud piirjooneni. Kuuli mahapanekul üle piirjoone või veeremängijate keeles „üle otsa“, vise ei loe.

2. Mängija ei tohi viske sooritamisel astuda või libistada üle kindlaksmääratud piirjoone ega üldse puutada veereteed sealpool piirjoone seni, kuni kuul on kurikaid pihtanud. Eksimusel vise ei loe.

3. Kuul ei tohi veeredes puutada veereteed mõlemalt poolt piiravat ranti (porti). Kuuli riivamisel ranti, vise arvestatakse null.

4. Igalt mahavisatud kurikalt arvestatakse mängijale üks punkt.

5. Mängijad sooritavad tavaliselt järgemööda 5 või 10 viset, mille kohta lepatakse kokku enne mängu.

6. Iga mänguseeria 30 kuuli loetakse üheks mänguühikuks (partiiks).

7. Hooaja (umbes 1. IX—1. V), s. o. 7 kuu kestes, igal mängupäeval (öhtul) sooritatud esimese partii (30 kuuli) tulemuste järgi E. Veeremänguliit määrab klassi, kuhu mängija võimeilt kuulub.

8. I klassi kuuluvad need mängijad, kellel keskmine vise on 5,5 punkti ja rohkem; II klassi — kellel keskmine vise on 5,0—5,5 punkti ja III klassi — kellel keskmine vise on alla 5,0 punkti.

Need oleksid lühidalt meil üldiselt tarvitusel olevad mängureeglid, kuid igas veeremängu organisatsioonis (klubis) kasutatakse pealeselle veel mitmesuguseid lisareegleid ja harrastatakse vahelduseks mitmekesiseid punktide lugemise süsteeme, mille loetelu veniks pikale.

ÜLDISELT.

Näib, et veeremäng leiab meil järjest rohkem ja rohkem harrastajaid, kuna sellekohaste organisatsioonide liikmete arv pidevalt tõuseb. Kahjuks on aga iga veeremängu-organisatsiooni liikmeskonna paisumine piiratud veereteede arvuga, millest oleneb harjutamise võimalus, sest liikmeid saab organisatsioon värvata ikkagi ainult sel määral, et kõigil tegevliikmeil oleks võimalik vähemalt kordki nädalas mängida.

Nii näiteks Tallinna Garnisoni Veeremänguklubil on ümarguselt 210 liiget, kelle kasutada on 3 veereteed. Kuna liikmed on päeval teenistuses, siis harjutatakse öhtuti kella 1700 kuni 2300, s. o. kasutatakse veereteid 6-el äripäeval 6 tundi. Lihtsa arvutuse varal selgub, et ühel öhtul peavad 6 tunni jooksul 3 veereteel harjutama (21 : 6) keskmiselt 35—36 meest, seega iga mängija saab mängida umbes $(360 : 3) = 30$ minutit, missuguse aja jooksul

36

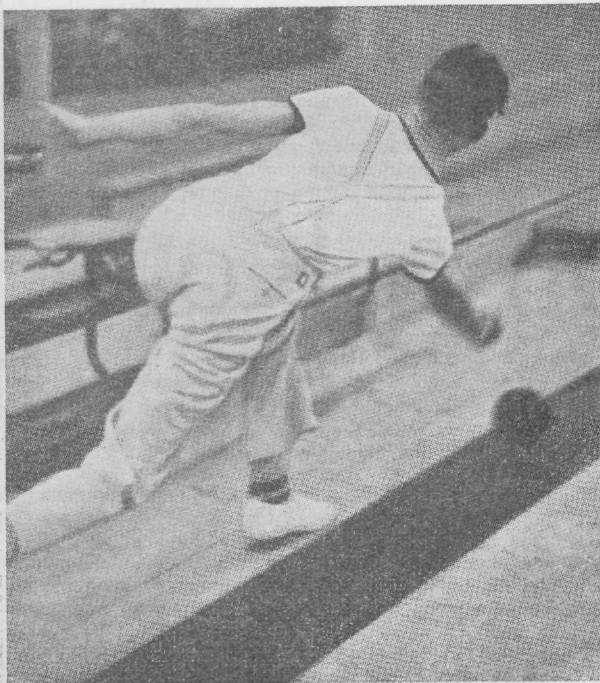
jõutakse tavaliselt sooritada 60—70 viset; ja seda ainult kord nädalas! Olukord pole parem ka teistes organisatsioonides, eriti neis, kus olemas ainult üks veereteed ja puuduvad hädavajalikud kõrvalruumid (riietus- ja dušširuum j. n. e.).

Kuna veeremänguruumide ülalpidamise kulud ja veeremänguabinõud nõuavad võrdlemisi suuri kulusid, mida katavad veeremängijad ise, sest n.-n. kõrvalsissetulekuid ei ole, siis on arusaadav, et iga organisatsioon püüab mahutada endasse maksimaalse arvu liikmeid, mis võimaldab teha mängu kättesaadavaks ka vähese sissetulekuga asjahuvilistele.

Kõigil neil põhjusil, või lühidalt — majanduslikel põhjusil on meil veeremängu harjutamise võimalused kitsad. Seepärast ei saa meie veeremängu üldine tase praegu tõusta rahvusvahelisele kõrgusele, kus paljud suured veeremänguklubid omavad 15—20 veereteed ja kus harjutatakse 2—3 korda nädalas või soovi korral iga päev.

Kuid ka meil asi paraneb, milleks kindlasti kõik asjahuvilised aitavad jõudumööda kaasa.

V. Lepamäe.

Hooogne ja jõuline vise.

Üheltki püüdelaualt ärgu puudugu

T. Ulas'e
vorstifööstuse
maitsvad tooted.

Tööstus: Tallinnas, Luteri 28, telef. 306-39.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Käsmu laevaomanikud

Tallinnas

Vabadusplats 10

Tel. 450-56

A. Tõnisson & Ko.

Tallinnas

Rüütli 28/30

Tel. 416-00

Kahekümnekolmanda küsimusi kõigile

On lõppenud tänavune jalgpalli-hooaeg, mis oli pingetugev ja elamusterohke. Hooajale tugevaks lõpp-punktiks osutus kindla korrapärasusega läbiviidud liiduklassi-esivõistluste sügisene ring. Et see hästi õnnestus, selles on kõige rohkem teened meie jalgpalliliidu juhtkonnal. Kuid olulist osa selles kordaminekus etendasid ka meie jalgpallikohtunikud, eriti aga kohtunikekogu juhatus.

Nüüd, hooaja lõppenult, on paras aeg arutada mõningaid aktuaalsemaid „kahekümnekolmanda küsimusi“, kui „kahekümnekolmandaks“ nimetada kahe võistleva meeskonna kahekümnekahe mängija mängu järgi valvavat ja mängu juhtivat kohtunikku. „Kahekümnekolmanda küsimused“ tohiksid huvipakkuvad ja tarvilikud olla nii mängijatele kui ka pealtvaatajatele, kõnelemata kohtunistest enestest, kelle huvi nende küsimuste suhtes on endastmõistetav.

Meil varematal aastatel on jalgpallimääruste käsitlemisel käidud rohkem seaduse tähe kui selle vaimu järgi. Nüüd, eriti möödunud hooaja kogemustel, võib rõõmustavana konstateerida, et on jõutud suure samm edasi jalgpallireeglite tõelise mõtte mõistmisel. Mängureeglid on meil ikka järjekindlamalt leidnud käsitlemist täiesti teisest küljest, kusjuures aluseks on võetud see, et jalgpallireeglite käsitlemist otsustab mitte täht, vaid vaim! Seda tõsiasja tuleb tähele panna ja arvesse võtta kõigil, kes jalgpallimänguga on ühenduses. Kes kohtunikuna mängureegleid täht-tähelelt käsitleb, see väga kergesti satub ebaõnnestumise ja nurjanemise ohtu. Sportlik äratundmine ja tahe sportlikku suhtumist otsuse aluseks võtta — see peab olema kõige esimene juhised igale kohtunikule.

Mängijad ja pealtvaatajad peavad omama aga samasuguse äratundmise, kuna nad üksnes siis suudavad ilmutada täielist arusaamist kohtuniku otsustest. Kohtunik peab rohkem kui üksnes määrusi tundma. Inglismaal juba ammust ajast, mandril nüüd ikka enam ja enam on läbi löönud vaade, et kohtunik ei tohi rahulduda jalgpallimääruste lugemisega ja määruste tähtsuse käsitlemisega, vaid kohtunik peab taotlema mängust täielist arusaamist ja seejuures hoolitsema, et tema poolt juhitud võitlus kujuneks sportlikuks elamuseks. Kohtuniku arusaamine mängust peab olema kokkukõlas mängumõttega ja mängureeglite vaimuga.

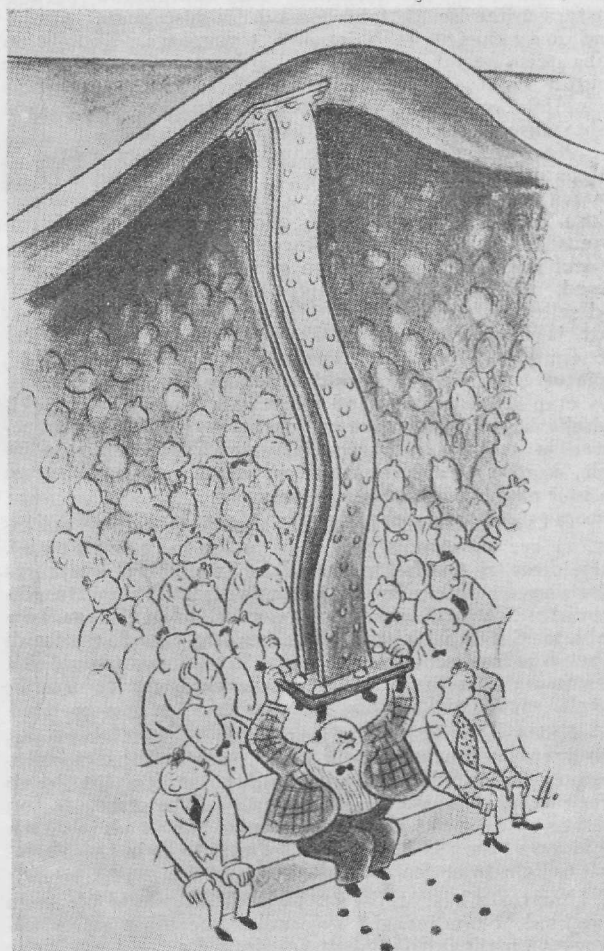
Kõige enne n.-n. „käemängust“. Kui palju on hüütud ja kui palju hüütakse kahjuks veelgi „käsi, käsi!“ ja nõutakse kas n.-n. vabalööki või karistuslööki. Kui asjatu on see!

Vaatleme selle käemängu puhul lühidalt jalgpallimängu arengut ja tõstame sellest tähelepanuväärsemat esile. Jalgpallimängu oma praeguse kujuni on jõudnud läbi paljusid aastakümneid kestnud arengu. Alul ei olnud mingit puhast jalgpallimängu, vaid oli lubatud ka käte tarvitamine. Järjest rohkem suunduti sellele, et käte kasutamist välja lülitada. Ühes sellega juhitu mängutehnika uutele teedele ja lõppeks tuli mängureeglitel kohaneda arengu nõuetele. Jalgpallimängu arengu järgmises ajajärgus lubati käsi tarvitada ainult siis, kui pall õhus oli, ja ainult palli surmamiseks. Palli nii siis ei tohtinud enam käega visata ega ära lüüa. See käemängu kitsendamine tõi endaga kaasa mängu madalamaks muutumise. Kui mängu arengu järgmises astmes käemäng täieliselt keelati, kerkis väljapaistvamalt esile peamäng, sest pidi ju ometi mingit võimalust omama kõrgete pallide mängimiseks. Edasine areng tõi endaga kaasa madal-

söödu, vabakmängimise, pallisurmamise ja muud tehnilised finessid, mida kõike me tänapäeval peame endastmõistetavateks. Ainult värvavahile jäi käemäng lubatuks. Kuid ka tema mäng tegi läbi muutusi: alul lubati tal palli kätega mängida ainult oma välja poolel, pärast poole tema karistusosal, siis hiljem keelati tal palliga jooksmine ning lõppeks nõuti palli kohest äratoimetamist.

Eelpoolsest on näha, millise arengu on teinud läbi käemäng ja millist arengut käemängu keelatuks tarvitamine oma poolt on põhjustanud ja soodustanud. Kuigi käemäng on keelatud, ei saa karistatavaks pidada „mitte tahtelisi käsi“, samuti ei tule kohtunikul oma vilega mängu segavalt katkestada siis, kui handsi tegemisel palli on oma valdusesse saanud vastaspool ja vabalöögi määramine võiks tähendada handsi teinud poolele mitte karistust, vaid koguni soodustust. Handside küsimuses, eriti provintsi publikus, tehakse palju käre ei miskist.

Tähtis nõue on, et mäng peab olema kiire. Jalgpallimängul on teiste mängudega võrrelduna palju

„Lubaže, ei mina ka näeksin, kuidas lúuakse värvavaid“. Välistmaa nali.

paremusi. Sellest asjaolust ongi tingitud jalgpalli suur populaarsus. Jalgpalli on hõlps jälgida, saavutuste hindamine on lihtne ja selge, mängureeglid on laiemalegi hulgale arusaadavad, mäng igas oma järgus on vaheldusrohke jne. Üheks omaduseks, mis eriti põhjustab jalgpallimängu külgetõmbejõudu, on mängu kiirus. Selle kiiruse kindlustamine või koguni suurendamine on olnud tähtsaks kaasteguriks nii mõnelgi määruste muutmisel. Olgu siin sel puhul meele tuletatud ainult ofsaidimääruse muutmine. Et mängu kiirust säilitada, kindlustada ja koguni suurendada, selle eest on kohtunikud senisest tunduvalt suuremal määral hoolitsema asunud. Nüüdne, niiõelda moodne, kohtunik lihtsalt ei tohi mängu tarbetult katkestada ega tempovaeseks muuta. Statistilised andmed näitavad, et igas mängus tuleb ette keskmiselt 150 katkestust, mis koosnevad 80-nest oudisisevikest, 30-nest vära-vaudi-väljalöögist, 30-nest vabalöögist ja 10-nest nurgalöögist. Need 150 katkestust tähendavad kokku mitte vähem kui ligi 30-minutilist mängu kaotsimineku! Iga katkestuse kohta on siin arvatud keskmiselt 10–12 sekundit.

Kohtuniku kohuseks on hoiatusega vahele astuda, kui ta näeb, et mängu katkestusi sihikindlalt veel pikemaks venitatakse. Ses asjas on üksmeelsel seisukohal nii Inglise, Kesk-Euroopa kui ka Skandinaavia kohtunikekogud. Skandinaavia kohtunike nõupidamise on leitud, et palli tahtelise outilöömise puhul tuleks vastaspoole heaks anda mitte sissevise, vaid vabalöök. Kuna aga määruste muutmine kuulub International Board'i võimkonda, siis kohtunikud katkestuste venitamise ja tahtelise outilöömise puhul piirduvad märkuste ja hoiatuste tegemisega. Rootsisis on juba teist aastat maksusel kord, et igast mängijale tehtud hoiatusest kohtunik teatab liidule. Kui ühele mängijale on korduvalt tehtud hoiatusi, võidakse teda tähtajaliselt võistluskõlbmatuks tunnistada.

Ka karistused on arenenud koos mängu mõtte ja jalgpallimängu kultiveerimisega. Alul ei olnud üldse mingit karistust. Mäng oli meestele, kelle korralikku käitumist peeti mängu endastmõistetavaks eeltingimuseks. Kes sportlikult korralik ei olnud, seda järgmistel kordadel enam mängu ei võetud. Esimesed karistused, mis olid tingitud jalgpallilikumise levikust, seisis selles, et pall tuli mängida vastase kätte. Alles aastate ja aastate jooksul on karistussüsteem niiõelda peenenenud vabalöövide, karistuslöövide, nurgalöövide, hoiatuste ja väljalt kõrvaldamise läbi. Arengu järgmises etapis tulid piirjooned värava- ja karistusala märkimiseks. Karistused praegu on teataval määral normeeritud ja neid määratakse määruse rikkumise suuruse järel, kuid ikka kokkukõlas mängu mõttega ja mängureeglite vaimuga.

Ofsaidireegli kohta tuleb esijoones märkida, et see oma mõistelt ei ole karistusreegel. Ofsaidireegel tahab kindlustada mängumõtet, kusjuures ofsaidireegli rikkumine ei tähenda sportliku mõtte rikkumist. Seetõttu on mõistetav, et ei hoiatata ega kõrvaldata väljalt ühtki mängijat, kes liig sagedasti ofsaidi läheb või laseb end ofsaidi panna. Samuti vastupidiselt ei kutsuta korrale ühtki kaitsjat seepärast, et ta ofsaidireeglit sagedasti kasutab.

Kui kohtunikul mängija positsiooni kindlaksmääramisel tekib kahtlus, nii et ta 100-protsendilise kindlusega ei saa ütelda, kas oli ofsaid või mitte, siis peab ofsaidireegli mõiste mõtlema. Ofsaidireegel on kaitsereegel, mille eesmärgiks on takistada määrustevastase edu saavutamist. Vastavalt sellele tuleb ka talitada.

Määruste käsitlemist on püütud ühtlustada üle kogu maailma. Skandinaavia kohtunike koostööle selles küsimuses on tänava lähemalt seltsinud ka Soome, kelle kohtunikekogu esimees H. Kuhlberg võttis osa vastavast nõupidamisest, mis peeti Stokholmis. Seal arutatud küsimustest tähtsamana on mainida ofsaidireegli käsitlemise küsimust. Nagu teada, ei tähenda see veel

määruse rikkumist, kui mängija on ofsaidis. Alles siis on määruse rikkumine, kui ofsaidis olev mängija võtab osa mängust. On selge, et kui ofsaidisolevale mängijale söödetakse, tuleb kohtunikul mäng katkestada. Kuid kui söötja ilmselt üritab anda palli koguni teisele mängijale kui sellele, kes on ofsaidis, kuid pall siiski kuidagi satub viimatimainitule, siis vabaneb ta ofsaidist, kui pall vahepeal on puutunud vastasmeeskonna mängijat. See viimane on seisukoht, mille ofsaidireegli käsitlemises nüüd on asunud koos Skandinaaviaga ka Soome kohtunikud.

Meie tänavuse jalgpallihooaja üks suuremaid tähelepanuväärseid on see, mida võiks nimetada meie väljalangemiseks senise Kesk-Euroopa mängusfäärist, kusjuures siin senise Kesk-Euroopa all on mõistetud peamiselt endist Austriat ja nüüdset Tšehhoslovakkia. Varemadel aastatel külastas meid rohkesti meeskondi Austriast, Tšehhoslovakiast ja Ungarist, kes ei jätnud vajutamata teatavat pitsatit meie mänguviisile, selle arengule ja ka määruste käsitlemisele.

Tänava viimast külastanud meid mitte ükski meeskond endisest Austriast. Ungarist tuli ainsana ja võrdlemisi erakordsena koondusmeeskond maavõistluseks. Samuti tuli ainult üks meeskond Tšehhoslovakiast. Tõenäoliselt ka lähematel aastatel meil enam ei tule varem aegselt suurt elavust Viini ja Tšehhi meeskondade külasõitule alal.

Seoses sellega nagu iseendast tõuseb meil päevakorrale üks määruste käsitlemise küsimus, mis meil Viini endise jalgpallikooli pärandusena ikka veel püsib, kuigi Viinis endaski see käsitlus enam ei ole maksev. Mandri jalgpalli alal domineerib praegu Saksa, Schweitsi ja Itaalia käsitlus, mis on täiesti inglispärane. Sellele käsitlusele on lähedane ka skandinaavlaste oma, mille tõttu meilgi on aeg ümber orienteeruda endise Kesk-Euroopa käsitlusele üldeuroopalikule, s. o. inglispärasele käsitlusele.

Küsimus puutub väravavahi atakeerimisesse.

Karl Koppehel, Saksa suur autoriteet jalgpalli alal, kirjutas viimati selle küsimuse puhul järgmist:

„Inglased on meile eeskujuks. Heidame pilgu Inglismaale. Sealpool kanalit on mäng palju kõvem kui meil. Seal maksab kõva atakeerimine veel midagi. Meie oleme juba kauemat aega veendunud kõigi mängureeglitega lubatud atakeerimisviiside täielise kasutamise tarviduses. Ärgu saadagu meist valesti aru. Meie ei kõnele ebfairist mänguviisist, vaid kõvast kehalisest võitlusest mängureeglitega tõmmatud piirides. Meie soovime loobumist kehast jalgpallist, mis oma olemuselt kuidagi ei ole vastav võitlusmängu olemusele. Inglased atakeerivad „niipalju kui kont vastu peab“. See on mängu mõte — võidelda, kusjuures endastmõistetavalt tuleb kinni pidada mängureeglitest. Kui käed on keha juures, siis võib õlaga atakeerida, vaatamata sellele, kas vastane seisab ühel või kahel jalal, kas tal juba pall on või ta tahab seda alles saada.

Samasugune on olukord ka väravavahi atakeerimisega. Inglise väravavaht viskub pallile üksnes siis, kui see on minekul värava nurka, ja kui see robinsonaad on viimne ja ainus võimalus värava päästmiseks. Inglise väravavaht tihnikus tõrjub iga palli rusikaga või rusikatega, ta väldib — nii palju kui see võimalik — palli püüdmist, kuna ta väga hästi teab, et samal pallipüüdmise hetkel satub ta ohtu väravasse surutud saada. Koos väravalöögiga jookseb juba üks teine forward väravavahi poole, et teda pallipüüdmise momendil ühes palliga väravasse pressida. Mängureeglite järele on lubatud väravavahiti — ka tema väravaruumis! — palliomamise hetkel koos palliga väravasse tõugata. Mida me seevastu siiani sagedasti oleme näinud kontinendil? Väravavaht viskub igale madalale pallile, vaatamata sellele, kas forward juure tormab või pallist kaugel on. Ta viskub vastasforwardi loogivalmis jalale, vaatamata

Jalgpallinoored

E. SAAR.

Noored ja noortesse puutuvad küsimused on eriti viimasel ajal leidnud kõikjal suurt poolehoidu. Paljudes suurriikides on noorsugu täielikult organiseeritud. Neile on püütud anda kõike, nii vaimlist kui füüsilist, ja neilt loodetakse tulevikus väga palju.

Iga liikumisega on olukord sarnane, et kui selle eest hoolitsetakse, küll siis hiljem võidakse saada mitmekordset kasu. Üheks tasuvamaks alaks on ka jalgpalli-sport, mis temasse paigutatud raha alati tasub. Kuid liikumist peab õieti juhtima ja eriti hoolitsema selle eest, et oleks alaline juurekasv noorte näol. Vastasel korral võib tekkida tagasimineki — nõrgemine mängu tasemes, mis oma mõju ei jäta avaldamata ka majanduslikult. Sellest on arusaadav, et viimastel aastatel on jalgpalliit püüdnud senisest suuremal määral hoolt kanda tulevase mängijaskonna kasvatamise ja arendamise eest.

Varematal aastatel tegi noorte jalgpallimängijate kasvatamise alal suure töö, eriti Tallinnas, poiste Spordiliit. Praegune mängijate põlv on peagu kõik võrsunud poiste spordiliidu ridadest. Selle asutuse likvideerimine andis meie jalgpallile raske hoobi, mida praegu eriti teravalt tuntakse. Samal ajal pandi jalgpalli-mäng keskkoolides keelu alla, lõpetati igasugused klasside- ja koolidevahelised võistlused. See oli teiseks löögiks meie jalgpallielule. Intelligentsema noorsoo juurepääs oli suletud. See ei tohtinud aga nii edasi kesta. Tuli leida väljapääs, ja see leiti.

Olukord on nüüd muutunud normaalsemaks. Jälle pec-

ohule tõsiselt vigastada või vastast vigastada. Sagedasti on värvavahil võimalik vastujooksul palli jalaga tõrjuda, kuid ta eelistab viskuda; kes võib kohtunikule etteheidet teha, kui ta sel juhul forwardi poolele asub?

Jalgpall on mäng, mida tuleb mängida jalaga. Järjekul peab ka värvavaht jalga tarvitama kõikjal, kus selleks võimalust on. Sagedasti näeme, et värvavaht viskub vastu forwardile, kes tormab värvavale, pall jala juures. Värvavaht viskub küll palli peale, kuid samaaegselt aga ka vastase jalale. Mis on tagajärjek? Värvavaht saab küll palli, kuid vastane kukub üle tema, saades seejuures sagedasti tunduvalt vigastada, kuna koos palliga viskumise alla jäi ka vastase jalg. Ei ole mingit kahtlust, et säärane värvavahi-mäng, kuigi see kohtunikelt väga sagedasti karistamata jääb, ei ole midagi muud kui vastase kukutamine ja vastavalt karistatav peab olema. Karistuseks võib olla ainult 11 m karistuslööki, mille määramise raskus ei tohi heidutada ühtki kohtunikku. Meie peame jõudma äratundmisele, et meie värvavahide töö on sagedasti määrustevastane ja et nad sellele vaatamata kohtunikelt nõuavad kaitset, mille andmine on täiesti ebakohane.

See eelpool-toodu on lühike väljavõte Karl Koppeheli pikemast artiklist. „A t a k v ä r a v a h i l e“, mis autoriteetse määruste tõlgitsusena ilmus ka „Sport-Tagblatt“i“ veergudel Viinis — seal, kus Hiden aastate eest virtuosina mängis värvavas kui õrn ja habras „ärapuutu-mind-lilleke“...

Mis öeldaks aga ka meil praegu, kui forwardi jalale robinsonaadi teinud värvavaht saab publikult seni kõige teenitumana tundunud marulise aplausi kõrvale kohtunikult aga palgaks seni kõige karjuvama ülekohatuna tundunud penalty-kick'i?!

TOOMAS KIVI.

takse keskkoolide- ja gümnaasiumidevahelisi jalgpallivõistlusi, endisest palju laiemas ulatuses. Kuid vahepealse keeluaastad on siiski vajutanud oma pitsati: mängutase on koolides langenud. Kuid paari aastaga saadakse neist puudusist lahti ja jõutakse kindlasti kaugemalegi, kui aga tahetakse. Võimalused selleks on olemas. Hoolimata igasugustest takistustest on osa poisse endid siiski jõudnud varustada küllaldaste võimetega, ja neist võivad lähemal ajal saada päris tublid mängijad.

Tallinna suurseltsid on asutanud endile noorte-meeskonnad. Noored harjutavad seltside treenerite juhatusel ja näitavad endi kohta päris ilusat jalgpalli. Nii mõnelgi noorel tuleb lähemal ajal oma oskust näidata juba suurema publiku ees.

Suuremates provintsi-jalgpallikeskustes on viimase kolme aasta jooksul märgata tugevat arengut. Eriti on jalgpall suurt poolehoidu leidnud Tartus, kuna Narva ja Pärnu omakorda püüavad säilitada seniseid positsioone.

Tartu kohta peab ütleva, et paari aastaga on noorte pealekasv olnud nii elav, et tänavuni peetud Tartu noorte esivõistlusist osa võttis kaheksa meeskonda. Noorte kasvatamise alal on mõned Tartu seltsid näidanud erilist aktiivsust. On seltsi, kellel on koguni kolm noorte-meeskonda. Neid varustada on suur vaev, kuid sellest on üle saadud.

Pärnus on iga-aastased suvised kursused pisut aidanud kaasa noorte-meeskondade signemisele. Tänavused noorte esivõistlused Sommeri annetatud karikale möödusid suure huviga. Organiseerijaks ja võistluste läbiviijaks oli Noorte Spordiliit. Võistlusist võttis osa kaheksa meeskonda. Kui teistes linnades noored ilma erandita kuuluvad seltside juure, ehkki ainult nimeliselt, siis Pärnus seevastu on noored kõik koondatud Noorte Liidu alla.

Narvas on noorte kasvatamine päris õigetes kätes. Noored harjutavad seltside jalgpalli-hooldajate alalise juhatusel ja õpetuse järgi. Ka iga-suvised kursused on siin palju kaasa aidanud. Noorte esivõistlustel oli Narvas kuus meeskonda.

Ka Viljandis on vanadel pallimeestel olemas järelopõlve, kuid oma endise osatähtsuse Eesti jalgpallis on Viljandi kaotanud, ja see annab tunda ka noorte juurekasvus. Viljandi kohta ainult kaks noorte-meeskonda on siiski vähe ja näitab, et seltsidel tuleb pöörata suuremat tähelepanu noorte kasvatamisele.

Meie väiksemates linnades on olukord palju halvem. Noored on organiseerumata, neile ei pühendata peagu mingit tähelepanu. Kui spordihuvilised noored püüavad läheneda, siis aetakse nad ilma armuta eemale sealt, kust nad pisut võiksid õppida. Seda ei saa öelda muidugi kõigi kohta, sest siin ja seal püütakse noortele juba vastu tulla. Noorte spordiliidul on siin ees suur tööpõld.

Kokkuvõttes võiks öelda, et esimesest kriisist, mis meid tontlikult ähvardas mõni aasta tagasi, oleme üle saamas. Teha jääb aga siiski palju, isegi väga palju.

Noortele tuleb luua paremad harjutamise võimalused kursuste ja laagrite näol. Neile tuleb korraldada sagedasemaid kokkupuuteid võistlusil omataolistega. Võistlusi peab juhtima kõigiti õigete määruste, nõuete ja sportliku fairnessi järgi. Tulevane jalgpallimängijate põlv olgu igati vaba neist puudusist ja pahedest, mis on omased praegusele põlvele.

Suur töö on siin teha koolidel. Kui meie võimlemis-õpetajad hakkavad rohkem aru saama ühiskondlikest spordimängudest ja nende suuremast kasvatuslikust mõjust arenevale poistele, küll siis jalgpallil on suuremad võimalused tungida veel suurematesse hulkadesse.

Kahest tulevikumehest

Tänavune aasta on kergejõustikus esile tõstnud rea uusi talente, kellest tulevikus võib kerkida lisa senistele suuratleetidele. Näib, et oleme kindlustatud seks puhuks, kui praegusi tippsportlasi hakkab esiridadest pudunema.

August Mahlstein.

Alljärgnevalt tahame juttu teha ainult kahest tõusvast tähest, kes kipuvad tõusma meie parimateks oma aladel. Mõlemad on küll juba pikemat aega tuntud atleetid, kuid tänavu näitasid nad, et on esimesest arenguastmest üle saanud ja võivad juba järgmisel aastal pääseda rahvusvahelisse klassi.

Kõigepealt peatume uuel kuulitõuke-lootusel August Mahlsteinil, kes tänavu kruvis oma tippmargi 14.75-le ja võib uue eestlasena pääseda üle 15 m. Ta kaalub 94 kg ja on 185 sm pikk, mis kuulitõukaja jaoks päris head eeldused. Aastaid on tal seljataga 24. Seega ka vanuselt parajas eas rahvusvahelisse klassi astumiseks.

A. Mahlstein on sportinud kümme aastat, kui võtta arvesse ka poisikese-aastaid, millal omataolistega tuli võidu joosta ja mängida jalgpalli. Kergejõustikku on ta harrastanud aastaid seitse. Esimest äratust sai kodulinna Paides, jälgides Järvamaa tolleaegseid kuulsusi J. Pürni ja V. Kärti. Vaatas ja imestas, kui Pürn keerutas ketast 40 m piirile ja Kärt sai kuulis üle 13 m.

Eeskuju tiivustas ka Mahlsteini oma võimeid katsetama heidetes. Head kehakooli oli ta juba saanud mitmekülgset võistlemisest teistel aladel, nagu jalgpallis, suusatamises, raskejõustikus jne. Esialgu ei tahtnud kuulitõuge kuidagi areneda. Kuid kui oli saavutatud 11 m piir, hakkas 12 m kiirelt lähenema ja veel kiiremini 13 m. Berliini olümpia-aastal sai A. Mahlstein oma nimele juba Järvamaa rekordi — tulemusega 13.41. Kuid veel ei uskunud ta endast võrsuvat kuulitõukajat ega pannud selle ala viimistlemisele erilist rõhku. Seetõttu 1937. a. paranes ta tippmark ainult paarikümne sentimeetri võrra — Järvamaa rekord nihkus 13.62-le.

Kui aga käesoleva aasta kevadel võistlustel Simunas kuul talle endalegi ootamatult maandus 14.14-le, siis see avas silmad ning Mahlstein võttis kuulitõukamise südameasjaks. Kohe jättis ta vabaks Järvapoegade jalgpallimeeskonna

edurivijuhi koha ja hakkas kuulitõuge harjutama rohkem teadlikult. Sentimeetreid tuli järjest juure ja varsti oli tippmargiks 14.38. Kuid veel ootamatum oli, kui kohe järgnes hüpe 14.74-le, mis hooaja lõpuks paranes veel 1 sm võrra, seega 14.75-le. Paralleelselt hakkasid tõusma ka kettaheite tulemused, milles hooaja lõpuks küündis 42.36-ni. Treeningutulemused olid muidugi veel paremad.

Milleni võib küündida A. Mahlstein järgmisel aastal?

Me ei taha küll forsseerida, kuid ei pea võimatuks, et järgmisel aastal pääseb ta tublisti üle 15 m. Kõik eeldused selleks on tal olemas, peasi kui saab lihvida kuulitehnikat.

Teise suurlootusena peatume A. Adamsonil, kelle sünnikohaks on Saaremaa. Kui E. Äärmale sirgus teivashüppes täisvääriline vastane R. Kiipsaare näol, siis kolmanda eestlasena näib momendil kõige rohkem eeldusi üle 4 m pääsemiseks olevat A. Adamsonil, kes on jõuline mees ja suurte akrobaatiliste annetega. 27 aasta juures on ta 173 sm pikk ja kaalub 73 kg.

Juba koolipoisina oli ta hea akrobaat, nii et hiljem taheti teda meelitada akrobaadina esinema tsirkusse, missugune ala noormeest aga ei huvitanud. Kergejõustikku hakkas ta harrastama umbes 19-aastaselt, millal ihkas saada kümnevõistlejaks, kuna erines päris hea jooksjana ning veel tugevam oli hüpates ja heidetes. Nii on ta kuuli tõuganud 13.66 ja oda visanud üle 55 m.

Hakates huvituma teivashüppest, saavutas ta juba esimestel katsetel 3 m, siis kaitseliidu üleriiklikel võistlustel 3.30, kuni 1. a. saavutas Tallinna siirdunult 3.60. Tänavu

A. Adamson

Noortest kehalise kasvatuses põllul

G. Kalkun.

Enne SKN, praeguse Noorte Spordiliidu asutamist puudus meil noorte spordiliikumise alal ühine keskus, mis oleks olnud suuteline registreerima, juhtima ja reguleerima noorte sportlikke üritusi ning harrastusi.

Noorte spordiliikumist juhtiva keskuse ellukutsumine spordi keskliidu juure näitab kujukalt meie spordijuhtkonna ja selle tegeliku juhi K. Terrase tahet rajada spordiliikumine massilisele ja sihikindlale alusele. See siht on saavutamisel ning näitab tulevikus aina enam ulatuslikumat ja sisukamat tõusu tendentsi.

Kahe aasta kestes on Noorte Spordiliidu ümber koondunud 256 kooli ja noorte organisatsiooni spordirühma 10.804 liikmega. Eeltoodud arv kindlasti suureneb, kui lahenevad päevakorral olevad üld-noorteorganisatsioonide probleemid raskused.

Noorte Spordiliit on viimase tegevusaasta jooksul registreerinud oma liikmesorganisatsioones 5500 sportlikku üritust, millest läbikäijate arv on 77.750. Neis numbrites on loetletud igasugune noorte sportlik tegevus, nagu: võistlused, spordimärk, kursused, harjutustunnid, suusapäevad, matkad jne.

Suuremat rõhku on pandud noorte spordiliikumise sisulisele küljele. Momendil on akuutsemaks küsimuseks päevakorras võistlusmomenti sallimine või selle kõrvaldamine üldisest spordiliikumisest. Käesolevate ridade ülesanne pole mitte ühe kui teise seisukoha kaitsmine, vaid ülevaate andmine noorte spordiliikumisest üldisemas mõttes. Siiski ei saa minna mööda põhjapanevatest sihtjoontest, mis lähemalt puudutavad ka noorte spordiliikumist.

Noorte Spordiliit, tugenedes maailma kehakultuuri liikumise autoriteetide, spordiarstide, spordipedagoogide ja rahvaste juures asetleidnud noorsoo spordiliikumise käsitlusviisidele, ei saa kõrvaldada noorte sportlike üritusi võistlusmomenti.

Seega pole mõeldav ka mingisugune võistlusspordi eraldamine mingist teisest „puht kehalise kasvatuses“ moodusest, nagu meil sagedasti armastatakse väita. Siin võiks ainult ühineda tuntud Saksa sportarsti dr. H. Möckelmanni väitega, et noorte kasvatajad teeksid suure ja põhimõttelise vea, kui nad keelaksid noori võistlemast spordialadel. See keeld võrduks asjaolule, kus „laps visatakse välja ühes pesu veega“. Nooruslik tegevusihk, kõrge kehalise jõu ja osavuse hindamine, tugev eneseväljendustahke ning enesemaksmapanemise tung viivad noori paratamatult võistlusile ja tugevatele jõumängudele.

Teadus olgu siin vaid reguleerijaks, nii nagu väidab olümpiamängude mõtte taaselustaja Pierre de Coubertin

kevadepäeval hüppas ta treeninguil järjekindlalt üle 3.70, kuid siis juhtus temaga õnnetus, et astus naelkingaga endale jalale ja teiseks väänas õlast kätt. See pidurdas arengut, kuid sügisel viis ta oma tippmargi siiski 3.80-le, olles üldse neljas eestlane, kes on saavutanud selle kõrguse.

Treeninguil on ta ületanud 3.85, kuid 3.90 napilt maha ajanud. Kavatsedes talvel sooritada vastavat eritreeningut loodab ta järgmisel aastal tugevasti edasi areneda.

„Olen jõulisem kui Äärma ja Kiipsaar, pealeselle hea akrobaat, miks ma siis ei peaks suutma hüppata vähemalt 4 meetrit,“ lausub A. Adamson ise.

Kordame veel kord, et kõigist ülejäänud teivahüppajatest näivad A. Adamsonil olevat suurimad eeldused Äärma ja Kiipsaare eeskujul 4 m ületamiseks.

oma tuntud lauses: „Oleks utopia nõuda, et teaduse nimel ja ex officio peab sportima liig tagasihoidlikult ja mõõdukalt. See oleks loomuvastane sidumine. Sportida ei või ja ei tohi ettevaatlikult ja kartlikult, kui ei taheta tema elujõulikkusele teha kahju. Sportimisel peab jääma vabades end välja puistata. Selles peitub tema veetlevus, selles on tema õigustus ja moraalse väärtuse saladus. Ent järelemõtlikult julgema õpitakse, on õige, aga kui inimene tehakse kartlikuks julgusteo ees, siis on selles vastolu ja see viib kõrvale jõurikka kasvatuses sihilt. Julguse enese pärast, ilma tegeliku vajaduseta, tõstabki sportlase kõrgemale puhtast animalismist. Ma ei taha sellega nõuda, et teaduslik kontroll tuleks kõrvaldada, vaid ta peab olema ainult nõuandjaks, kuid mitte esinema despoosina.“

Eeltoodud näited tohiks rääkida küllalt selget keelt. Noorte Spordiliit pannes maksma ja propageerides oma liikmesorganisatsioonides noorte arstliku järelevalve ja võistluse kaarti, tõestab, et ta ei eita noorte spordiliikumises teaduslikku kontrolli, vaid soovib arstikonna ja kasvatusringkondade kaasabi selle kontrolli laiulatuslikumaks maksmapanekuks.

Täielik teaduslik kontroll ja ühtlasi ka noorte spordiliikumise tervetele põhimõtetele rajamine osutub palju kergemaks, kui kõik noorte sportivad rühmitused koonduvad Noorte Spordiliidu ümber, tunnustades ja võttes omaks selle põhimõtteid.

Noorte spordiliikumise põhimõtetele töötavad üle maa 553 noorte juhti igasugustes noorsoo-organisatsioonides ja koolides, kes kes lõpetanud noorte spordijuhtide kursused. Neist on 202 tegelikke õpetajaid.

Maakondade juhtimine on Noorte Spordiliidu ringkonna nõunike käes, kes on kutselised võimlemise õpetajad ja pedagoogid. Eeltoodud asjaolu ongi suurimaks teguriks noorte spordiliikumise tõhusale edule ja kindlustuseks meie noortele tugeva aluse saamisel sportimiseks algkehakooli näol.

Et noorte spordiliikumine taotleb üldkehalise võimete arengut ja tõusu massilisemas ulatuses, näitab kujukalt spordimärgi katsete sooritamine üle maa. Spordimärgiga noor on annud algelisema eksami oma kehalistes võimetes, olles ühtlasi sellega ka võidetud teadlikule kehalisele arenemisele. Spordimärgi normid, kuigi noorele võimete ja vanuse kohased, on säärased, milleni siiski ei küündita ilma kavakindla ettevalmistuseta.

Kavakindel ettevalmistus spordimärgi katsete sooritamiseks kujuneb noorele algkooliks tema kehalises kasvatuses. Spordimärgi katseid on meil sooritanud 5668 poissi. Esikohale tuli Petserimaa, omades seega vastava rändauhinna. Peale selle on veel kümme Soome poissi sooritanud Eesti poiste spordimärgi.

Lähemas koostöös Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse osakonna ning eriliitidega, tahab Noorte Spordiliit rakendada kogu oma juhtkonna kaadri meie noorte spordiliikumise teenistusse, ühtlase lootusega, et vastavad ringkonnad, nähes spordiliikumises üht praktilisemat ja rakenduslikumat kasvatusvahendit meie noorsoole, ei keela oma koostööd Noorte Spordiliidule. Tuleval suvel toimuvad teised Eesti Mängud, kus noortel on oma kande võtta. Eesti Mängud kujunevad eriti noorsoole võimsamaks jõu, ilu ja spordimeheliku vaimu suuredemonstratsiooniks.

Seega usub Noorte Spordiliit, et Eesti Mängud suudavad võita laialdasemate rahvahulkade poolehoidu ja tasanavad ühtlasi ka teed edaspidisele noorte spordiliikumise tõhusamale tõusule.

Paavo Nurmi seni ületamatu

PAAVO NURMI — jooksjate kuningas, kõigi aegade parim kestvusjooksja, masiniimene, mees, kes naljatas maailmarekordidega, jne. jne. — on nüüd, pärast taandumist võistlusrajalt, pidanud nägema oma maailmarekordide hävinemist kiiremini kui seda võidi ennustada. Temalt on röövitud üks maailmarekord teise järele. Lehtinen, Salminen, Höckert ja viimasena Mäki on need mehed, kes endid surunud kõrgemale Nurmi maailmarekordidest ning ähvardavad Nurmit jätta enda varju.

Kuid veel kuulub Nurmile siiski suurim austus. Ei ole veel unustatud tema ülivõimsus jooksudes, ja kes tahes hakkaks liigitama maailma kõigi aegade parimaid kestvusjooksjaid, peab asetama vana Paavo esimeste seas esimeseks. On küll tõsi, et Nurmi tehnilised jooksutulemused on ületatud, kuid jooksjana laiemas mõttes on ta siiski väljaspool võistlust. Ei ole keegi teine jooksja suutnud nii laialdaselt ja võimsalt ühtlasi valitseda distantse 1500 meetrist maratoni jooksuni.

Numbritele on Paavo siiski pidanud alistuma. Nii on Rootsi tuntud veerandmailer Bertil von Wachenfeldt koostanud kõigi aegade parimate kestvusjooksjate paremustabeli, milles arvestatud nelja distantisiga (1500, 3000, 5000 ja 10.000 m), ja leiab, et Soome punktide-tabeli alusel on Nurmist eespool koguni kaks jooksjat.

Toome vastava tabeli ka siinkohal:

	1500 m.	Punkte	3000 m.	Punkte	5000 m.	Punkte	10.000 m.	Punkte	Kokku punkte
1. Taisto Mäki	3.55,2	984	8.15,6	1093	14.26,8	1067,5	30.02,0	1076,5	4421
2. Volmari Isohollo	3.54,3	966	8.19,6	1066,5	14.18,3	1101	30.12,8	1057	4220,5
3. Paavo Nurmi	3.52,6	1019	8.20,4	1061	14.28,2	1062	30.06,1	1069	4211
4. Kauko Pekuri	3.52,5	1020	8.19,0	1070,5	14.27,5	1065	30.14,0	1054	4210
5. Lauri Lehtinen	3.55,5	980	8.19,5	1067	14.16,9	1106	30.15,0	1053	4206
6. Edvin Wide	3.51,8	1030	8.20,8	1056	14.40,4	1017	30.55,2	983	4088
7. Henry Jonsson	3.51,4	1039	8.15,8	1092	14.27,4	1065	32.15,7	859	4052

Uurides tabelit, paneme tähele kõigepealt seda, et kaks meest on edestanud Nurmi. Esimesena on seda teinud Taisto Mäki. Kuid see polegi suur ime, kui silmas pidada, et 3000 ja 5000 m-is on tema ajad paremad Nurmi vastavaist ja et 10.000 m-is pani ta krooni pähe maailmarekordi püstitamisega tänavu sügisel. Sellelt vaatepunktilt on Mäki praegu maailma esimene jooksja, kui võtta arvesse ainult puhtfüüsilisi omadusi. Kuid tehnikas ja taktikas on ta Nurmist järel.

Isohollo platseerumine teisena on aga üllatav. Tema on omapärane jooksja, kes kõik oma paremad tehn. tulemused on saavutanud mõne teise suurjooksja varjus joostes. Algul oli tema teel ees Lehtinen, kes osutus liig kõvaks vastaseks. Pärast tulid Salminen, Höckert ning nüüd Mäki ja Pekuri. Takistusjooksus on Isohollo küll klass omaette, kuid see ala ei kuulu praegu võrdluse alla, samuti 15 km jooks, milles Isohollo nimel on maailmarekord 46.45,0-ga. Tema suurim teene on 5000 m katmine 14.18,3-ga, millest paremat aega on näidanud ainult Lehtinen. Mõlemad saavutasid oma parimad ajad sellel distantil 1936. a. maailmarekordijooksul, kus Lehtinen näitas ajaks 14.17,0 (14.16,9). Isohollo tuli siis teiseks.

Külmadest numbritest hoolimata ei saa alla kirjutada sellele väitele, nagu oleksid Mäki ja Isohollo Nurmist paremateks jooksjateks. Paavo Nurmi jääb ikkagi maailma imestletavaimaks jooksjaks. Liialdamata võib väita, et Nurmi võinuks oma prima vormi aastatel tõsta maailmarekordid veel kõrgemale. Treeninguil olevat ta saavutanud otse imeaegu. Teatakse tõendada, et Amsterdamis olümpia eelsel treeningul olevat ta 1500 m katnud 3.47,0-ga, mis parem praegusestki maailmarekordist. Nimetatud suvel treenides Ahvenamaal olevat ta 10.000 m jooksnud kiiremini kui poole tunniga. Kui Nurmi tõesti oli säärasel vormis, oleks ta ka 3000 ja 5000 m-is küündinud paremate tehniliste tulemusteni kui need, mis nüüd on märgitud tema nimele. Ahvenamaal saavutatud treening-tagajärjed tunduvad küll pöörastena, kuid ei ole siiski uskumatud. Tema parimad ajad oleksid siis 3.47, 8.15 ja 29.45! See tähendaks 4419 punkti!

Numbrid ei tee õigust ka rootslasele Harry Jonssonile. Neli aastat tagasi lõi ta läbi suurjooksjana. Samal aastal asetati ta muuseas ka 10.000 m-is Norra vastu, ilma et ta oleks erilisel ette valmistunud sellele distantile. Rinnas piste ta jalad rakkudes ta kuidagi jooksis 10.000 m

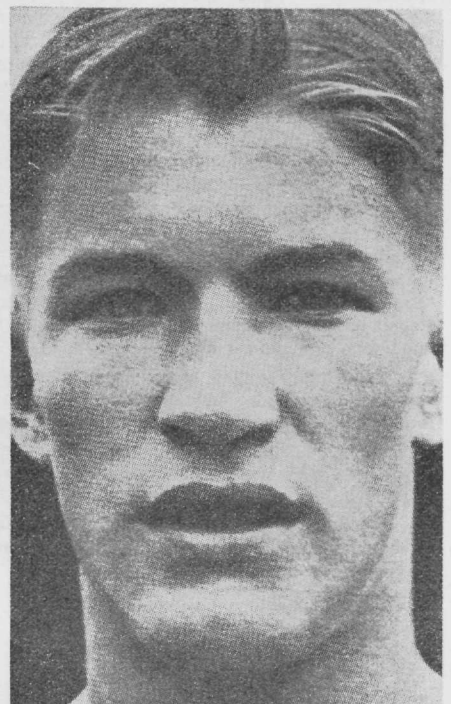
läbi, saavutades ajaks 32.15,7. „Kunagi enam ei jookse ma 10.000 m,“ lausus ta pärast seda jooksu ja on lubadust pidanud tänapäevani, kuigi ilma liialdamata võiks öelda, et ta sellel distantil võiks nüüd näidata ajaks umbes 30.30,0, kui mitte koguni paremat aega. See annaks talle kogusummas 4218 punkti, millega ta oleks Mäki ja Isohollo kannul.

Kui meie ei arvestaks 10.000 m jooksuga, vaid koostaksime tabeli ainult lühemate distantide järgi, võiks H. Jonssoni pidada maailma parimaks. Summeerides punktid ainult 1500, 3000 ja 5000 m jooksudes saaksime järgmise tabeli: Jonsson 3192, Isohollo 3163,5, Pekuri 3155,5, Lehtinen 3153, Mäki 3144,5, Nurmi 3142 ja Wide 3105 punkti.

Nii oleks siis Jonsson maailma parim ja Isohollo temale kõige lähemal. Kuid veel pole räägitud Gunnar Höckertist, kes 1936. a. oli hiilgevormis. Tema parimad ajad — 3.55,6, 8.14,8 ja 14.22,2 — annavad kokku 3163 punkti. Kuid võib öelda, et Höckerti 1500 m aeg ei ole tema võimalikult parim. Kui võtta aluseks tema maailmarekordi 3000 m-is, võiks tema aeg 1500 m-is olla 3.52,0. Siis saaks ta kokku 3211 punkti ja oleks Jonssoni asemel maailma parim.

Kuid kõik teooriad on väga pudevad. Ainuüksi numbritega opereerimine on omaette huvitav ala, kuid hoolimata kõigest oleks ainult üks väide täiesti oma kohal. See oleks. Paavo Nurmi on ka edasi jooksjate kuningas!

Odaviske maailmarekordimees
Yrjö Nikkanen.

EESTI -

tõstmises maailma kuues

Maailma tõstesport on viimastel aastatel edasi arenenud pikkade sammudega. Omal ajal inimvõimete piiriks peetud saavutused on ületatud peagu kõigis tõsteliikides, samuti ka tõste-kogusummad. Peale Euroopa ja Egiptuse on kangi tõstmine tugeva jalgealuse saanud ka Ameerikas. Nii nagu kergejõustikus ja paljudel teistel aladel ähvardab USA Vanast Maailmast mööda rühkida ka tõstmises. Esimesele fenomenile sealtpoolt suurt ookeani — Anthony Terlazzo — on käesoleval aastal juure võrsunud John Davis poolraskekaalus ja Steve Stanko raskekaalus. Need mehed on alles arenemise keskmistel pulkadel ja võivad seda rohkem üllatada tulevikus, millal on saavutanud rohkem kogemusi. Meie ei tea veel, mida Ameerika suudab tõstesporadis pakkuda tulevikus, kuid peab ütleva, et Ameerika on ka sellel alal piiramatute võimaluste maa. Tõstesporidi propaganda suurenemisel võib USA maailmale anda praegu veel aimamatuid suurusi.

Esialgu on maailma raskuspunkt tõstmises siiski veel Euroopas, kuna Egiptus näib viimasel ajal taanduvat rohkem tahaplaanile. Euroopa esirinnas sammub Saksa. Kuid kui oleks sportlikku läbikäimist Nõukogude Venega, võiks olukord kergesti muutuda. Venemaal on juba mitmendat aastat küünitud maailma-rekordideni, ja on suuresti kahtlane, kas Saksa võidaks maavõistlusel. Vene-Austria kadumisega iseseisvate riikide hulgast ei suuda ükski teine Euroopa riik tasavägiselt võistelda Saksa ega Venega, ja ei leidu vist riiki Euroopas, missugust Saksa maavõistlusel poleks suuteline võitma ka oma B garnituuriga. Prantsusmaa on loovutamas oma viimaseidki kantse, milleks tal kauemat aega oli näiteks poolraskekaal. Schveits on juba ammu varem vajunud kõrvale. Inglismaa oleks suuteline vast rohkemaks, kui saareriigis tõstmist niipalju ei harrastataks erinevalt rahvusvahelistest määrustest.

Hoogu on võtmas tõstesport Skandinaavias ja ka Soomes paisub huvi üha rohkem. Võib-olla kunagi aastate pärast jõutakse järele Saksale.

Käesolevale kirjutusele on lisatud tabel, mis selgitab maailma tõstemaade paremusjärjekorda kogusumma-rekordide alusel kõigi kaalude kohta summeeritult. Arvesse on võetud kõigi aegade parimad kogusummad igas riigis. Nagu tabelist näha, on juhtivaks riigiks USA, kellele

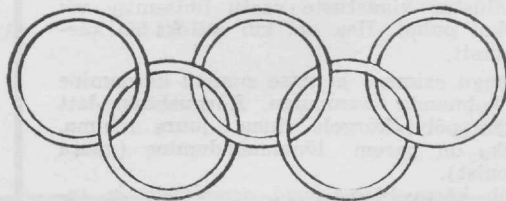
järgnevad Egiptus, Saksa ja Vene. Kuid hoolimata numbritest ei saa USA-t praegu veel pidada maailma parimaks. Kolmes kergemas kaalus on USA rekordse kogusumma püstitanud üks ja sama mees, nimelt A. Terlazzo — sulgkaalus 316, kergekaalus 357,5 ja keskkkaalus 367,5 kg. Maavõistluse puhul saaks ta esineda ainult ühes kaalus. Egiptuse lõpu-kogusummat aitab suurendada El Touny, kes peale keskkkaalu 387,5 kg on poolraskekaalus näidanud 392,5 kg (võib-olla koguni rohkem), mida Egiptuses ei suuda korrata ükski teine poolraskekaallane. Ainult Saksal ja Venel on iga kogusumma-rekord omaette mehe nimel.

Tegelikult võiks maailma tõstesporidi riigid paremuselt liigitada klassidesse järgmiselt:

Ekstra-klassi moodustavad Saksa, Egiptus, Vene ja USA, kes peagu täiesti võrdvõimelised ja kõigist teistest tugevasti ees. Edasi järgneks keskpäraste klass. Sinna kuulub ka Eesti. Maailma kuuenta tõstemaade positsiooni ei suudaks ta siiski kaitsta, kui maavõistlustel tabelis temast allpool seisvatel peaks paremust arvutama mitte kilogrammide, vaid kaaluvõitjate alusel. Tänu A. Luhaäärele suudaksime kilogrammide kogusummaga praegu võita kõiki riike peale nelja esimese. Keskpäraste riikide gruppi kuuluksid peale Eesti Prantsuse, Rootsi, Tšehho-Slovakkia, Itaalia, Inglise ja Schveits. Ülejäänud moodustaksid juba tunduvalt nõrgema grupi, mille punasteks laternateks on Poola ja Leedu. Kuid viimased pole siiski maailma nõrgimad, sest nendeks on tabelis mitte loendatud riigid.

Riigid	Sulgkaal	Kergekaal	Keskkkaal	Poolraskekaal	Raskekaal	Kogusumma
1. USA	316	357,5	367,5	387,5	400	1828,5
2. Egiptus	305	342,5	387,5	392,5	400	1827,5
3. Saksa	307,5	340	367,5	377,5	430	1822,5
4. Vene	323	347,5	352,5	382,5	409	1814,5
5. Prantsuse	295	320	335	380	415	1745
6. Eesti	285	310	320	342,5	417,5	1675
7. Tšehho-Slovakkia	265	302,5	327,5	360	415	1670
8. Itaalia	300	312,5	335	345	370	1662,5
9. Šveits	280	305	332,5	365	375	1657,5
10. Rootsi	277,5	320	337,5	345	367,5	1647,5
11. Inglise	280	320	320	325	397,5	1642,5
12. Daani	262,5	285	300	360	387,5	1595
13. Läti	254	275	320	327,5	375	1551,5
14. Hollandi	250	305	310	330	350	1545
15. Soome	257,5	285	312,5	315	352,5	1522,5
16. Ungari	265	275	305	315	345	1505
17. Poola	272,5	282,5	290	300	307,5	1452,5
18. Leedu	250	257,5	268,5	270	307,5	1356

Tabelis toodud andmed pole vahest igati täpsed, sest toodudki andmete hankimine osutus raskeks ülesandeks. Kuid võimalikud parandused ei muudaks kuigi palju seda üldpilti, mida tabel pakub, ja järeldusi, mis tabeli põhjal tehtud.

Kolmikhüpe talvel

Kui tavaliselt ikka toonitatakse, et kergesportlaste pea-ettevalmistusajaks on talv, siis on see kõige sobivam kolmikhüppajatele. Seda juba sellepärast, et kolmikhüppaja saab peale vajaliste ettevalmistusharjutuste talvel viimistleda ka hüppe tehnikat. Kuidas seda teha, selle kohta annab häid juhtnööre üks Saksa treenerid J. Schmücker.

Kolmikhüppe tehnikat saab viimistleda tavalises võimlas, kus käepärast on mõned matid. Üks mattidest asetatakse võimla pikemas suunas 4—5 m kaugusele seinast ja joonestatakse matist 1 m ettepoole kriidiga pörandale „hüppepakk“. Nüüd võetagu 2—4 samtnu hoogu ning hüpatagu matile. Enne seda aga sooritatagu äratõukejalal n.-n. proovihüppeid, misjuures harjutuste juhataja või mõni sõber korrigeerigu vaba jala hoo liigutusi, sest tavaliselt kipub vaba jalg jääma passiivseks ega tööta küllalt hoogsasti.

Asudes siis hüpete sooritamisele matile tuleb jälgida, et hüpe oleks lame ja et sama jalaga, millega ära tõugatakse, maandutaks ka matile. Pärast maandumist võib lihtsalt edasi joosta. Nii harjutatagu kolmikhüppe esimest sammu.

Järgnevalt asetatagu esimesest matist 1 m kaugusele teine matt, millele jalaliigendite pörotamise vältimiseks on soovitatav asetada veel üks matt. Sellele sooritatakse pärast esimest sammu teine samm, s. t. lihtsalt samm. Siis suurendatagu mattide vahemaad, nii et tekiks laiem „kraav“, mis ületatagu juba käärhüppega ja nii, et matile maanduks teine jalg.

Kuna teisel sammul on kolmikhüppes väga suur tähtsus, siis harjutatagu seda palju kordi järjest, erilist rõhku asetades põlve kõrgele ettepoole. Pärast esialgseid katseid painutatagu end tugevasti ettepoole ka ristluist, nii et, piltlikult öeldes, nina peagu puudub põlve.

Kui kaks esimest sammu on korralikult kätte õpitud, loobutagu ajutiselt „hüpperajast“ ja seatagu selle kõrvalle kõrgushüppe-puud. Nendele asetatagu 1 m kaugusele nööri või kerge latt ja harjutatagu kolmikhüppe viimast sammu täiesti lahus kahest esimesest sammust, enne tugevamalt ja siis nõrgemalt jalalt. Seejuures rebitagu ülalkeha ja reied üheaegselt ette, pärast mida saavutatagu jõulise sirutusega vajaline hüppekõrgus, ka põlvi kõrgele ette tuues.

Kui sääraselt on küllaldaselt harjutatud, viidagu kõrgushüppe-puud pool meetrit sinnapoole teist matti ja nende taha asetatagu kolmas matt. Selle peale ja ümber on soovitatav laduda veel teisi matte, et oleks absoluutne kindlustus vigastuste vastu libisemise või muul hädaohtlikul puhul. Hea on, kui selleks on käepärast maadlusmatt.

Nüüd järgnegu esimese ja teise sammu kordamine seoses juba kolmanda sammuga. Kõrgushüppe-latt sunnib harjutajat põlvi kõrgele rinna juure rebima, mille tagajärjeks on parem lõpumaandumine (vaata juurelisatud joonist).

Lõpuks võib kõrgushüppe-puud eemaldada ja ta-

valises korras harjutada kogu kolmikhüpet. Kuid alati sooritatagu hüpped mänglevalt, pingevabalt ja püüdmata saavutada suurt tehnilist tagajärge. Hoojooks olgu ainult 2—4 sammu.

Harjutuste juhataja valvaku, et teine samm sooritatakse pika kolmanda sammu tõttu lühikesena. Peakriteerium kolmikhüppes on ju teine samm. Kui see samm on teadlikult ja täiesti vabana kätte õpitud, nii et see on luus ja veres, siis võib loota kõige parematele tagajärgedele. Esimene samm sooritatagu tagasihoidlikult (ainult veerandjõuga) ja viimasel hüpatagu nii kõrgele kui võimalik.

Kirjeldatud harjutuste kestvus igakord olgu 15—20 minutit. Sellest piisab.

Kui talvel on harjutatud hoolsalt ja nii peale hüppe tehnikat on verre kasvanud hüppe takt ja rütm, võib varakevadel staadionile minnes peatselt saavutada häid tehnilisi tulemusi. 13 m meestest võib nii harjutades sirguda 15 m meheks, keda meil Eestis eriti on vaja.

o/Ü

E. SPORLEDER

TALLINNAS
(end. B Whishaw)
Asut. 1880. a.

Telegrammide address:
„SPORLEDER-TALLINN“
Telef. 457-16 ja 457-17

S p e d i t s i o o n
Süte ja koksi import
L a e v a a g e n t u u r
A v a r i i k o m i s s a r i a a t

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A-s. „Laferme“

O-ü. „Kalandus“

O-ü. Riieturite Ühiskaubamaja

R. Ü. K.

Tallinn — Tartu

S. Karja 19

Aleksandri 5

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat

vahtvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A/S. „RAUANIIT“

Põhja pst. 7

Tel. 440-54

A/S.

Tallinna Laevaühisus

S. Karja 18

Tel. 426-90

A/S. „BETON“

Pärnu 6

Tel. 412-83

Spordi-suvekool – eeskuju kõigile

E. Nurk

Tihti on ajakirjanduses toodud lühikesi teateid Tartu S. S. Kalevi spordisuvekoolist. Tahaksin siinkohal lähemalt käsitada neid sihte mida see asutus taotleb ja millega seal üldse tegeldakse.

Alus praegusele spordi-suvekoolile pandi 1936. a. Kalevi poksi-osakonna poolt. Mõtte algatajaks oli osakonna treener E. Mike, kes alaliselt tundis muret poksi-kaadri kokkukuivamise pärast. Et juure tuua

Tuleviku lootus 400 m-is Eduard Nurk. Siiski mitte käesoleva kirjutuse autor, vaid nimekaim.

värsket verd, otsustati hakata õpetama noori suvel, kooli vaheajal, millal on rohkem vaba aega. Seega loodeti juba sügiseks saada enamvähem ringikõlvulist võistlejaid. Tööga alustati 15. mail 1936. a. Koolile anti nimeks Poksi-suvekool. Õpetaja kohused võttis enda peale E. Mike, kes innuga asus ettevõtte läbiviimisele.

Õppetunnid olid Tallinna tänava spordiväljal kaks korda nädalas, õhtul kella 6–8. Esimesel suvel korraldati kolm kursust ja neli avalikku võistlust. Kõrvalaladena harrastati veel kergejõustikku, tõstmist, maadlemist, ujumist ja sõdmist. Eriti pinivateks kujunesid omavahelised sõudevõistlused, millised äratasid huvi ka laiemates hulkades.

Kursante oli esimesel suvel 56. Suurem jagu neist on praegu nimekad arenemisevõimelised Tartu poksi-õpetaja, nagu Kallasorg, Hennoch, R. Käärik jne.

1937. a. suvel, millal algas üleriiklik noorte organiseerimine, Kalevi juhatus muutis tolleaegse noortekoole nimeks J. Laidvere soovitusel „Poksi-suvekooli“ spordisuvekooliks, kus pidi õpetust antama noortele kõigil spordialadel. Kui eelmisel suvel juhtisid noored ise oma tegevust, siis nüüd seati ametisse vastav juhatus. Kuna ainelised võimalused ei lubanud palgata ame-

tisse eriala treenereid, tuli jälle „väsimatul“ E. Mikel hoolitseda selle eest, et saada vanemaid sportlasi noortele õpetajateks. Õppetunde korraldati nüüd kolm korda nädalas.

Alguses ei olnud läbisaamine spordiseltsidega kuigi hea, aga pikapeale nähti, et tehtud töö kannab vilja ja vahekorrad võtsid normaalse ilme.

Samuti on tutvunud tehtud tööga riiklikud spordiõpetajad N. Maatsoo ja E. Tamm, kes on nähtuga jäänud rahule. Tegevuse laienemisega kasvas ka kursantide arv eelmise aastaga võrreldes 100% võrra. Töö huvides tuli jaotada poisid 3 gruppi, igas 30–35 poissi.

Suve jooksul peeti kokku 12 spordivõistlust, neist 3 ujumises, 1 raskejõustikus ja 8 kergejõustikus.

Kiitva hinnangu annab suvekoolile Eesti Noorte juht G. Kalkun, kes tehtud tööga jääb niivõrd rahule, et seab seda kogu Eesti spordiorganisatsioonidele eeskujuks.

Hooaja lõpul korraldati Sportlaskodu ruumes aktus ja pidu.

Kolmas tegevusaasta, s. o. tänavune, algas jälle 15. mail. Eelmiste aastate edukas tegevus oli õhutanud noori, nii et tänavu kujunes osavõtjate arv rekordiliseks.

Ka saavutuste allal näitasid noored üllatavalt kiiret edasiminekut. Näitena võiks nimetada 17 a. Eduard Nurk'a, kelle tagajärg kevadel 400 m. jooksus oli 60,3 sek., kuid sügisel kattis selle maa 51,6 sek., tulles paremuselt sel distantsil neljandale kohale Eestis. Samuti teistel aladel näitas Nurk märkimisväärseid tagajärgi: 60 m. 7,5 sek.; 100 m. 11,7 sek.; 200 m. 25,3 sek.; 800 m. 2.04,4; 1000 m. 2.40,1; 1500 m. 4.27,4.

Teivashüppes olid silmapaistvamad noored A. Luts ja J. Kaseorg, tagajärjega 3,35 ja 3,30 m.

J. Kaseorg (vasakul) ja A. Luts – suvekooli edukaid noori.

Et noori tiivustada võistlustest osa võtma ja paremat saavutama, selleks oli äride ja seltskonna poolt välja pandud rohkesti auhindu. Peale selle jagati veel eriauhindu; et kõik, kes võistlustest osa võtsid, ei pruukinud tunnustusest jääda ilma.

Tänavune hooaeg oli noortele eriti võistlusrikas. Tartus korraldati 10 ja väljaspool Tartut 12 võistlust. Suvekooli lõpu-aktus peeti tänavu traditsioonide kohaselt 22. okt. Sportlaskodu ruumides, kus anti suvel tehtud töö eest kõigile kätte meistrimärgid, teenetemärgid ja äride poolt annetatud mälestusesemed.

Auhinnad jagas välja Suvekooli vanem E. Mike, kellele noored valmistasid ilusa üllatuse, kinkides oma juhile pronksist sportlase kuju.

Kõlkkuvõttes on kolme aasta jooksul „spordi suvekoolis“ õpetust saanud 294 noort, kelledest noorim oli

12-a. ja vanim 20-aastane. Keskmine vanus oli 15—18 aasta vahel.

Ühtluse mõttes kandsid kõik kursandid väikest tumerohelist bareti taolist mütsikest, mille äärt ilustasid tähed S. S. K. (S. S. Kalev).

Majanduslikult on Suvekool olnud S. S. Kalevist täiesti rippumatu iseseisev ettevõte. Sissetulekuid on saadud osavõtumaksudest, mis on 50 senti osavõtjalt, ja toetustest.

Ka võistlused on andnud ülejääke, nii et on võidud isegi muretseda varustust ja spordiabinõusid.

Lõpuks ei tahaks nimetamata jätta Tartu linnavalitsuse heatahtlikku suhtumist spordiliikumisele; nimelt Tartu linnavalitsuse poolt on antud tasuta avarad ruumid sportlaskonna kasutada — samm, mis vääriks järeltegemist.

Suvekooli kursandid

Kolm maailmarekordiomanikku 10.000 m-is ühisel pildil. Taisto Mäki, Ilmari Salminen ja Paavo Nurmi pärast jooksu, millel T. Mäki viis rekordi 30.02,0-le.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Hotell „ROOM“

TALLINNAS

Maneesi 1

Tel. 425-51

Jalanõudetööstus „AVAS“

Om. A. Vassila

Tööstus: Narva 19, tel. 315-53

Äri: V.-Karja 9, tel. 477-19

V^D LOUN ja SCHITIKOV

Niguliste 18. Tel. 434-37

A.-S. „SELEKT“

Sauna 1

Tel. 466-98

Eesti tänavune tubli poksi-rahvusmeeskond. Vasakult treener N. Maatsoo, edasi M. Linnamägi, V. Leel, A. Raadik, A. Rööding, H. Kanepi, K. Käbi, B. Griidin ja A. Torpel, esindajad-juhatusliikmed P. Matsov ja K. Gern. Toodud koosseis võitis Soome vastu 5:3. Poola vastu võisileid Torpeli, Käbi ja Röödingu asemel E. Pärn, E. Seepere ja L. Nielender.

P. MATSOV:

Tasavägine maavõistlus Poolaga

Eesti-Poola 2. poksimaavõistlus

11. detsembril 1938. a. Lodzis.

Kärbeskaal: Rotholz (Poola) — Pärn (Eesti) 3:0,
 Kukk-kaal: Koziolok (Poola) — Griidin (Eesti) 3:0.
 Sulgkaal: Szortek (Poola) — Seepere (Eesti) 3:0.
 Kergekaal: Kanepi (Eesti) — Kovalevski (Poola) 3:0.
 Kergeteskaal: Kolzinski (Poola) — Nielender (Eesti)
 tehnik. kn. 1. roundil.
 Keskkaal: Raadik (Eesti) — Pisarski (Poola) 3:0.
 Poolraskekaal: Doroba (Poola) — Leet (Eesti) 2:1.
 Raskekaal: Linnamägi (Eesti) — Pilat (Poola) tehnik.
 kn. 2. roundil.

Eesti poksijate võit Soome üle 5:3 Soome pinnal ja nüüd, Lodzis, Poola vastu vaieldav kaotus 3:5, mida viigist lahutas ainult paar viimast lööki, need on lõppeva spordiaasta tõhusaid tulemusi. Need panevad mõtlema: kui kõrgel siis on meie poksiklass? Viigi- maiguline tagajärg Euroopa parima poksirahvuse vastu viimase kodupinnal, räägib juba ise selget keelt. Kogu Poola ajakirjandus jagab meie poksijatele ohtralt kiitust ja tunnustab meie kõrget taset. Meie meeskonna esinemine võitis Poola publiku ja ka spordijuhtide südamed. Poola poolt tehti kohe ettepanek maavõistluste jätkamiseks, misjuures järgmist maavõistlust tahtakse 1939. a. sügisel näha Eesti korraldusel.

Tulles nüüd meie meeskonna esinemise juure, peab märkima, et Pärn tegi kärbeskaalus oma parima. Võitu säärase mehe, nagu Rotholzi üle, temalt ei oodatud. Kaotades aga napilt, tegi ta endale au. Kohati andis küll tunda lihvi puudus, kuid väga tublina ei tunnud Pärn liialdatud aukartust tugeva vastase ees ja Rotholz sai tunda nii mõndagi kibedat lööki. Griidin on ikka see mees, kes hakkab lööma alles lõpupoole. Kaks esimest roundi lasi ta Koziolokil punkte noppida, et alles kolmandal roundil end kokku võtta ja see round viia viigiliseks. Seepere sai kohe algul kibeda tabavuse lõuga, mis andis tunda kaks esimest roundi. Kolmandal oli ta aga sõiduvees ja teda ei ole kaua aega nähtud nii võiduahnena kui sellel roundil. Kuid ta magas malha knockivõidu võimaluse, kui Szortek $\frac{1}{2}$ min. enne lõppu oli ilmselt groggy. Seetõttu pidi Seepere kaotama punktidega.

H. Kanepi on peale Raadiku teine mees, kes tänavu on võitnud kõik kolm maavõistlust, neist kaks Poola vastu. Nüüd saavutas ta tugeva võidu Kovalevski üle. L. Nielender alustas paljulubavalt,

miks võis loota, et ta peab kuulsale knockidemeistrile Kolzinski vastu kõik kolm roundi. Kuid matsch lõppes siiski juba esimesel roundil — poolaka võiduga tehnik. knockouti läbi. Kolzinski kohta võib ütelda, et

Anton Raadik võistles tänavu kõigil kolmel poksimaavõistlusel ja jäi võitmatuks. Sama saavutust kordas ainult H. Kanepi. Kahel maavõistlusel startis, mõlemad võites, M. Linnamägi. Pildil A. Raadik esimesel maavõistlusel Poola vastu.

kui ta edasi püsib nii heas vormis, siis ei leidu talle niipea vastast. Ta on parem kui meile tuntud B. Ahlberg oma hiilgeaegadel. Isiklikult aga arvan, et Kolzinski ei suuda siiski kaua püsida oma praeguses võimsas vormis.

A. Raadik polnud nii edukas, kui temast lootsime. Kuid on raske võidelda järjest põgeneva vastasega, nagu seda oli muidu päris hea nimega Pisarski. Valle Leedile tehti ülekohtut: selge võidu asemel kaotus. Suurt ülekaalu kahel esimesel roundil lasi ta kolmandas roundis küll vähendada, just oma kangekaelsuse tõttu. Selle asemel, et viimasel roundil põigelda huupi pealetormava Doroba eest, pani ta oma „sarved“ vastu. Et poolakas oli füüsiliselt üle, jäi Leet kolmandal roundil veidi alla. Kuid kahe esimese roundiga oli ta võidu kindlustanud, miks vastupidine otsus tundus skandaalsena. Pärast maavõistlust lausus kohtunikuna erapooletust riigist tegutsenud sakslane Saenger: „Leet kaotas viimase kolme löögi tõttu, mis ta sai sisse. Võistlus oli siiski viigiline, misjuures võidu andmine Leedile poleks olnud patt.“ Seega siis sakslane korrigeeris tagantjärele oma otsust, millega enne oli võidu annud poolakale.

Sensatsiooniliseks kujunes raskekaalu-matsch. Meie väikekasvuline suur raskekaallane Martin Linnamägi oli rahulikkus ja asjalikkus ise. Kui ta Pilati lõi põrandale, ei sattunud ta sellest enda ülehindamisele, nagu see kahjuks sageli on olnud kõige paremategi poksiijate juures, vaid läks rahulikult erapooletusse nurka, et oodata, mida vastane teeb. Ta oli nii rahulik, nagu polnud midagi juhtunud. Ja kui Pilat elus esmakordselt kaotas knockiga, oli Martin ikkagi rahulik, nagu poleks selles midagi imelikku. Rahvas juubeldas Linnamäele maruliselt, kuigi Josef Taaveti võitu Koljati üle. Meid ei üllataks vahest seegi, kui Linnamägi tooks Dublinist euroopameistri tiitli...

Mis puutub Dublinisse, siis peame leidma teid, kuidas sinna saata suuremal arvul poksiijaid, et võimaldada neile olümpiaeelset lihvi ja kogemusi. Eeskätt peaksid sinna saadetama Linnamägi, Raadik, Kanepi ja Käbi või Seepere, kui järgnevatel võistlustel ei kerki esile teisi kandidaate lisaks.

Tagasiteel Lodzist meie rahvusmeeskond võitis Tallinna linnameeskonna sildi all Vilno meeskonna 11:5 ja Tartu linnameeskonna 14:2.

Ilmus müügile

Nikolai Kursmani

„Maadluse õpperaamat“

224 lhk. 125 pilti.

HIND KR. 2.25.

Pealadu:

JAKOB LOOSALU kirjastus.

Tallinn, Rataskaevu 9.

ALFRED

KAALEP

Detsembrikuu 7. päeval suri Nõmmel Kivimäe sanatooriumis omaaegne tuntud pikamaajooksja Alfred Kaalep.

A. Kaalep sündis 30. jaanuaril 1906. a. Lõpetas Tallinnas J. Kirsipuu gümnaasiumi ja jatkas õpinguid Tartu ülikoolis. Sportimist alustas koolipõlves. Suuremat tähelepanu tõmbas endale sõjaväes teenides, tulles üleriigilistel võistlustel 5000 m jooksus meistriks. Astus 1928. a. Tallinna Kalevisse ja peagi püsiva harjutusega pääsis meie pikamaajooksjate esirinda. Tuli Eesti meistriks 1933. a. 10000 m jooksus ja kaitses samal distantsil rahvusvärve Läti vastu. Tema paremateks tagajärgedeks olid: 1500 m — 4.15,8; 3000 m 9.19,4; 5000 m — 16.01,6; 10000 m — 34.16,2 min.

Viie aasta eest haigestus ta raskekujulisele pleuriidile, millest paranedes püüdis sportimist jätkata. Haigus oli aga oma töö teinud ja tal tuli jooksurajalt paratamatult lahkuda. Käesoleva aasta varakevadel haigestus uuesti ja... seekord ei suutnud enam vastu seista kurjale, surmavale haigusele — tiisikusele.

A. Kaalepit tundsid kaassportlased kui haruldaselt ausat ja seltsimehelikku sõpra, kellel kunagi ei puudunud õigel ajal troostiv sõna ja lohutav huumor.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Kudumistööstus

Th. B ü t t n e r

K. A. R ü t m a n

Hotell-restoran „Bristol“

Rataskaevu 7

Tel. 426-33

Hotell-restoran „Kuld Lõvi“

Harju 42

Tel. 426-27

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Linoleumi ja tapeedi erikauplus

Ed. Krivelkot

Pikk 14

Tel. 435-15

Tehniline büroo

Vennad Uibopuu

Pärnu m. 16

Tel. 446-10

O-ü. „Systema“

Lai 9

Telefon 430-09

Restoran-öölokaal

Dancing Paris

Müürivahe 2

Tallinnas

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Kivitrükikoda

J. MÄNNIK

Soo 23

Telefon 436-86

LAEVAÄRI

ED. BERGMANN & KO

Vabadusväljak 7

Telefon 467-31

Laevasõiduliinide kontor

G. SERGO ja KO

Sadamas

Tel. 314-40 ja 301-26

Elektrilemenditööstus

„IKA“

Kopli 40

Tel. 464-08

Aasta bilanss

A. ADARI.

Üks spordiaasta on jälle vajumas minevikku, kuid jääb meie spordiajalukku püsima ürituslikuna ja võrdlemisi edukana peagu kõigil kehakasvatusealadel. Võib-olla lootisime temast küll rohkem, kuid saavutatugagi lepime täiel määral, pealegi kui mitmel alal kandis töö rohkem ettevalmistavat laadi.

Uhe tähtsama ettevõtena avati Tallinna staadioni uus, betoonist tribüün. Pidulikud avasõnad öeldi 15. mail riigi presidendi, vabariigi valitsuse liikmete, meie kõrgemate spordijuhtide ja peagu kümnesse tuhandesse ulatava pealtvaatajaskonna juuresolekul. Uue tribüüni avamisega olime astunud suure sammu edasi. Üht kui teist on tribüüni pisitöödes küll veel viimistlemata, kuid eks uus aasta saab nendestki üle. Peale selle on lõplikul väljakujundamisel kogu staadioni maa-ala.

Kehakultuuri hoone ehitamise asjus oleme nüüd jõudnud nii kaugele, et on välja kuulutatud kavandite võistlus. Heal juhul võib järgmise aasta teisel poolel oodata nurgakivi panekut.

On alustatud ettevalmistustöödega teiste Eesti Mängude läbiviimiseks 1939. aastal. Hoogsam töö ja propaganda algab uuel aastal.

Spordijuhtimise alal on uuendusena ette võetud eriliitude põhikirjade muutmine juhatuse moodustamisse puutuv asos. Rida eriliite on juba võtnud omaks meie kõrgeima spordijuhi, riigisekretäri K. Terrase soovivaalduse, mille järgi eriliitude juhatused moodustatakse n.-n. kabinet-süsteemis. Enamikul eriliitudest on esindajatekogu aastakoosolekud uuel aastal, miks uus kord kogu ulatuses hakkab kehtima praegusest hiljem.

Peale nimetatud edu poole viivate ürituste on tänava meie spordiliikumises olnud ka liikumist takistavaid ja pidurdavaid nähteid, kuid nendest siinkohal meie pikemalt ei räägi. Loodame, et need vaibuvad uuel aastal, millal ees on suuri ja ühist pingutamist nõudvaid ettevõtteid.

Üldine spordiareng on tammunud eelmiste tublide aastate jälgedes. Kuigi numbrites pole selleks viimaste aastatega täiel määral võrreldavaid maavõistluste võite, on siiski üldiselt tase tõusnud.

Suurürituseks võistlusspordis võib nimetada jääpurjetamise ja greeka-rooma maadluse euroopavõistluste korraldamist Tallinnas. Maadluse-euroopavõistluste korraldamise oskuses, ettevalmistuses jne. oleme saanud kiita kogu Euroopa spordipressis. Neid võistlusi on korralduselt nimetatud eeskujulisteks. Võime tulevikuski saada enda korraldada suuri rahvusvahelisi võistlusi.

Aasta võidukaimaks alaks võime tänavugi nimetada maadlust. Euroopavõistlustel jäi kõigi kaalude meistrikroon edasi Eestisse. Palusalu järglasena tuli sellega toime J. Kotkas. Maavõistlustel kaotasime küll Soomele, kuid see-eest tuli tubli võit Saksa üle sügisel. Raskejõustikus üldiselt oli märgata edu. Näiteks poksis võitsime Soome üle Soome pinnal ja võistlesime jõulukuul edukalt Poolas Poola vastu. Raskejõustiku edukust aitavad tulevikus tõsta meeskonnavõistlused maakondade vahel.

Jalgpallis oli rõõmustavaks sündmuseks Balti turniiri võitmine. Jalgpallihuviliste pere on ühtlasi laienenud, mida tõendasid pealtvaatajate rekordid kõigil maavõistlustel. Uue üritusena on nüüd ka meil sisse seatud rahvuslikud karikavõistlused. Suurenemas on ka noorte juurevool jalgpallis.

Kergejõustikuski sircus juure uusi kõrgeima eliitklassi mehi, kellel peatatud mujal pikemalt. Vanematest eliitmeestest olid tänava edukad eeskätt A. Kreek (tuli euroopa-

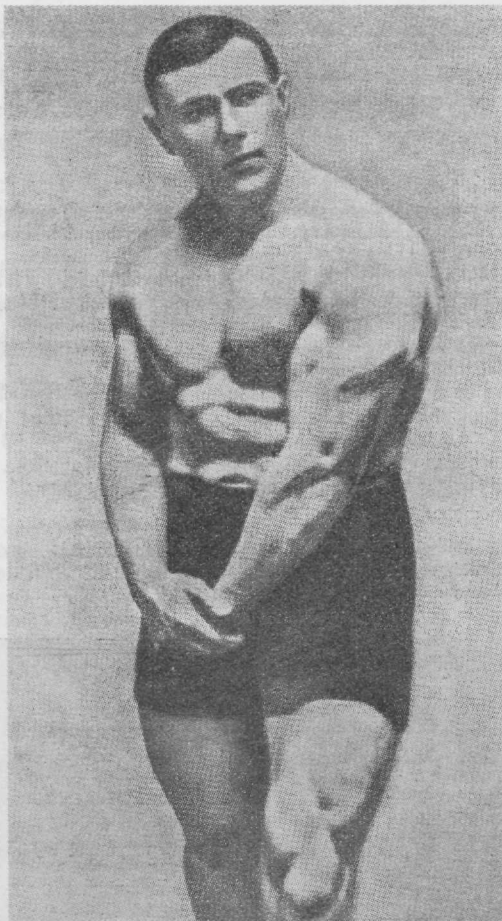
meistriks ja tõukas kaks korda üle 16 m), G. Sule (viis odarekordi 75.93-le), F. Issak (oda 71.85), E. Äärma ja R. Kiipsaar (ületasid teivashüppes 4.03 m).

Laskespordis ületati maailmarekorde massiliselt. Näib, et võime julgesti astuda vastu Luzerni maailmavõistlustele uuel aastal.

Teistelgi aladel polnud põhjust kurtmiseks. Nii äratasid suurt tähelepanu meie valitud võimlejate esinemised välismaal ja kodumaal.

Uus aasta, mille sees rida suursündmusi, võib rahulikult jätkata tööd lahkuva aasta pärandustel.

Maavõistluste-aasta oli eelmiste aastatega võrreldes vähem edukas, kuid seda ainult numbrites. Tagasiminekut tasemes polnud aga kuski märgata. Mitme viimase aasta kohta ületas kaotuste arv võitude arvu. Uue rekordina tuli tänava pidamisele kokku 35 maavõistlust, seega kolm maavõistlust rohkem kui 1937. a., millal rekordina neid peeti 32. Enamik maavõistlusi, nimelt 20, peeti kodumaa pinnal. 35-st maavõistlusest võitsime ainult 12, viiki jäi 2 ja kaotasime 21 maavõistlust.

Vähenähtud fotosid Georg Hackenschmidtist tema parima vormi aastailt.

Alade järgi jagunesid 1938. a. maavõistlused järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
jalgpall	8	2	2	4
kergejõustik	4	2	—	2
ping-pong	4	1	—	3
poks	3	1	—	2
maadlus	3	1	—	2
korvpall	3	—	—	3
tennis	3	1	—	2
laskesport	2	2	—	—
ujumine	2	1	—	1
jäähoki	1	1	—	—
tõstmine	1	—	—	1
naiste korvpall	1	—	—	1
Kokku	35	12	2	21

Riikide järgi jagunesid maavõistlused järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
Soome	12	6	1	5
Läti	9	2	1	6
Leedu	7	3	—	4
Ungari	2	—	—	2
Poola	2	—	—	2
Saksa	1	1	—	—
Norra	1	—	—	1
Rootsi	1	—	—	1
Kokku	35	12	2	21

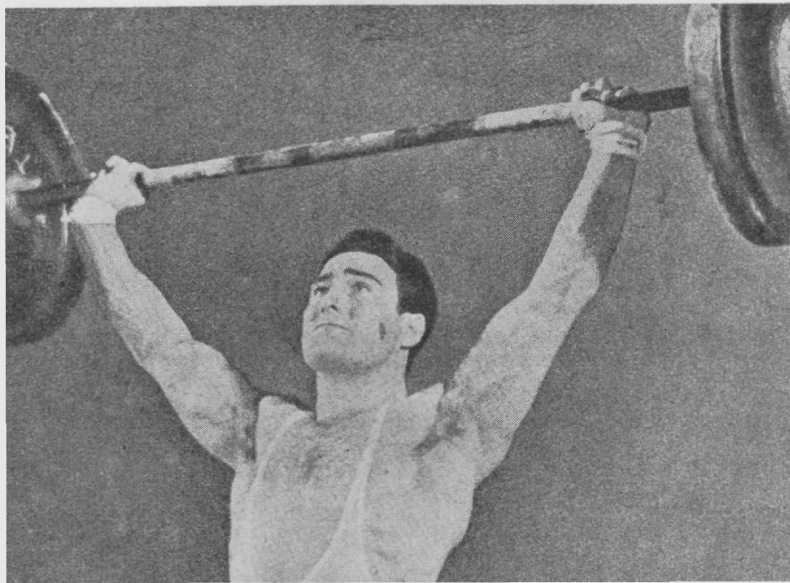
Esimest aastat oleme Soome vastu võitudega ülekaalus. See-eest oleme Läti üle võitnud ainult kergejõustikus ja ujumises, ülejäänud aladel kaotades. Aasta viimane kaotus tuli toimetuse töö lõppemisel korvpallis Riias — 17:21.

1938. a. maavõistluste ülevaatlik loendus on järgmine:

SOOME

jäähokis, selle ala teisel maavõistlusel üldse, saavutasime Tallinnas rõõmustava võidu 2:1, mis annab julgust jäähokis rohkemate maavõistlus-suhete sidumiseks; maadluses tuli kahekordsel maavõistlusel Helsingis vastu võtta ka kaks kaotust — A 2:5 ja B 2:5, millega soomlased revanšeerisid l. a. vastavad kaotused; kergejõustikus alistusime Tallinnas 80:112, mis sel alal oli viies kaotus järjest Soomele; ujumises kaotasime Pirital tavalisest suuremalt — 29:41, kuigi võisime nentida meie ujumistaseme üldist tõusu; tennisel oli revanši kord jälle Eesti käes — võitsime Tallinnas 12:10, kuigi nais- ja paarismängudes olime tavalisest nõrgemini esindatud;

Ameerika kuulsusrikkaim tõstja Terlazzo — olümpia-võitja sulgkaalus ja kahekordne maailmameister kergekaalus.

jalgpallis saime A maavõistlusel Tallinnas kaotuse 1:3, misjuures viik oli peost libisenud viimastel minutitel, B maavõistlus lõppes aga viigiga 2:2;

poksis saavutasime esimese võidu Soome pinnal — Helsingis, misjuures vahekord 5:3 täiel määral ei ilmutanud meie võidu suurust;

laskesporti korrespondentsmaavõistlustel võitsime väikekalibri-püssis 22978:22754, kuna vabapüssis meie silmade arvule 10994 ei seadnud Soome ühtki silma vastu — udu tõttu;

ping-pongis, selle ala esimesel maavõistlus Soomega, võitsime Tallinnas 5:0.

LÄTIGA

korvpallis kaotasime Tallinnas 33:35, kuigi lootsime selget võitu, ja teisel maavõistlusel Riias 17:21;

kergejõustikus tasusime l. a. vaieldava kaotuse, võites Tallinnas 85:75;

ujumises võitsime Riia lähedal Kiš-järvel 66:34, andmata ära ühtki esikohta ja võites ka veepallis;

tennises ilma Lasnata esinedes kaotasime Balti turniiri sees 3:4!;

jalgpallis saime hooaja esimesel maavõistlusel Tallinnas lüüa 0:2, Balti turniiril aga mängisime viiki 1:1, millega kindlustasime endale BM-tiitli;

ping-pongis kaotasime Balti turniiril 0:5 ja sügisel Tallinnas 0:9.

LEEDUGA

korvpallis kaotasime Tallinnas euroopameistrile 24:36 ja naiste-korvpallis Kaunases;

kergejõustikus tuli Kaunases ladus võit 116:58, kuigi leedulased avaldasid l. a. tusedamat vastupanu;

tennises oli ootamatuseks Eesti kaotus 3:4 Balti turniiri sees Riias;

jalgpallis võitsime juunis Kaunases 2:0 ja sügisel Tallinnas Balti turniiril 3:1;

ping-pong muutis Eesti-Leedu tänavuste maavõistluste bilansi Leedu suhtes passiivseks, — kaotasime Balti turniiril 0:5.

UNGARIGA

kergejõustikus, selle ala esimesel maavõistlusel nim. riigiga, oli Ungari võit vastuvaidlematult suur — 95:66;

algpallis oli Ungaril Tallinnas õnne 3:2-võiduga Eesti üle, kui Eesti veel teise poolaja keskel juhtis 2:1.

POOLAGA

poksis, selle ala maavõistlussuhete alustamisel Poolaga, kaotasime Tallinnas 2:6 ja Lodzis 3:5, misjuures viimase puhul vastas võistluskaigule rohkem viik.

SAKSAGA

maadluses triumfeerisime Tallinnas 5:2, mida võis nimetada Eesti üheks suuremaks võiduks maadluses.

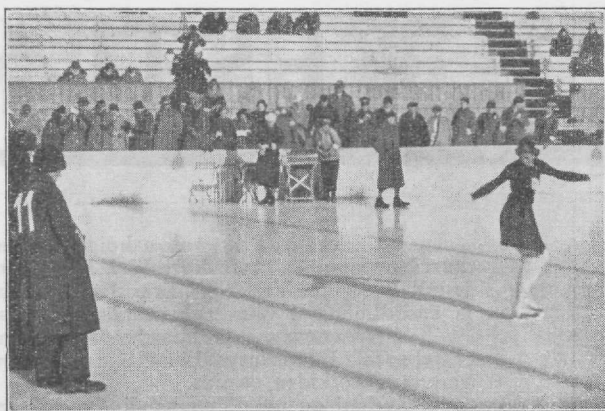
ROOTSIGA

tõstmises Tallinnas saime ootamatult suure kaotuse 1:4, kuigi kilogrammide kogusumma oli Eesti kasuks.

NORRAGA

jalgpallis kaotasime Oslos 0:1, mis oli meile suuremaks saavutuseks kui ta oli kaugele põhjariigile.

Üheksateistkümnede aasta vältel on Eesti kokku pidanud 308 maavõistlust, millest on võidetud 120, viigiga lõppenud 28 ja kaotatud 160. Võidukamate aladena on püsima jäänud maadlus, poks ja tõstmine. Korvpallis on tekkinud „defitsiit“, sest tänavu ei võidetud ühtki korvpalli-maavõistlust.

Käes on jälle jääspordi hooaeg!

Maavõistluste tabel alade järgi kujunes 1938. a. lõpuks järgmiseks:

	kokku	võite	viike	kaotusi
jalgpall	113	30	25	58
poks	29	17	1	11
maadlus	28	18	1	9
kergejõustik	28	9	—	19
korvpall	28	13	1	14
tennis	20	9	—	11
jääpall	11	3	—	8
tõstmine	11	9	—	2
ping-pong	10	3	—	7
laskesport	10	5	—	5
ujumine	7	2	—	5
pesapall	4	1	—	3
kiiruisutamine	4	—	—	4
jähoki	2	1	—	1
jalgtrassõit	2	—	—	2
naiste-korvpall	1	—	—	1

Kokku 308 120 28 160

Üldse oleme maavõistlusi pidanud 19 riigiga. Tänavu ei tekkinud suhteid ühegi uue riigiga. Kõige tihedamad suhted on Läti, Soome ja Leeduga. Läti vastu tõusis maavõistluste arv esmakordselt üle 100. Sama arvu ületab uuel aastal ka Soome. Üheksa riigiga on peetud ainult üks maavõistlus.

Riikide järgi jaguneb 308 maavõistlust järgmiselt:

	kokku	võite	viike	kaotusi
Läti	108	55	12	41
Soome	96	27	9	60
Leedu	43	26	4	13
Rootsi	17	2	1	14
Poola	15	1	1	13
Ungari	8	2	1	5
Saksa	6	2	—	4
Tšehho-Slov.	2	2	—	—
USA	2	—	—	2
Norra	2	—	—	2
Prantsuse	1	1	—	—
Egiptus	1	1	—	—
Rumeenia	1	1	—	—
Jaapan	1	—	—	1
Türgi	1	—	—	1
Itaalia	1	—	—	1
Filippiinid	1	—	—	1
SSSR	1	—	—	1
Iiri	1	—	—	1

Kokku 308 120 28 160

Eeloleval aastal on oodata maavõistluste arvu tõusu peagu 350-le, sest ette on näha üle 40 maavõistluse. Maavõistluse sidemed tihenevad meil kõigil aladel.

Eesti Spordileht uuel aastal

Uue aastaga alustab Eesti Spordileht oma kahekümnendat aastakäiku, jätkates ilmumist sporditeadusliku kuukirjana. Juubeliaastakäigule on langenud meie kehakasvatuse elus nii ulatuslikud ja suured sündmused, nagu seda eeskätt on Eesti Mängud ja ettevalmistuse hoogtöö alustamine Helsingi olümpiale.

Juba ainult need sündmused nõuavad Eesti Spordilehelt senisest veel suurema tähelepanu pööramist meie ainsa spordihääle kandja toimetamisele, et üha uuenuslikumalt kaasa aidata Eesti kehalise kasvatuse liikumisele.

Loodame, et pingutus Eesti Spordilehe poolt leiab täit arusaamist ka lugejaskonna poolt. Trükitööde ja paberi hindade üldise tõusu tõttu oleme sunnitud Eesti Spordilehe üksiknumbrite ja tellimise hinda tõstma, võrreldes praeguste hindadega.

E. Spordilehe tellimishinnad, alates 1. jaanuarist 1939. a., on järgmised:

1 aasta 4 krooni, 1/2 a. 2 kr. ja 1/4 a. 1 kr.

Üksiknumbri hind 35 senti.

Senisaabunud tellimised täidame saadetud raha ulatuses uute hindade alusel. Seega nendele, kes on tasunud aasta tellimishinna endiste hindade alusel (3 krooni), saadame E. Spordilehte 3 kuud, ning jääme ootama täiendava tasu saatmist.

Loodame, et lugejaskond täiel määral toetab meid ka edaspidi, pealegi kui uuel aastal E. Spordileht jätkab suuremate sündmuste puhul erinumbrite väljaandmist, mis ilmuvad suurendatud kaustas, kuid tellijatele saadetakse kätte lisakuludeta.

**Kogu sportlaskonnale
rõõmsaid jõulupühi ja
head uut aastat**

soovides

**Eesti Spordilehe
toimetuse ja talituse.**

KUTSE EESTI MÄ

Kooskõlas Eesti rahva kõige laiemates hulkade tuuri harrastamise vastu korraldab Eesti Spordi Keskliit juunil 1939. a. Vabariigi Presidendi Konstantin Pätsi ja spordimängud ühes rahvatantsupidustustega, üldise

Võimlemise- ja spordimängud on kujunemas tusteks, mis ikka ulatuslikumalt ja sügavamalt haaravad kodumaa kõikides osades.

Eriti on see tähtsaks sündmuseks meie tõusvale tunnistatud üheks tõhusaimaks ja praktilisimaks kasvapäeva noorsoo väljendustahetega ja ideaalidega.

Eesti noorusel, sammudes kehakultuuri suurpeema juhtide ette, on hiilgav võimalus järjekordselt poole, et see kustumatu elujõud, mis saatuse poolmas ikka võimsamaid ja kujukamaid väljendusvormiveenvalt, et kehakultuuri kavakindel harrastamine, kuon kiirelt kujunemas laiade rahvamasside asjaks, olles

Ilusatel suvepäevadel tuhandetena koondudes Eesti nooruse õilsat ja vankumatut tahet pühenduda ülesehitamise ning kindlustamise tööle. Olgu see ka vastastikuse usalduse ja mõistmise kinnituseks.

Meie soovime, et teised Eesti Mängud kujune hakultuuri arengus laiade rahvamasside aktiivsuse suu kehalise kasvatusse määratusse tähtsusse ning avagu abil meie kõige tagajärjekamalt võime eluvõitlusteks

Olgu II Eesti Mängud oma ettevalmistustega mängudele Helsingis, kuhu maailma noorus on kutsutud tohutult suuremate rahvastega võisteldes on järjekindust ja põhjamaist sitkust. Helsingis on selleks soods

Kõik organisatsioonid üle kodumaa!

Rohkearvulise osavõtuga ja hiilgava esinemis oma võimetesse ja paneme kindla aluse kehakultuuri ulatuses.

Suurpidustused olgu meile jõu, ilu ja spordimejendab ja ühendab meie hingi ja virgutab meid lakka kõla suurema täiuslikkuse poole.

Seepärast kõik noored ja vanad:

Üksmeelselt ja teotaheliselt käed külge Eesti Eesti Spordi Keskliidu juhatause ni

Ülal: Eesti naisvõimlejad.
All: Saksa iluuisutamispaar
Inge ja Eric Pausin hommik-
võimlemisel.

Eesti võimleiate liitu k
vahelise olümpiakomitee
(pildil vasakul) Keske
O. Piirsalu ja

MÄNGUDELE 1939

les võimsalt kasvava huviga ja lugupidamisega kehakultuuriühiselt asjaomaste eriliitudega Tallinnas 16., 17. ja 18. juunil Eesti Kõrgealuse Patronaadi all II üleriigilised võimlemise- ja võimlemise nimetusega Eesti Mängud.

as meie rahva kehakultuuri traditsioonilisteks suurpidustusteks kogu meie rahvast ja seltskondlikke organisatsioone

ale noorsoole, sest kehaline kasvatus on kogu maailmas kasvatusvahendiks, kuna ta on nii lähedalt seotud meie tänapäevaga

surpidustustel sirgetes ridades ja särasilmil oma rahva ja kodumaa eest kinnitada usku oma tublidusse ning tõendada ka väljamaal Eesti ürgse omadusena meie rahvusele on antud, on võetud. Mängude suurejoonelise kordaminekuga me näitame kui rahva vaimse ja füüsilise tugevuse paratamatu eeldus, es seega lähenemas meie kõikide ideaalile.

es meie riigi pealinna, väljendame ühtlasi sobivaimal viisil oma tervete ja elujulgete kodanikkudena meie isamaa pidevat ja ka meie kasvava noorsoo ja nende juhtide järjekordseks

toimeksid põhjapaneva tähtsusega suursündmuseks meie kehalises elus. Kaotagu need viimsed väärtused suhtumises ja uskusid nad kõikide ja igapäevaste kasvatusvahendile, mille eesmärk on karastada tulevase põlvi.

ja ühtlasi väärtuslikuks valikuvõimaluseks 1940. a. olümpiamängude võrdlema oma tippvõimeid ja millistel meie rahvas võidab maailmalta kogu maailma ees tõendada oma sangarlikku võimetusam võimetus kui kunagi varem.

toimega Eesti Mängudel kasvatame endis vankumatut usku ja edaspidisele veelgi hoogsamale levikule kogu rahva

toimeheliku vaimu unustamatuks puhanguks, mille mõju soodumaksamatult arendama endid terve keha ja terve vaimu koos

toimekeha kultuuri suurpidustuste võimsaks kordaminekuks!

Karl Terras,
esimees.

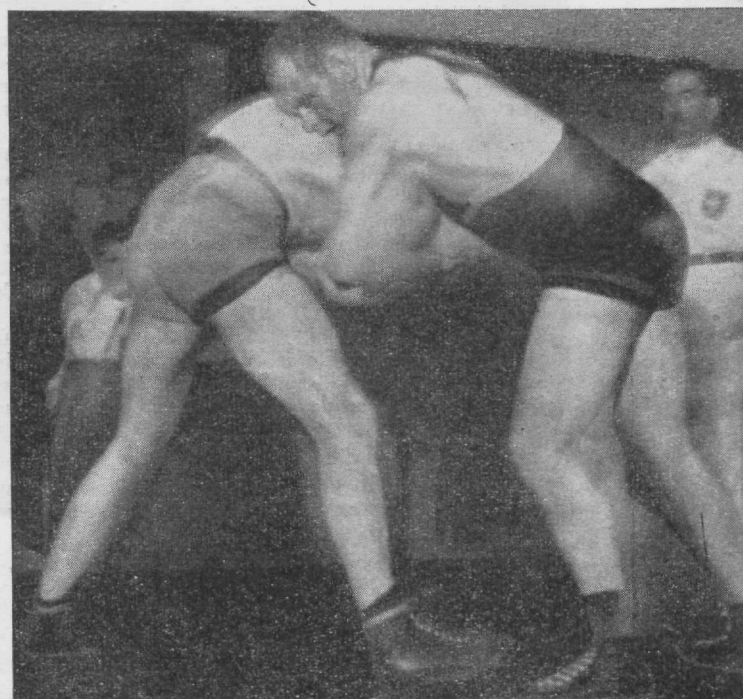
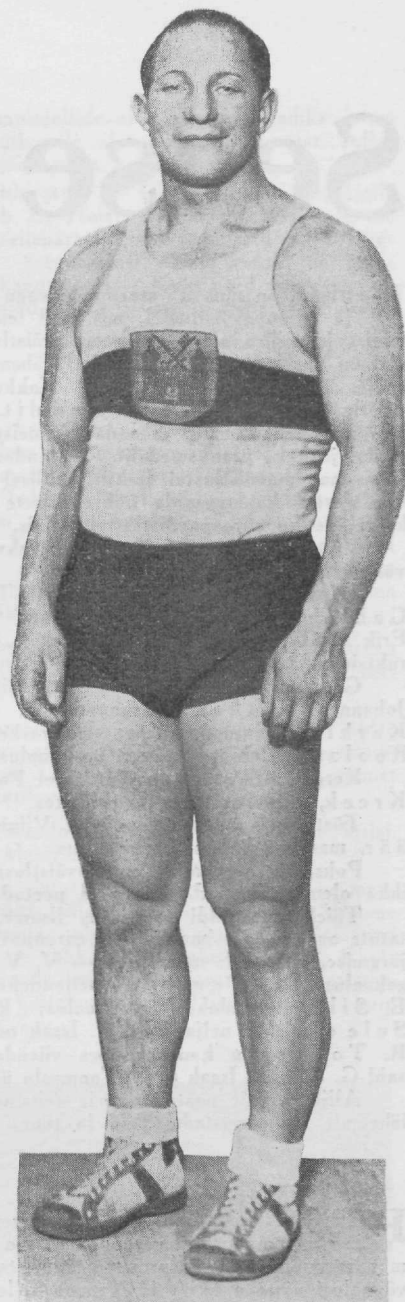
A. Tooms,
sekretär.

Ülal: Eesti parimaid tõstjaid
Leonhard Kukk.

All: Aagu Neo Eesti-Saksa
maavõistlusel murdmas
K. Ehreit.

külalast detsembris rahvus-
toime peasekretär dr. Carl Diem
toime võimlejaite liidu esimees
ja edasi Ernst Idla.

Seitse medalimeest

Eestlased on tänavu startinud peagu kõigil neil maailma- ja euroopavõistlustel, mis meil leiavad laiemat harrastamist ja milles nimetatud meistrivõistlusi on peetud. Ühel alal on õnnestunud rohkem, teisel vähem, kuid kokku võttes võime üldbilansiga olla rahul. Kokku on mitmesugustelt võistlustelt toodud seitse medalit. Sellest arvust on neli kuldmedalit, mis tähendavad meistritiitleid, üks hõbe-medal ja kaks pronksmedalit. Auhindadele ei tulnud suusa-tamis-maailmavõistlustel Lahtis, millisel alal meie mehed ei suuda veel konkureerida põhjapoolsete riikidega, ja naiste kergejõustiku euroopavõistlustel Viinis.

Võitused on toodud järgmistelt rahvusvahelistelt meistri-võistlustelt:

Jääpurjetamise euroopavõistlused Tallinnas — Etienne G a h l n b ä c k, euroopameister 15 m² monotüüp-klassis, ja Erik H o l s t, euroopameister purjekal „Fanal“ 15 m² konst-ruktsoon-klassis.

Greeka-rooma maadluse euroopavõistlused Tallinnas — Johannes K o t k a s, euroopameister raskekaalus, Nikolai K a r k l i n, Euroopa teine poolraskekaalus ja Voldemar R o o l a a n, Euroopa kolmas keskkaalus.

Kergejõustiku euroopavõistlustel Pariisis — Aleksander K r e e k, euroopameister kuulitõukes.

Tõstmise maailmavõistlustel Viinis — Arno L u h a - ä ä r, maailma kolmas raskekaalus.

Poksi ja korvpalli europavõistlusi, milles tavaliselt ikka oleme startinud, tänavu ei peetud.

Täielikuma pildi saamiseks lisame, et peale ülalnimetatute on kuu eesimese hulka euroopavõistlustel tulnud veel järgmised atleedid: maadluses — V. V ä l i, neljandaks ker-gekaalus, E. P u u s e p p neljandaks kergekeskkaalus ja E. S i k k kuuendaks kärbeskaalus; kergejõustikus — G. S u l e odaviskes neljandaks, F. I s s a k odaviskes viiendaks ja R. T o o m s a l u kaugushüppes viiendaks. Kergejõustikus said G. Sule, F. Issak ja R. Toomsalu ühtlasi pronksmedalid.

Alljärgnevalt peatume meie seitsmel medalimehel veidi lähemalt, iseloomustades neid ja tuues jutuaajamisi nendega.

1.

ETIENNE GAHLNBÄCK on raugematuid jääkihutajaid, kes on omandanud euroopakuulsuse ja kes omandaks ka maailmakuulsuse, kui Euroopa jääpurjetajail oleks võistlemis-võimalusi näiteks USA ja Kanada selle ala parimatega. Ta stardib peamiselt monotüüp-klassis, kus võitjaks tulekusi on ainuotsustavateks isiku võimed, sest purjekad on selles klassis kõigil kuni viimse detailini ühesugused.

Juba viis korda on E. Gahlnbäck tulnud euroopa-meistriks. Järgmised euroopavõistlused peetakse käesoleval talvel Angenburgis, Saksamaal. Küsisime, kas meie parim jääpurjetaja ei kavatse nimetatud võistlustel tulla kuugendat korda euroopameistriks.

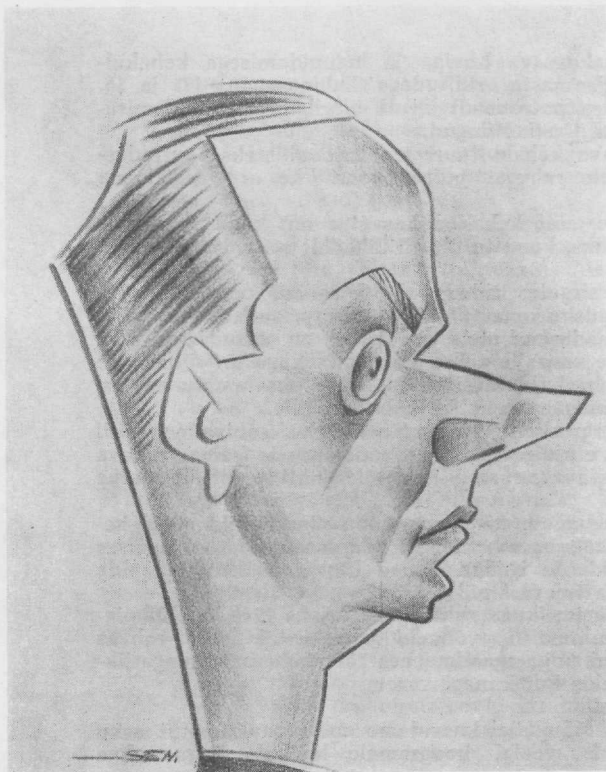
„Raske ütelda. Kuid niipalju olen kuulnud, et Angen-burgis on mind lubanud lüüa nii sakslased kui ka lätlased. Angenburgis stardib minu klassis 50 jahti. Et selle suure arvu juures tulla võitjaks, peab kaasa mängima ka õnn, sest koos on nii võhikuid kui ka algajaid, kes võivad otsa sõita ja seega kõige paremadki schansid rikkuda.“

„Kas igasuguse arvu purjekate puhul toimub ikkagi ühine start?“

„Seni on see küll nii. Kuid nüüd kavatseme esitada ettepaneku, et meistritiitlile saaks igast riigist startida ainult teatud arv kogenumaid sõitjaid, minu arvates kolm-neli. Ülejäänud võiksid startida omaette klassis ja meistri aspi-rante häirimata.“

„Angenburgis startida pole teile esimene kord?“

„Täiesti õigus. Startisin seal juba 1936. a. n.-n. olümpia-regatil. Nii et koht on mulle tuttav. Ma näeksin heamee-

lega, et nüüd teeks Angenburgi euroopavõistlused kaasa ka Tallinna Jahtklubi. Ainult 3 purjekaga 50 vastu on schansse vähem.“

„Keda peate oma parimaiks järeltulijaks Eestist?“

„Peaaegu ütlesin, et noori, kes oleksid huvitatud jää-purjetamisest, on väga vähe. Head sõitjat loodan Hausenist, kes kord on võistelnud ka Angenburgis.“

E. Gahlnbäck on praegu 36-aastane. Pärisime temalt, kui kaua ta loodab veel püsida heas vormis.

„Arvan, et võiksin sõita veel kümnekond aastat, kuid viimased aastad selle sees juba nõrgemas klassis. Peale selle füüsilise jõu, mida nõuab purjeka juhtimine, tuleb sageli end lumest välja kaevada ja purjekaga kõrvuti joosta, seega pur-jetamise sees teha sprinti. Seda ei suudeta ometigi eluaeg. Praegu on aga jõudu veel küllalt.“

2.

ERIK HOLST on peale jää kihutamise eriti kuulus ka jääpurjekate konstrueerimise alal, milles talle praegu võistlejaid leida on raske kogu maailmas. Tema konstrueeritud jääpurjekad on euroopavõistlustel ja nendega seoses olnud regattidel järjekindlalt tulnud esikohtadele. E. Holst ise on kuu s korda järjest tulnud oma konstrueeritud purjekatega euroopameistriks ning on saanud vastava diplomid konst-ruktorina. Viimati saavutas ta euroopameistritiitli Tallinnas käesoleval kevadel purjekal „Fanal“.

„Mida uut pakute konstruktiooni alal?“

„Esialgult mitte midagi. Oleme teistest riikidest sel alal nii-võrd tugevasti ees, et võime rahulikult oodata, millal teised hakkavad järele jõudma, et siis uuesti pingutada. Pealegi

oleme konstruksiooni alal jõudnud juba niikaugemale, et veel keerulisemaid ja paremaid konstruksioone leiutada ja ehitada „nõuab suurt raha investeerimist.“

„Kas teised riigid, näiteks eriti Saksa, pole suutnud midagi leiutada?“

„Näib, et Saksa hakkab nüüd tõesti pingutama, mispärast temaga tuleb tulevikus rohkesti arvestada. Muuseas:

välismaal on katsetatud uute tüüpidega. Näiteks sääraestega, et, vastupidi meie konstruksioonidele, tüürjalas jookseb ees. See tüüp oleks meilgi läbi lõõnud, kuid kui jää juhtub olema nõrk, siis võib säärast tüüpi purjek joosta auku ja siis viskuda üle pea. Juht aga lendaks välja nagu suurtükist, sest sõidukil on ju üle 80 km tunnikiirus. Rootsis sai sel viisil üks sõitja väga raskesti vigastada.“

„Kas Eesti võib jääpurjetamises üldse kaua veel püsida kõikide riikide eesotsas?“

„Esiialgu oleme igatahes Euroopa juhtivaks riigiks, nii et rahvusvahelise liidu juhtimine on Tallinnas. Kaua see vältab, on aga raske ütelda. Peale pressib eeskätt Saksa.“

E. Holst on ühtlasi rahvusvahelise jääpurjetamise liidu peasekretär. Sellepärast pärisime, kas Euroopal pole vahet võimalusi luua suhteid ka USA ja Kanadaga, kus jääpurjetamine kuuldavasti on suurel järjel.

„Oleme tööpoolest üritanud Ameerikaga ühendust luua, kuid ühise võistluse pole asi veel küündinud. Kielis tutvusin USA jääpurjetaja mr. Nunemacheriga, kes omal algatusel tegi mulle hiljem visiidi Tallinnas. Temaga oli üht kui teist rääkimist. Ameerikas purjetatakse suurtel järvedel, kus kontinetaalkliima tõttu on väga tugev jää. Kunagi tulevikus ehk saame Ameerikaga pideva ühenduse.“

„Kas on ka oodata Euroopa jääpurjetamise rinde laienemist?“

„Saksa teatab, et Angenburgis startivat üheksa riiki. Varemattel euroopavõistlustel on nende arv olnud väiksem.“

„Kus tuleksid pidamisele järgmised euroopavõistlused pärast Angenburgi?“

„Kas Inglismaal või Ungaris. Viimases riigis kasutatakse jääpurjetamiseks suurt Balotani järve, mille pikkus 80 km ja laius 10 km.“

E. Holst oli olümpiajollide alal olümpiaatleediks ja on korduvalt osa võtnud selle ala euroopavõistlustest, tulles viimati, 1937. a., üldjärjestuses neljandaks.

„Soomlased kuuldavasti ei taha võtta olümpiajolle olümpiakavva,“ seletab E. Holst. „Nendel endil pole see ala välja arenenud, sellepärast pooldavad nad n.-n. vingpaate olümpiajollide asendajaina. Vingpaadid on peale Soome eriti levinud Skandinaavias. Kuid need on rasked ja raskesti juhitud paadid, mida ei saa võrreldagi olümpiajollidega.“

3.

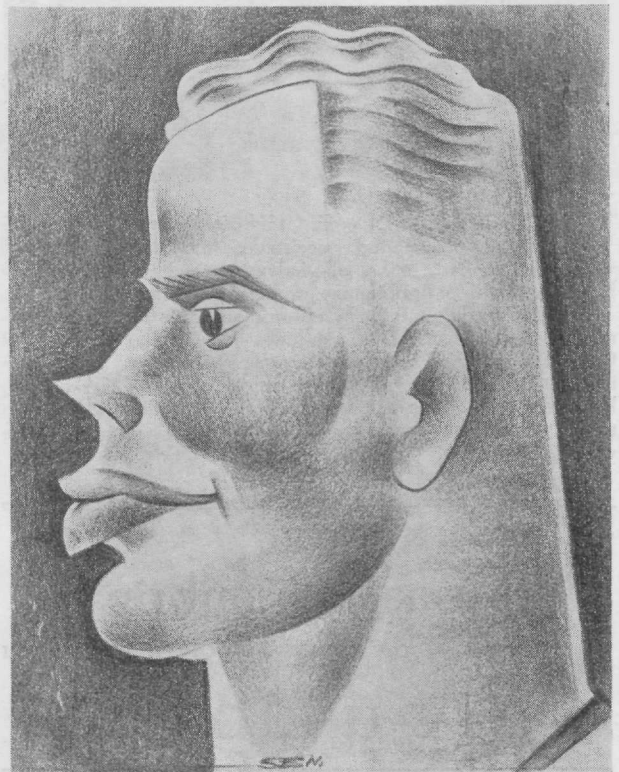
JUHAN KOTKAS, kelle populaarseks nimeks Euroopa-Kotkas, on käesoleva aasta suurim üllatus. Hoolimata võrdlemisi lühikesest maadluseast suutis ta tänavustel maadlus-euroopavõistlustel Tallinnas täiel määral asendada Kristjan Palusalu, kuigi on alles 23-aastane. Oma loomupärase maadlejalendiga on J. Kotkas kogu Euroopas äratanud suurt tähelepanu. Nii on sakslased teda nimetanud sarnaseks talendiks maadlusmatil, kelle taolisi sündivat maailma kümne aasta kohta üks.

Vestlusel J. Kotkaga kaldus jutt sellele, mida ta arvab K. Hornfischerist, kellega tal arvatavasti tuleb kohata eelolevas jaanuaris Eesti-Saksa maavõistlusel.

„Ei tea midagi arvata, kuna ma pole seda meest üldse näinud. Niipalju usun, et paariaastane eemalolek maadlusmatilt pole talle tulnud kasuks. Tean, et tema on minust pikem ja muidu võteterikas maadleja.“

„Praegu tundub maailmas raskekaalu-maadlejate kriisi. Pole kuigi palju hea klassi mehi.“

„See on õigus Hj. Nyström on vanapenud, kuigi maavõistlusel Rootsis võitis üllatuseks Nymani, teine Soome raskekaallane, E. Niemilä, tuleb harva matile ja ülejäänud Soome rasked mehed on rohkem poolraskekaallased. Rootsis on aga Nymani kõrvale kerkinud 22-aastane E. Carlsten. Tutvusin selle mehega Göteborgis. Küll üritasin igati, kuid selili teda ei saanud.“

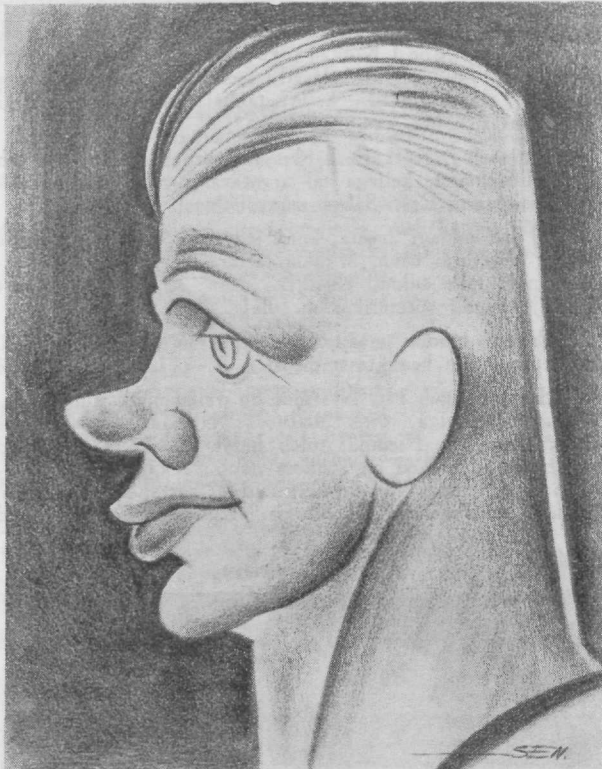
„Mis tüüpi on Carlsten kehalt?“

„Pikk mees ja mitte just laiade õlgadega. Võib aga areneda päris heaks raskekaallaseks. Teiseks suurlootuseks rootslastel on noorem Nilsson.“

„Lätlast Edvins Bietagsit võib praegu igatahes pidada maailma parimate raskekaallaste hulka kuuluvaks?“

„Täiel määral. Kuid Lätis on võrsumas uus paljulubav raskekaallane. Bietags rääkis sellest mehest mulle juba ammu. Hiljuti aga tuli mul isiklikult veenduda selle mehe võimetes. Tema nimi on Skuja. Haruldaset tugev mees, meenutades selles mõttes Palusalu. Esimesel kohtamisel sain Skuja ajada selili, kuid kui ta täiendab oma kogemuste tagavara, võib temast kujuneda eesrinna raskekaallane.“

4.

NIKOLAI KARKLIN jäi ainukeseks, keda E. Spordilehel ei õnnestunud meelitada jutuajamisele. Mehel valutasi hambad, miks oli halvas meeleolus. Kuid ega Karklini isiklik mitteilmumne ei sega kirjutamast ka temast.

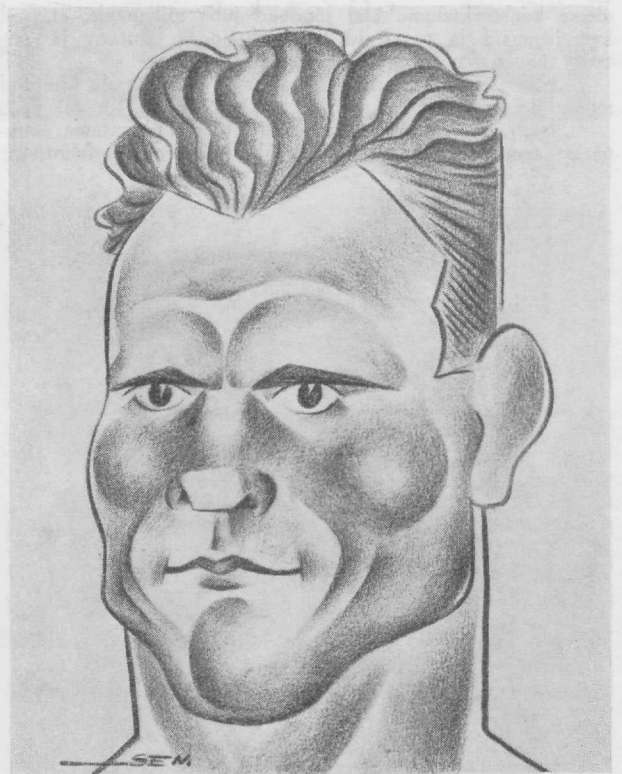
Nagu teada, tuli ta Tallinna euroopavõistlustel poolraskekaalus hõbemedalile, vandudes napilt alla ainult Axel Cadier'ile. Nüüd ootab ta revanschivõimalust. On nõus üheks võistluseks veel kord end võtma poolraskekaalu, kuigi see talle kurnav töö. Kuid Helsingi olümpia meelitab tedagi. Tulla olümpiavõitjaks, — selle pärast võib juba vaeva näha.

Eesti Spordilehe

uue-aasta-numbriga

on kaasas käesoleva aastakäigu

sisukord

5.

VOLDEMAR ROOLAAN tõusis esmakordselt lootustandva maadlejana esile 1932. a. sügisel, millal ootamatult tuli Eesti meistriks vabamaadluses, võites teiste seas ka tolleaegse kuulsuse August Kuke. Sest saadik on ta pidevalt edasi arenenud. Tema suurriivaliiks on kogu aeg olnud Voldemar Mägi, kellest esialgu lõplikult mööda rühkis alles tänavu kevadel, olles praegu meie parim keskekaallane. Tänavustel euroopavõistlustel Tallinnas tuli ta pronksmedalile.

Küsisime, mida ta arvab Ludvig Schweickertist, kes on tema kardetavamaid rivaale rahvusvahelisel matil.

„Olen temaga maadeldes kord kaotanud ja kord võitnud. Kummalgi juhul pole ma aga riskeerinud temaga maadelda n.-ü. kogu panga peale. Eelseisval kolmandal kohtumisel Berliinis, Eesti-Saksa uuel maavõistlusel, tahan aga kõik mängu panna selle võidu saavutamiseks. Tunnen, et olen Schweickertist füüsiliselt üle. See peakski olema minu suuremaks trumbiks matschil temaga.“

„Kuid Ivar Johansson?“

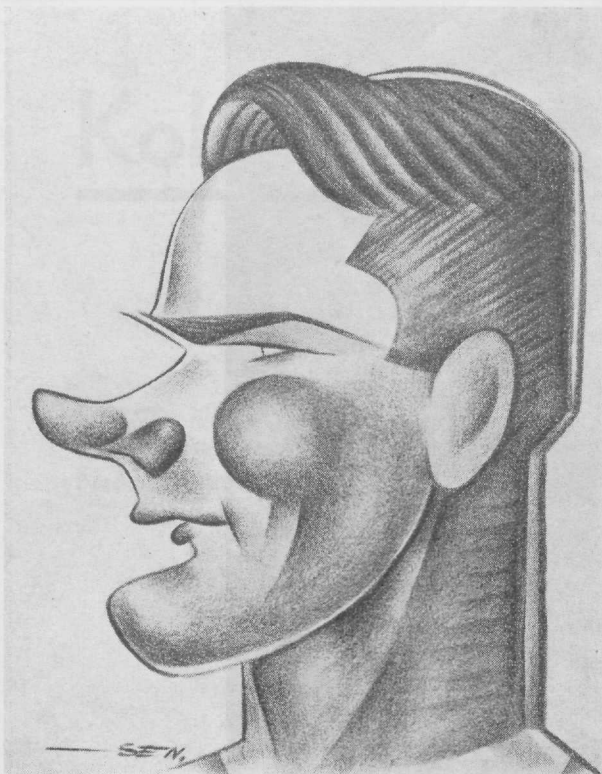
„Näib, et tema ei suuda enam kaua püsida tippvormis. Järjest jääb ta nõrgemaks, ja aasta või paari pärast on ta sunnitud esikoht loovutama noorematele. Praegu on ta siiski ülivõimas.“

„Ja kodumaa rivaalid?“

„Eks V. Mäega tuleb sooritada veel rida tuliseid ja tasavägiseid matsche. Rahvusmeeskonda pääsen ma alati ainult üle tema „surnukeha“ — pärast kõikepinguvat katsematschi. Kuid teine hädaoht varitseb meid mõlemaid K. Kullisaare näol, kes välismaal jääb küll varju, kuid kodumaal on täiesti võrdne vastane.“

6.

ALEKSANDER KREEK on viimasel ajal paljurääditud sportlasi. Ta on neid väheseid kergejõustiklasi Eestis, kes suudab järjekindlalt olla võidukas. Nelja aastaga on ta 13.60-lt rükinud kuulitõukes tänavuseks 16.16-le. mis üht-

lasi uus Eesti rekord, millest paremad rahvusrekordid on ainult USA-l, Saksal, Soomal ja Tschehho-Slovakkial. Tänavustel kergejõustiku euroopavõistlustel Pariisis tuli A. Kreek kuulitõukes euroopameistriks, ületades samal võistlusel Berliini olümpia kolm medalimeest — Woellke, Stöcki ja Bärlundi. Pealeselle ta võitis Londoni mängudel USA meistri F. Ryani ja akadeemiliste maailmavõistluste ajal Pariisis peetud rahvusvahelistel võistlustel USA teise 16-mehe, Allee. Ta on ühtlasi akadeemiline maailmameister.

Pärisime A. Kreegilt, kuivõrd vastab tõele välismaa lehtedes leitud sõnum, mille järgi ta olevat treeningul tõuganud üle 17 m ja nagu olevat ta ähvardanud peatselt purustada Torrance'i maailmarekordi.

„Kunagi suvel usutles mind üks Saksa ajakirjanik, kellele vastasin, et olen treeningul tõuganud 17 m piiri lähedale. Olen seda ka tõesti teinud, misjuures mu kõrgeim mark treeningul on olnud 16.80. Torrance'i maailmarekordi suhtes vastasin, et pean 17.40 saavutamist usutavaks, kuid pole lubanud seda ise ületada.“

„Välismaal kaheldakse veel praegugi, kas Torrance saavutas oma maailmarekordi täiesti määrustepäraselt. Oletatakse, et ta ei tõuganud 17.40, vaid heitis selle tagajärje. Teie olete vist teissugusel arvamisel?“

„Arvan, et rasket kuuli heita 17.40 on raskem kui tõugata. Olen seda isiklikult katsetanud. Tõukamisest heitmisel kaugemale lennutada saab ainult kergest kuuli. Pean Torrance'i maailmarekordi täiesti usutavaks.“

„Millal kavatsete 17 m piiri rikkuda?“

„Kui hästi läheb, siis hiljemalt Helsingi olümpia-aastal. Sain enda kohta filmi, mille vandanud keegi ungarlane. Avastasin oma kuulitehnikas palju vigu, mida nüüd loodan parandada. Püsin kogu talve tugevas treeningus. Jaanuaris on mul oodata uut duelli Woellkega, seekord sisevõistlustel. Peab olema selleks valmis.“

„Keda peate endale lähedasemaks järeltulijaks Eestis?“

„Paidelast A. Mahlsteini. Tema võib juba eeloleval suvel tõugata 15,5 m. Tal on aga mõningad suured vead, mille selgitamist pean esialgu oma saladuseks.“

ARNO LUHAAAR on meie paljureisumaid atleete, kes startinud kahel olümpiamängudel (Amsterdam ja Berliin), kolmel euroopavõistlusel (Luksenburg, Essen ja Genova), kahel maailmavõistlusel (Pariis ja Viin) ja ühel spartakiaadil (Moskva), peale selle muud võistlusreisid. On peagu igal välismaa võistlusel omandanud medali, kuid, nagu ta ise pahandab, pole veel saavutanud muud tiitlit peale Eesti meistri tiitli ja Põhjamaade parima tõstja nimetuse. Tänavu tuli Viini maailmavõistlustel raskekaalus kolmandaks, omandades juure ühe pronksmedali. On meie kõigi aegade parim tõstja, kes ületanud ka G. Hackenschmidt ja G. Lurichi parimad tõstesaavutused.

Järgmised maailmavõistlused tõstmises peetakse 1939. a. New Yorgis.

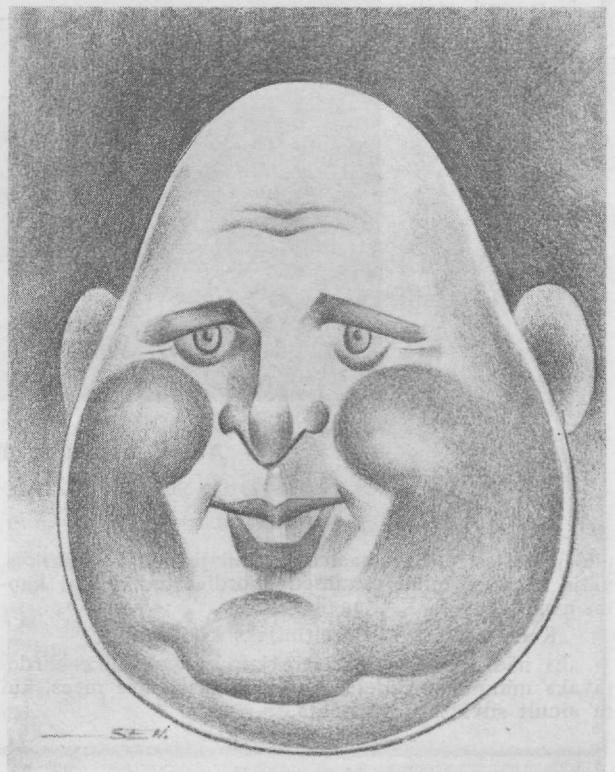
„Eks ma võta neistki osa, kui mind saadetakse. Kui ameeriklased peaksid tasuma suurema osa kuludest, nagu nad lubasid, siis sõit New Yorki ei peaks osutama võimatuks.“

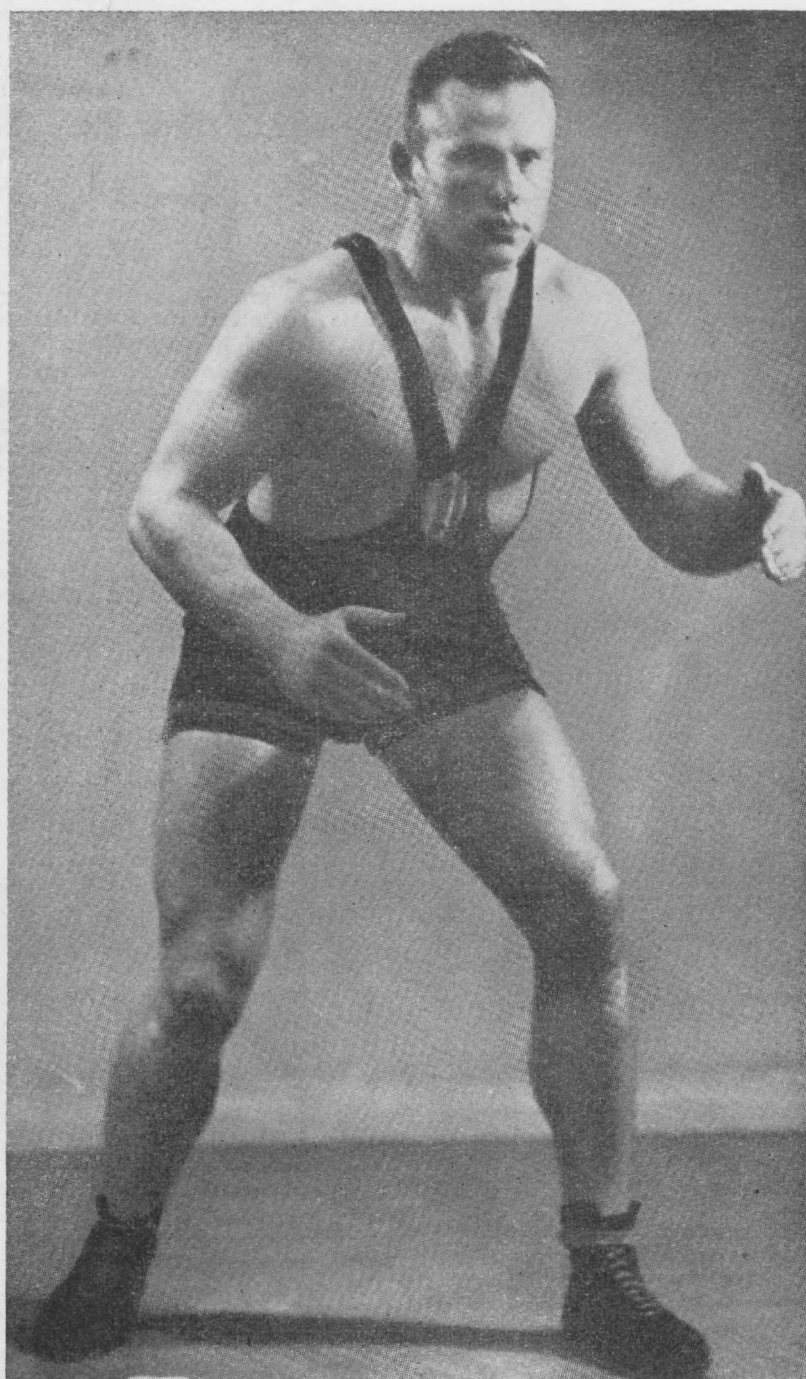
„Millal arvate saavutavat oma võimete tipu?“

„Raske ütelda. Võib olla olen juba nüüd oma võimete tipul, kuid tegelikult loodan veelgi parandada oma kogusummat. Minu praegused rekordid olümpia-kolmevõistluses — surumine 130 kg, rebimine 122,5 kg ja tõukamine 167,5 kg — annavad kokku 420 kg. Tahaksin aga selle kogusumma saavutada ühel ja samal võistlusel, heal juhul veel rohkemgi. Kuid mu suurim südamesoov on tõukamise maailmarekordi viimine 170 kg-le, tulgu see missuguse kogusumma puhul tahes. Siis võiksin rahus surra.“

„Mida lausute oma suuremate konkurentide kohta?“

„Josef Manger on haruldaste võimetega mees. Tema tore tehnika vastu ei suuda keegi. Tschehhi V. Psenickaga võiksin olla tasavägine. Ameeriklast Steve Stankot ma ei pea kuigi lootustandvaks tõstjaks. Ta on nagu R. Walker rohkem jõuga tõstja. Täieline koo-

Aasta suurimaid üllatusi — J. Koikas.

pia üksteisest. Kodumaal olen seni jäänud võitmatuks, välja arvatud minu esimesed spordiaastad, millal kaotasin mitu korda K. Raagile.“

„Keda peate oma järeltulijaks kodumaal?“

„Ei näe praegu säärast tõstjat, kes muutuks kardetavaks minu rekordidele. Jugarist saaks hea mees, kui ta ainult suvatseks võistelda.“

„Mis on teie lähemaid kavatsusi?“

„Praegu puhkan, et pärast jõuluid jätkata treeningut. Pean end vormis hoidma maavõistlusteks ja . . . ka New Yorgiks, kui sinna pääseb. Hea oleks kui suudetaks Tallinna tuua mõni suurtõstja, nagu J. Manger või V. Psenicka, et ka kodumaal saaks korraldada mõne suurejoonelise võistlusõhtu.“

Kolm suursündmust

eesti spordielus

Lähemal ajal on eesti organiseerunud sportlaskonnal ja kehakultuuri sõpradel ees kolm suurt ülesannet, mille edukas sooritamine tähistab meie spordiajaloo suuri haripunkte. Need sündmused on:

1. **Väärikas osavõtt Helsingi olümpiamängudest**
2. **Eesti Mängude korraldamine**
3. **„Spordi Suurraamatu“ ilmumine**

„Spordi Suurraamatu“ koostamiseks on liitunud meie spordijuhid, kehakasvatuse eriteadlased, suursportlased ja spordiajakirjanikud

„Spordi Suurraamatu“ toimetuse kolleegiumi juhib riigisekretär K. Terras, Eesti Spordi Keskliidu esimees. Sekretariaati kuuluvad: Eesti Spordi Keskliidu noortejuht G. Kalkun, Haridusministeeriumi kehalise kasvatuse nõunik A. Kalamees, toimetaja H. Mikkin ja toimetaja V. Raudsepp

„Spordi Suurraamat“ ilmub ligi 3000-leheküljelisena, 30 erivihus, mis moodustavad 5 suurt köidet

Ainult 2-kroonise sissemaksuga

võib saada „Spordi Suurraamatu“ tellijaks, kusjuures hiljem iga vihu eest tuleb tasuda Kr. 1.80, kuni tellija on saanud kätte 25 vihku. Viimased 5 vihku saab tellija tasuta

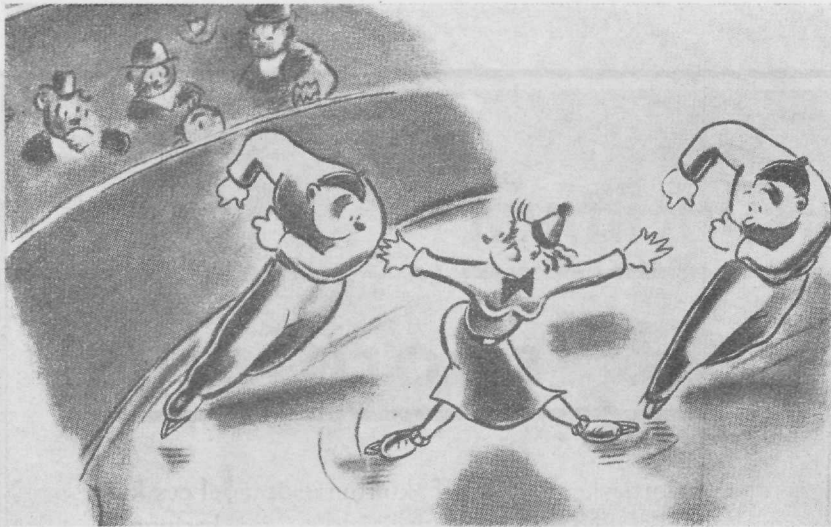
Kohemaksetavas rahas on teose hinnaks Kr. 41.—

Need tellimistingimused kestavad kuni 24. dets. s. a.

Makske 2 kr. „Spordi Suurraamatu“ talitusele isiklikult või posti kaudu (K/Ü. „LOO-DUSE“ posti jooksvale arvele nr. 2055) ja Teile antakse või saadetakse kätte „Spordi Suurraamatu“ tellimisleht

„SPORDI SUURRAAMATU“ TALITUS

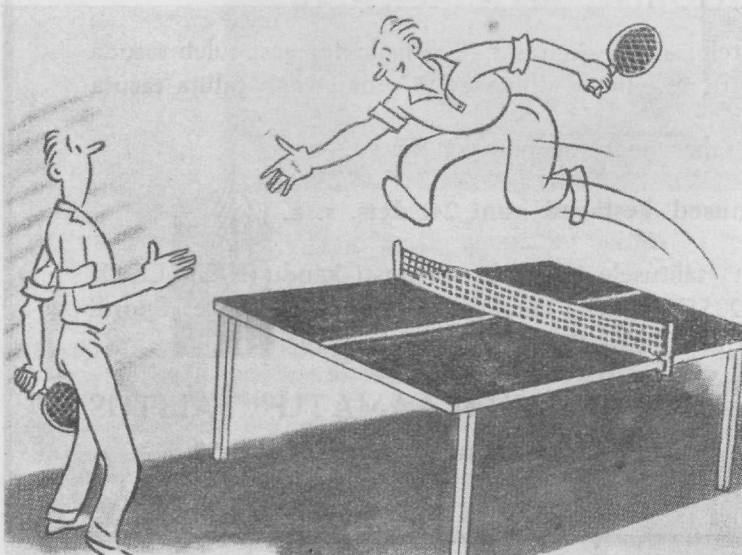
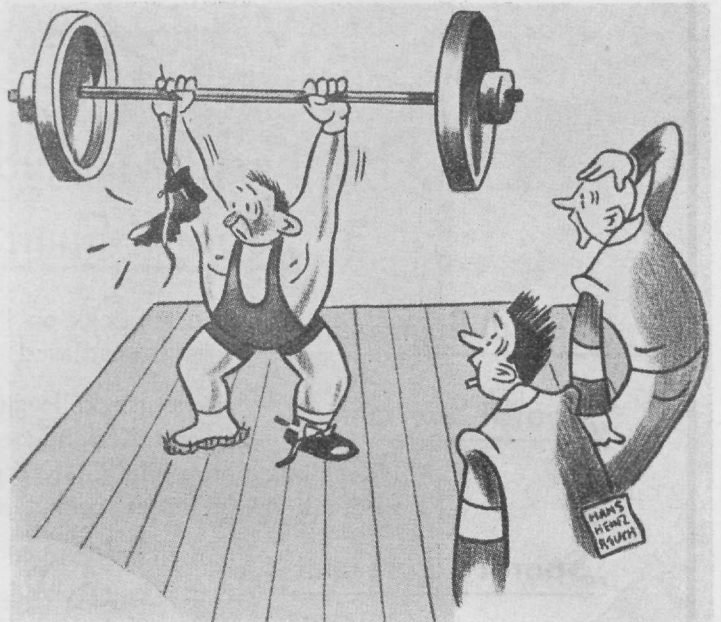
Tallinn, Kinga t. 6. Tel. 411-92

Kõrval:

Naiivne tütarlaps kiiruisutamisevõisilustel: „Palun ainult üks ring, palun sõidutaže mind?”

Sportinaiju

Ülal:

Vägev tõste, mida ei suuda iseäi
A. Luhaäär:

Kõrval:

Pärast lauatenise-matschi lõppu:
„Õnnitlen võidu puhul!”

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Mööblitehas

A S. „Massoprodukt“

Tartu mnt. 73

Tel. 308-96

A-s. „Kaubamaja Estika“

S. Karja 20

Tel. 447-67

K.-m. Anton Villberg

Tallinn

Rakvere

Tartu

Rätsepaäri

Pärnu 36

Tel. 475-73

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat

vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Metsaäri
H. TERAS

U. Sadama 7

Tel. 312-03

VOLDEMAR PRII

Estonia all 1

Tel. 456-76

A.s.
HÜPPLER & KO

Tartu m. 43

Tel. 305-01

RAUA SAUN

Raua 29

Tel. 311-43

K.m.
LIER & ROSSBAUM

Viru 7

Tel. 433-34

TULBI SAUN

Tulbi 6

Tel. 472-29

Betoontööstus
O. VAREV

Paldiski m. 42-a

Tel. 429-87

Pagariäri
MARTIN VIKS

Lembitu 20 ja
Kaupmehe 28

Tel. 437-63

KUUST KUUSSE

Vabamaadluse meistrite kroonimine

A. Neo kaotas E. Rohtmetsale. — E. Siku ja M. Maiste haarav duell

Tänavused vabamaadluse meistrivõistlused peeti Kalevi korraldusel Tallinnas 10.—11. det. Vanemate matihuntide kõrval on rohkesti ilmunud võistlustele noori, nii et osavõtjate üldarv lähenes poolele sajale. Võistlused olid elavad, ja noored, kelle seas mõni startis võistlustel esmakordselt, suutsid hästi läbi lüüa ja koguni auhindadele pääseda.

Noorte juurevool on rõõmustav, kuid samal ajal peame suurt tähelepanu juhtima sellele, et noored algusest peale juhitaks õigetele radadele juhtimiseks olgu treeneritel. Tahes-tahtmata peame silmad pöörama Soomele, Rootstile ja Saksale, kus maadlusõpetajad on võetud amatööрмаadlejate ridadest, sest viimased on teadlikumad praegusele ajale vastavast maadlusviisist. Elukutselisi maadlejaid hakatakse üha rohkem suruma tagaplaanile.

Peetud meistrivõistluste kohta võib märkida, et vabamaadluse tase on meil tunduvalt tõusnud. Järjest rohkem

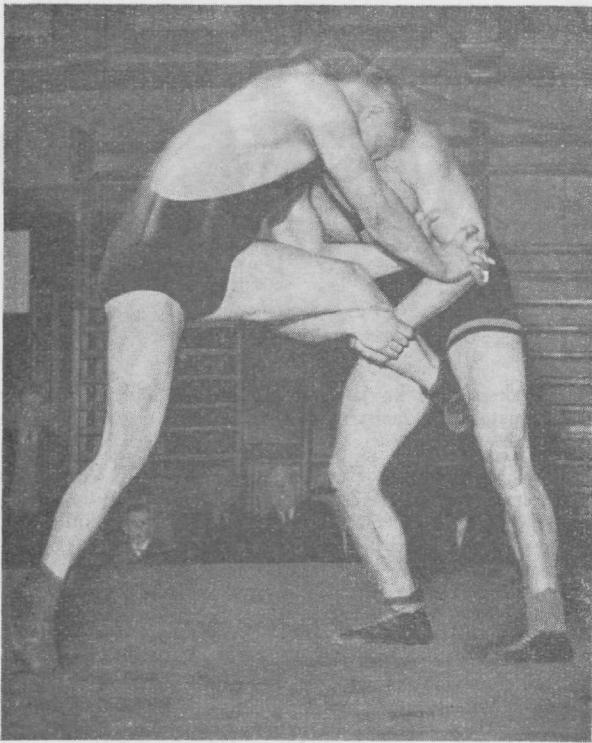
rakendatakse tööle ka jalgu ja koguni hästiõpitud võtetega. See põhjustaski, et meistrivõistlused rullusid elavalt ja kaasakiskuvalt.

Esmakordselt tuli Eesti meistriks Ernst Rohtmets, kes poolraskekaalus sai 2:1-võidu meie tunnustatuima vabamaadleja Agu Neo üle. Võit oli küll vaieldav, kuid siiski mitte raske ülekohus Neo suhtes. Teisest küljest peaks see ergutama Rohtmetsa, kes on 26-aastane ja võib tõusta hea klassi maadlejaks. Pealegi valitseb meil poolraskekaalus rahvusvaheliste võimetega maadlejate põud. Kärbeskaalus oli kaasakiskuv heitlus meistritiitli pärast vanameistri E. Siku ja Martin Maiste vahel. Mõlemad seljatasid kõik oma vastased ja finaalis õnnestus E. Sikul seljitada ka Maiste. Mõlemad näitasid päris head vabamaadluse taipu. Näib, et E. Sikk on praegu kärbeskaalu peremees, kuid ta peab sihikindlalt treenima, et positsiooni kaitsta järjest areneva Maiste vastu.

Keskkaalus jättis V. Roolaan matšil noore Loorentsi vastu halva mulje huupi pealetormamisega. Ta oleks pidanud maadlema rohkem kaalutletult. Suure füüsilise jõu tõttu võiks V. Roolaan areneda vabamaadluses veel hiilgavamaks meheks kui greeka-romaa maadluses. Raskekaalu ainus matš toimus J. Kotka ja N. Karklini vahel. Kotkas sai kahel korral Karklini ühe jala kaenlasse ja teisele jalga taha pannes viis ta parteri, ühel korral peagu selili, kuid Karklini pääses kohe parterist.

Värsked Eesti meistrid vabamaadluses — vasakult J. Koikas, E. Rohmets, V. Roolaan, O. Laan, A. Toots, E. Sumil ja E. Sikk.

Moment vabamaadluse meistrivõisilustelt:
J. Koitka on saanud N. Karklini jala haardesse.

Paremusjärjestuseks kaaludes kujunes:

Kärbeskaal: 1. ja Eesti meister E. Sikk, Kalev, 0 kaotuspunkti. 2. Martin Maiste, Sport, 3 kp. 3. Mati Maiste, Tulevik, 5 kp.

Sulgkaal: 1. ja Eesti meister E. Sumil, Kalev, 0 kp. 2. E. Veisman, Sport, 3 kp. 3. R. Kasman, Sport, 6 kp.

Kergekaal: 1. ja Eesti meister A. Toots, Kalev, 2 kp. 2. A. Männis, Kalev, 3 kp. 3. J. Talbak, Sport, 7 kp.

Kergekeskkaal: 1. ja Eesti meister O. Laan, Tartu Kalev, 1 kp. 2. E. Vöidula, Kalev, 4 kp. 3. H. Villemson, Sport, 6 kp.

Keskkaal: 1. ja Eesti meister V. Roolaan, Sport, 2 kp. 2. A. Lõhmus, Kalev, 4 kp. 3. J. Loorents, Kalev, 7 kp.

Poolraskekaal: 1. ja Eesti meister E. Rohmets, Sport, 1 kp. 2. A. Neo, Sport, 2 kp. 3. E. Liinat, Kalev, 7 kp.

Raskekaal: 1. ja Eesti meister J. Kotkas, Kalev, 1 kp. 2. N. Karklin, Sport, 3 kp.

Parimaks vabamaadluse organisatsiooniks tuli Kalev 20 punktiga Spordi 17 punkti ees. Tartu Kalev sai 3 ja Vilj. Tulevik 1 punkti.

Eestis vähemalt 3000 aktiivset jalgpallimängijat,

kes täiel määral varustatud

Kui palju võiks Eestis olla aktiivseid jalgpallimängijaid, see küsimus on mitmel puhul olnud päevakorras, eriti aga seoses nende väidetega, mis esitatud teatud ringkonnast ja mille järgi sportlaskonna arv moodustavat spordivõimeliste elanike arvust väga väikese protsendi. Jalgpalliliidus nimeliselt registreeritud sportlaste arv ei võimalda kindlaks teha kõigi jalgpallimeeste koguarvu, sest osa registreerituist on tegev mängijate

ridadest ammu välja astunud, kuid veel suurem osa on üldse registreerimata.

Lihtsam on kokkuvõtet teha meeskondade arvu järgi — palju neid igas keskses eksisteerib. Meil on kasutada mõningad andmed, mis avaldame allpool. Enne kõike aga lisame, et andmed on sääraste mängijate kohta, kes on täiel määral varustatud igal ajal mängimiseks. Piltlikult öeldes tähendaks see seda, et kui näiteks Eesti Mängudeks peaks tahetama kokku tuua kogu jalgpallimängijate pere täies jalgpallivarustuses, siis saaksime neid kokku nii palju kui seda näitavad alljärgnevad arvud.

Suuremate keskuste järgi on Eestis jalgpallimeeskondi järgmiselt:

	Seltside meeskondi	Noorte meeskondi	Koolinoort- meeskondi	Sõjaväe meeskondi	Kokku
Suured linnad:					
Tallinn	16	4	12	6	38
Tartu	7	9	6	1	23
Narva	6	6	—	2	14
Pärnu	4	4	—	—	8
Viljandi	2	2	—	2	6
Väiksemad linnad ja alevid:					
Põhja-Eesti ringkond	6	3	—	2	11
Ida-Eesti ringkond	6	6	—	3	15
Kesk-Eesti ringkond	10	9	—	—	19
Lõuna-Eesti ringkond	8	4	—	—	12
Kokku	65	47	18	16	146

Saame kokku 146 meeskonda. Kui arvestada, et korraliku jalgpallimeeskonna koosseisu kuulub läbilõikes 15 mängijat, saaksime, et mängijate üldarv on ümmarguselt 2200. Kuid siia hulka pole arvatud algkoolide meeskonnad ja igasugused väiksemad meeskonnad, kelle üldarv on siiski suur. Ka puuduvad üldse andmed paljudest vähematest keskustest.

Kui meie sellega ei alahinda mängijate üldarvu, siis võiks ütelda, et Eestis on vähemalt 3000 aktiivmängijat, peale selle veel päris noored mängijad.

OVOMALTINE

on kasulik igalpool, olgu spordi või kutsetöö alal tegetsejatele, kus edu suurel määral oleneb vastupidavusest. «Ovomaltine» aitab suurendada vaimlist ja kehalist võimet. Kas ei peaks Teiegi tähelepanu pöörama sellele oma võimete kindlustamisel?

Saadaval kõikides apteekides ja rohu kauplustes.

Pealadu: A/S «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

Dr A. WANDER A. G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE *terwendet ka Teid!*

Millal A. Kreek tõukab 16.51?

Sakslaste andmetel olevat ta seda juba tõuganud

Saksa kergejõustiku ametlik häälekandja „Der Leichtathlet“ toob Hans Borowiki nädalapeeglis sensatsioonilise teate, et eestlane A. Kreek olevat hooaja lõpuks tõuganud Tallinnas kuuli 16.51 m! Pärast kiidusõnu A. Kreegile kui võimsale atleedile, tuuakse ka maailma kõigi aegade kuulitõukajate edetabel, milles Kreek oma 16.51-ga platseerub neljandana.

Meile jääb salapäraseks, kust sakslased on võtnud säärase bluff-teate Kreegi tagajärgede kohta. Kuid oletatavasti on tegemist säärase eksitusega, et sakslased kuski lugedes Kreegi saavutusi kerge kuuliga 18.51, on pidanud seda saavutatuks raske kuuliga, kuid omapoolt 2 m maha võtnud, oletades trükkiviga.

Maailma kuulitõukajate tegelik edetabel kõigi aegade kohta on järgmine:

17.40	Torrance, USA,
16.70	Lyman, USA,
16.60	Woellke, Saksa,
16.30	Theodorotus, USA,
16.30	Francis, USA,
16.23	Bärlund, Soome,
16.20	Douda, Tšehhoslovakkia,
16.16	Sexton, USA,
16.16	Kreek, Eesti,
16.14	Watson, USA,
16.06,5	Viiding, Eesti,
16.05	Heliasz, Poola,
16.05	Reynolds, USA,
16.05	Stöck, Saksa,
16.04	Allee, USA,
16.04	Hirschfeldt, Saksa,
16.00	Crowley, USA.

Seega 17 meest üle 16 meetri.

Millas aga Kreek tõepoolest tõukab 16.51, seda jääme esialgu ainult ootama ja lootma. Kuid võimatu pole, et ta sellega tuleb toime juba järgmisel aastal.

E. Bietagsi kaks kaotust Tallinnas

Novembri lõpul külastas Tallinna Riia parimaid maadlusorganisatsioone LAS, kelle ridadesse kuulub ka raskekaallane Edvins Bietags. LAS pidas klubi-matschid Spordiga ja Kaleviga, kellele mõlemale kaotas 3:6. Kavas oli 7 matschi Greeka-roomsa ja 2 matschi vabamaadlust. Lätlastest jäid võitmatuiks kergekaallane Skobans ja poolraskekaallane Smiltens, kuigi esimese vastu võistles ka A. Männis ja teise vastu E. Roht-mets.

Raskekaalus E. Bietags kaotas N. Karklinile 2:1 ja J. Kotkale 3:0. Nii pole E. Bietags juba kauemat aega pühitsenud võitu meie raskekaallaste üle.

Meeskonnavõistlused raskejõustikus

Raskejõustikuliidu uus üritus

Raskejõustikuliit alustas sügisel üleriigilises ulatuses uue üritusega, korraldades esmakordselt maadluses, poksis ja tõstmises maakondadevahelised meeskonnavõistlused liidult annetatud rändauhindadele. Mõõdunud hooajal tehti algust tõstmises meeskondadevõistlustega, milles finaali pääsesid Tartumaa ja Pärnumaa meeskonnad. Võistlused jäid lõpetamata — pidamata jäi finaalmats.

Tänavu startis arvukalt meeskondi ja on jõutud juba veerandfinaalide lõpetamiseni, kusjuures on selgunud poolfinaali pääsenud maakonnad, välja arvatud tõstmises.

Maadluses võistles 8 meeskonda. Esimeses ringis Harjumaa võitis Läänemaa 5:2; Viljandimaa a-Pärnumaa 6:1; Virumaa a-Järvamaa 4:3 ja Valgamaa-Võrumaa 5:2. Poolfinaalides võistlevad Harjumaa-Virumaa ja Valgamaa-Viljandimaa.

Poksis oli üles antud 8 meeskonda. Seni on peetud ainult üks võistlus. Pärnumaa võitis Viljandimaa 6:2. Poolfinaalidesse pääsis kolm (!) maakonda loobumisvõitudega. Harjumaale loobus Läänemaa, Virumaa sai loobumis-

Aasta 10 paremat tõstmises

Eesti tõstesport on viimasel ajal suuresti levinenud massidesse ja kogu maal valitseb suur elevus selle spordiala vastu. Kuigi oleme rahvusvahelisest konkurentisist jäänud kaugele maha, siiski on loota, et juba lähemas tulevikus oleme jõudmas üle sellest nõrkuseperioodist, võib-olla juba Helsingi olümpiaks.

Suurimaks pidurdajaks on veel rahvusvaheliste võistluste puudumine, sest meie naaberrahvused on tõstesportis jäänud meist veelgi kaugemale tahapoole. Maavõistlusi Lätiga ei ole peetud enam kolm aastat, sest lõunapoolne naaber on hoidunud nendest. Soomega tuleb uuel aastal esimene maavõistlus tõstmises, mille soomlaste soovil Eestit esindab vist teine garnituur. Tabelist nähtub, et kõikides kaaludes on on peetud neli maavõistlust, millest kaks võitu ja kaks kaotust. Rootsiga on Eestil ainsa rahvusena kindlad maavõistluse-suhted tõstmises.

1938. a. oli tõstesportis tagajärjerkam kõigist eelmisist, mille tõenduseks on alamal toodud aasta paremustabel

kõigi kaalude kümne parema kohta. Tabelist nähtub, et kõikides kaaludes on tõusmas rida võrdvõimelisi tõstjaid.

Loodame, et lähemas tulevikus saavutame uuesti väärilise positsiooni tõsterahvuste peres ka maailmakonkurentsis. Selle lootusega alustavad kõik tõstesportlased algavat aastat.

Aasta kümneks parimaks olid järgmised:

Sulgkaal.	
1. A. Lavin, Tall. Sport	285
2. A. Kask, Sindi Kalju	272,5
3. H. Saal, Sindi Kalju	272,5
4. V. Västriku, Mõisaküla Ülo	260
5. A. Suigusaar, Tartumaa malev	260
6. J. Västriku, Mõisaküla Ülo	255
7. J. Rebane, Tartu malev	245
8. F. Veelmann, Tall. Sport	237,5
9. J. Täheväli, Tartumaa malev	237,5
10. P. Silla, Sillamäe ÜENÜ	237,5
E. Rannas, Võru	237,5

Kergekaal:	
1. P. Mürk, Tall. Kalev	310
2. V. Siirak, Tall. Sport	297,5
3. R. Teitelbaum, Tall. Sport	295
4. M. Ilbak, Mõisaküla Ülo	290
5. A. Säälik, Tall. Sport	280
6. E. Lund, Tall. Sport	280
7. A. Söber, Tartumaa malev	280
8. A. Jõudna, Mõisaküla Ülo	270

9. A. Kliimak, Kohtla-Järve Võimula	270
10. H. Tendal, Lutheri NMKU	250

Keskkaal:

1. R. Laane, Esna Kalju	317,5
2. L. Lomp, Tall. Kalev	290
3. A. Vaikma, Tartumaa malev	317,5
4. R. Tedrekull, Tall. Kalev	290
5. L. Pääbus, Tall. Sport	280
6. A. Austa, Tartu Kalev	287,5
7. V. Saar, Tartu Kalev	285
8. H. Maidlas, Pärnu Tervis	280
9. A. Tohver, Mõisaküla Ülo	277,5
10. A. Riivik, Tartu malev	277,5

Poolraskekaal:

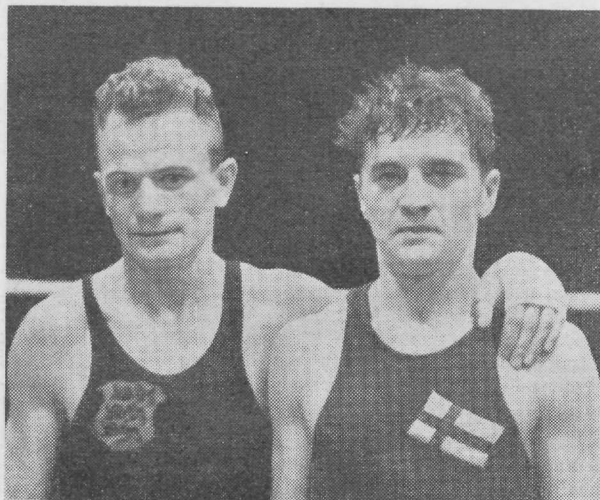
1. L. Kukk, Tartu malev	342,5
2. K. Oole, Tall.	335
3. V. Tamm, Tartumaa malev	322,5
4. A. Müll, Tall. Sport	320
5. E. Vaikma, Tall. Sport	312,5
6. A. Salusoo, Räpina Olümpia	310
7. L. Kivisikk, Tartu malev	307,5
8. J. Koger, Petseri PAK	305
9. F. Maarits, Sindi Kalju	305
10. O. Rammo, Järva-Jaani	290

Raskekaal:

1. A. Luhaäär, Tall. Sport	412,5
2. E. Jugar, Tartu Kalev	375
3. A. Leppik, Tartu Kalev	342,5
4. G. Viire, Sindi Kalju	330
5. E. Laine, Tartu Kalev	320
6. P. Määrits, Valga spordiklubi	302,5
7. E. Lilienthal, Rakvere ÜENÜ	302,5
8. O. Orav, Esna Kalju	300
9. R. Vongerfeldt, Tartumaa malev	300
10. R. Kiisel, Tartumaa malev	285

võidu Järvamaalt ja Võrumaaga loobus võistlusest Tartumaa. Poolfinaalis kohtuvad seega Harjumaa ja Virumaa. Pärnumaa pääseb otse finaali, sest Võrumaa kuuldavasti loobub.

Tõstmisest võttis osa 10 meeskonda. Teise ringi on pääsenud 5 maakonda. Harjumaa võitis Läänemaa 4:1; Pärnumaale loobus Viljandimaa; Virumaa võitis Järvamaa 3:2; Petserimaa aga ei võistelnud Tartumaa ja Võrumaa sundis alistuma Valgamaa 3:2. Järgmised võistlused peetakse Harjumaa-Virumaa ja Petserimaa-Võrumaa vahel. Neile lisandub veel Pärnumaa. Meeskondade võistlused lõpevad jaanuaris.

K. Kábi oma maavõistluse-vastase E. Pelkosega. Võit viimase üle kindlustas Eesile võidu Soome üle.

Noorte tõstesporti tase tõusnud

Eesti B klassi meistrivõistlused

Eesti tänavused B klassi tõste-meistrivõistlused peeti 3. detsembril Mõisakülas Ülo korraldusel ja tõstjate uue klassijaotuse alusel. Osavõtjaid oli 18. Võistlejate arvukamat esinemist pidurdas samal ajal toimunud nelja maakonna tõstjate esinemine meeskonnavõistlustel.

Pakitud tulemused olid läbilõikes suurelt rahuldavad ja ületasid eelmiste algajate samasuguste meistrivõistluste tagajärjed. Seltsidest tuli üldvõitjaks Mõisaküla Ülo. Tehnilised tulemused olid järgmised:

	Surumine	Rebimine	Tõukamine	Kogusumma
Sulgkaal:				
1. Richard Västriku, Mõisaküla	70	80	105	255
2. J. Rebane, Tartu malev	72,5	75	97,5	245
3. J. Jõgi, Mõisaküla Ülo	45	—	—	—
Kergekaal:				
1. A. Säälük, Tall. Sport	82,5	82,5	107,5	272,5
2. Jaan Västriku, Mõisaküla Ülo	75	77,5	102,5	255
3. R. Laas, Pärnu Kalev	72,5	77,5	100	245
4. A. Jõudna, Mõisaküla Ülo	—	77,5	—	242
Keskkaal:				
1. L. Lomp, Tall. Kalev	80	90	120	290
2. R. Tedrekull, Tall. Kalev	85	87,5	117,5	290
3. A. Riivik, Tartu malev	82,5	85	105	272,5
4. A. Tohver, Mõisaküla Ülo	72,5	85	110	267,5
Poolraskekaal:				
1. J. Koger, Petseri PAK	87,5	90	125	302,5
2. A. Vaikma, Tall. Sport	82,5	95	117,5	295
3. A. Petrov, Petseri Spordiselts	77,5	82,5	115	275
Raskekaal:				
1. L. Kivisikk, Tartu malev	92,5	95	120	307,5
2. K. Mürk, Mõisaküla Ülo	70	75	100	245
3. J. Pukk, Mõisaküla Ülo	70	65	90	225

A/S. „EESTI REISIBÜROO“

Peakontor: Tallinn, Raekojaplats, Kinga tän. 3. Tel. 433-20

OSAKONNAD: Tartu, Suurturg 7. Tel. 3-72

Pärnu, Kalevi 42, Endla majas. Tel. 1-13

Telegrammide aadress: ERBO Tallinn.

1. RAUDTEEPILETITE MUUK:

- kõikidesse kodumaa jaamadesse.
- kõikidesse Euroopa suurematesse linnadesse.

2. LAEVAPILETITE MUUK:

- kõikidel kodumaa ja Balti mere liinidel,
- ookeanipiletid Inglise, Saksa, Poola, Belgia, Prantsuse, Rootsi, Hollandi, Itaalia ja Ameerika liinidel, kõikidesse ulgumere sadamatesse.

3. ÕHUSÕIDUPILETITE MUUK:

„Aero“, „Aerotransport“, „Deutsche Lufthansa“ ja „Loti“ liinidele.

Esindus ja agentuur kõikidest suurematest Euroopa reisibüroodest. ● Rahavahetus ja valuuta ost turistidelt. ● Välispasside ja viisumite muretsemine. ● Ringsõidupiletid turistidele terves Euroopas, ka Nõukogude Venemaal. ● Kohalikkude autobuseliinide piletid, o.-ü. „Mootor“ ja t. ● Nõuanded ja arvestused reise kohta tasuta.

KÕIK SPORTLASED OSTAVAD PILETID EESTI REISIBÜROOS

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

RÄTSEPAÄRI

J. KULL

S.KARJA 6

TEL. 468-37

VÄARTMETALLASJADE JA MÄRKIDE TEHAS

ROMAN TAVAST

PÄRNU M. 20

TEL. 458-79

A=S. „VILL“

V.KARJA 12

TEL. 450-39

KARL VESKUS

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Rälsepaäri

M. Andreesen

Vabadusväljak 10

Tel. 430-54

Kullasepaäri

fma R. Lange

Vanaturukael 5

Tel. 436-20

Kullasepaäri

O. Viik

Raekoja hoones

Tel. 429-08

M. Smirnov

Narva 24

Tel. 302-68

K.-k.

Joh. Tusti

Vene 4

Tel. 446-18

Elektriäri

Tilga & Ko.

Harju 23

Tel. 467-98

Kalatööstus

F. Malahov

S. Datarei 2

Tel. 441-18

Elektrotehnika-tööstus

V. Engel ja Ko.

Dikk 39

Tel. 444-53 ja 419-43

Mees TORRANGE! jälgedes

1.

Endasse süvenenult jalutab mööda kooliõue laia-õlgne poiss. Aastaid võib tal turjal olla viieteistkümne ümber, kuid ta turi on niivõrd arenenud, et võiks kanda veel raskematki aastate koormat. Küllalt varakult on poiss kehaliselt välja arenenud. Mis puudu on jäänud koolipingil, seda on annud suveti isatalus rassimine.

Poiss mõtleb laiale maailmale. „Ei tea, kas kunagi pääseb siit Haapsalust kaugemale või peab pöörduma isa juure maad harima,“ arutab ta, puurides silmad kuhugi kaugusse. „Peab saama!“ otsustab ta. Näib, et poiss on kindlatahteline ega taha alla vanduda mil-lelegi.

„Kreek, tule tundi!“ äratab poisi mõtteist kaasõpi-lase hõige.

„Kohe!“ vastab ta automaatselt. Siis aga tuleb meele, et tund pidi ju ära jääma, sest kehalise kasva-tuse õpetaja on haigestunud. „Vist mõni asetund. Kuid mulle ükspuha, kas kehakasvatuse tund või matemaatika. Peaasi, et kooliaastad veereksid kiiremini.“

Ruttab klassiruumi. Esimesena torkab silma, et õpetaja, kelleks võrdlemisi noor mees, on talle tund-matu. On küll nagu kuski näinud seda noormeest, kuid ei tea kus. „Näis, mis tundi ta annab,“ uudis-himutseb ta.

„Asendan teie haigestunud õpetajat,“ lausub noor-meess klassi poole pöördudes, „ja kasutan juhust, et teile veidi selgitada spordimõistet ja kehalise kasvatuse tähtsust.“

Üle Kreegi näo käib salajane haigutus. Ta on küll rassinud võimlemisega, kuid see on teda tüüdanud. Mis uut seal ikka saab olla.

Kuid endalegi tähelepanematult on temast varsti saanud innustatud kuulaja. Kuidagi seltsimehelikult ja väga koduselt räägib õpetaja igasugustest atleetidest, kelle nimised Kreek vahetevahel juhtunud ajalehtedest lugema.

„Pidage meeles, poisid,“ lausub õpetaja, „jõud üksinda ei tähenda spordis midagi, kui see pole seotud tehnikaga. Vaadake seda oma kaaslast,“ osutab õpetaja nüüd Kreegile, kes hämmastunult tõuseb püsti, „ta on päris jõuline, temast võiks kunagi saada päris hea kuulitõukaja, kuid üksnes siis, kui mõtleb ka tehnikale.“

Kreek punastab, kuid ei oska midagi ütelda. „Või kuulitõukaja võiks minust saada,“ jääb ta mõttesse. „Sellele pole ma mõtelnud.“

Kui tund on lõppenud, ruttab Kreek kaasõppureilt küsima, kes see õpetaja oli.

„See oli Kruusimägi, kas sa ei tunne?“ vastavad need. „Ta on ju Läänemaa paremaid kergejõustiklasi. Õpib seminaris ja tuli meile katseks tundi andma.“

„Noh, kas hakkad kuulitõukajaks?“ lisavad kaas-lased õrritades.

„Pole kuuli näinudki,“ lausub Kreek ja keerab kannapealt ringi.

Mööduvad kuud. Möödub ka kooliaasta, mis alg-koolis oli Kreegile viimaseks. Kuulitõukamisest ei räägi keegi enam midagi ja ega Kreegil endalgi kuul süda-mel kipita.

Algab esimene kooliaasta Läänemaa ühisgümnaa-siumis. Kreegile hakkab meeldima võimlemisõpetaja R. Rosenberg. Spordist sissevõetuna räägib see õpetaja

alati sellest, ja Kreegi huvi spordi vastu aina tõuseb. Astub kooli spordiringi liikmeks, sest siis saab rohkem kuulda võimlemisõpetajat. Koolitundidest ju ei piisa.

„Kui õige katsuks korraks kuuli,“ kihelevad Kreegi käed, kui ühes spordiringi tunnis, kuid juba järgmisel aastal, näeb teisi kuuli tõukamas.

„Palju see kaalub?“ küsib Kreek.

„See on veidi raskem kuul, kaalub 5 kg,“ vastab spordiringi esimees Raid. „Katsu kah!“

„Polegi nii raske,“ kaalub Kreek kuuli ühel käel. Tõukab siis.

„Peagu 8 meetrit,“ takseerivad teised.

Kreek tõukab veel mitmed korrad. Kuid hoolimata kõigest punnimisest ja kogu jõu koondamisest ei taha kuul minna palju kaugemale 8 meetrist.

„Kui sa kooli lõpetad, siis tõukad 15 meetrit,“ lausub talle Raid.

„Las ta pilgata,“ mõtleb Kreek, „kuid nüüd saan ma aru, mis tähendab tehnika. Ilma selleta ma üle 8 m ei saa.“

2.

Võimlemisõpetaja R. Rosenberg, nüüd Roosimägi, ei lase oma poistel palju hingata. Ta on koostanud mingisuguse punktide tabeli, nõuab sunduslikult kõigil aladel kaasatootamist ja katsete sooritamist, ning siis arvutab oma tabeli järgi poiste arenemist. Kreek otse ujub spordis. Kaks võimlemistundi koolis, kaks tundi kooli spordiringis, ja kui juure arvata kaks võimlemistundi spordiseltis Läänelas, siis on Kreegil iga päev üks võimlemistund. See on heaks kehakoolliks. Kreek tunneb, kuidas lihased otse paisuvad, kuidas 5 kg raskune kuul on muutunud järjest kergemaks. Ta võtab nüüd kätte juba päris kuuli ja ennäe: 7,5 kg raskune kuul lendab esimesel tõukel kaugemale kui oli esimene tõuge 5-kg kuuliga.

On 1934. a. kevad. Valmistatakse esimestele Eesti Mängudele. Ühel võistlusel saavutab Kreek kuulitõukes raske kuuliga 13.60. 17-aastase poisi kohta öeldakse see olevat haruldane tagajärg. Kreegi enesekindlus tõuseb.

Eesti Mängudele läheb ta Läänemaa esindajana kuulitõukes. Haapsalus on sel ajal juttu R. Schmidtist kui heast kuulitõukajast, ja sõbrad ütlevad:

„Selle käest saad Tallinnas peksa!“

„Eks näeme,“ trotsib Kreek.

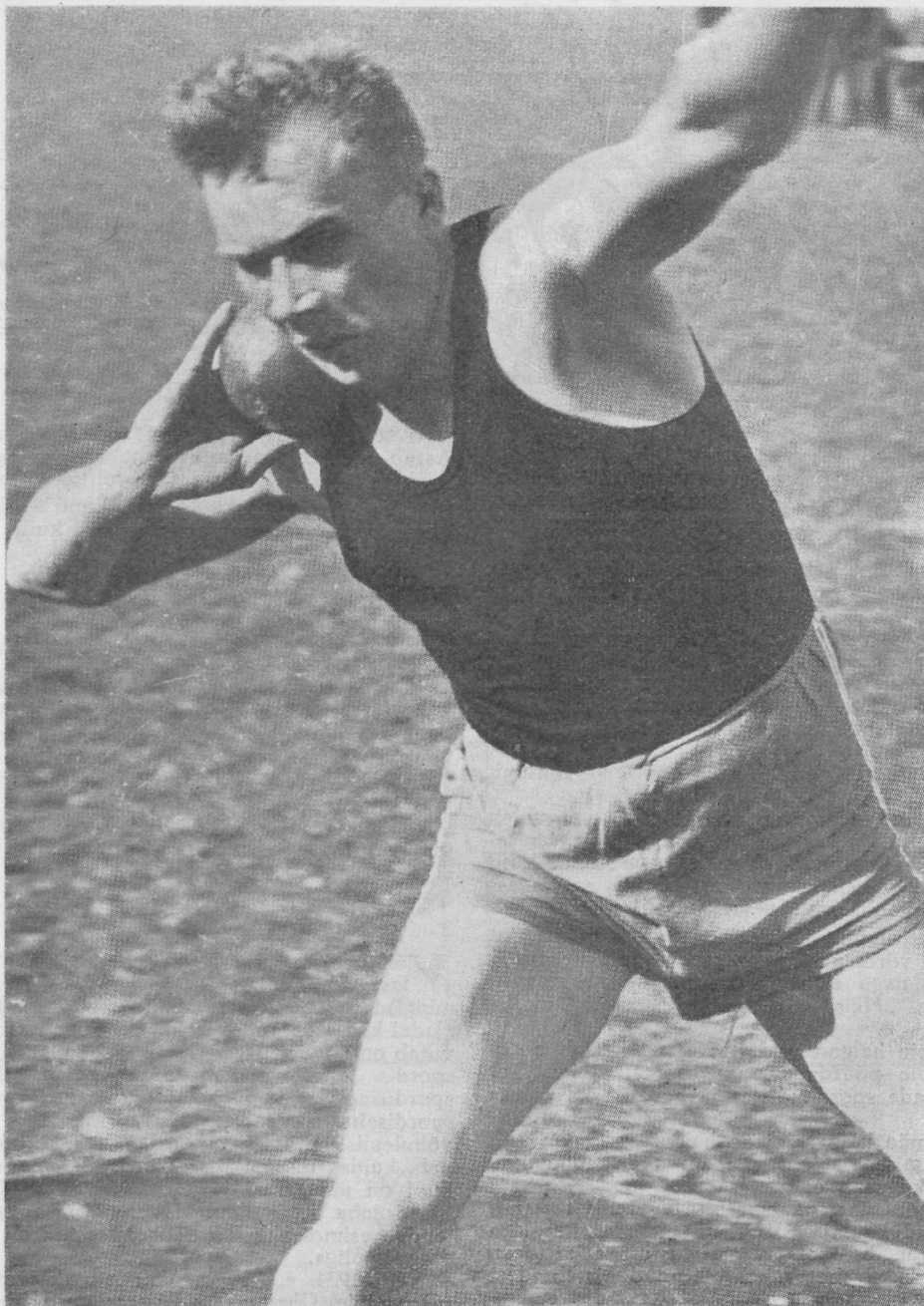
Sõprade ennustus aga täitub. Schmidt lööb teda Eesti Mängudel. Hullem sellest on aga, et kumbki ei pääse üldse finaali, langedes välja juba kvalifikatsiooni-võistlustel, kus normiks oli seatud 13 m. Nad saavu-tavad küll selle piiri lähedale, millest seitse kuulitõu-kajat on üle saanud, kuid jäävad napilt maha: Schmidt kaheksandaks, Kreek üheksandaks.

Suveks peab Kreek minema vanemate juure maale — Lihula alevikku. Seal pole mingisuguseid treeningu-võimalusi. Hurjutatakse igäüht, kes tahab spordida.

„Mis sa rikud oma tervist spordiga!“ tõreleb ka isa, kes on spordivaenuline. Kreek tõmbub endasse. Ei lausu musta ega valget, kuid otsus on tal kindel: sportimisest ei tohi loobuda mingil tingimusel.

Vahepeal möödab välja 15 m ja vangutab siis pead: „Kas tõesti suudetakse nii kaugele tõugata!“

Kuid ta on ise näinud, kuidas Eesti Mängudel tegi seda A. Viiding. Ja „Eesti Spordilehest“ luges ta, et

Aleksander Kreek kuulitõukel.

J. Torrance ja J. Lyman on mõlemad tõuganud uueks maailmarekordiks koguni 16.30, mida nimetatakse stratosfäärseks tulemuseks, kuid küsitakse veel: millal ületatakse 17 m piir?

„Inimene nähtavasti ikka suudab seda.“ kalkuleerib Kreek 15 m kallal ja seab selle endale eesmärgiks.

Omagi nime leiab Kreek „Eesti Spordilehest“. Tema kohta on seal kirjutatud kui lubavast suurusest ja on lisatud sõna-sõnalt: „Selles poisis särtsub loomupärast talenti.“

Järgmise aasta suvi toob Kreegile nii tuska kui ka rõõmu. Teda ei meelita väljawaated minna suveks jälle Lihula alevikku vanemate juure, kus ei sallita sportimist. Tallinna Kalev muretseb talle ajutise teenistuskoha staadionile. On küll väike koht ja kasina palgaga, kuid on paljusid, kes kadestavad teda sellegi pärast.

„Iga maapoiss saab kohta,“ nurisetakse tema selja taga, „meil siin palju paremaid sportlasi, kuid nende eest ei hoolitseta.“

Varsti saabub Eesti-Soome maavõistlus. Täiesti ootamatult kuuleb Kreek, et teda on ka määratud rahvusmeeskonda!

„Ma olen rahvusmeeskonnas!“ hõiskab Kreegi süda. „Pääsen välismaale!“

Kuid varsti kaines tub ta esialgsest joovastusest. Pääs rahvusmeeskonda ja sõit Soome oli tingitud üksnes sellest, et A. Viiding sõidab maavõistluse ajaks Budapesti akadeemilistele maailmavõistlustele tiitlijahile. Vastasel korral oleksid Soome vastu esinenud Viiding ja Suuk, mitte aga Suuk ja Kreek.

„Püüan võiduga Suugi üle tõestada õigust kuuluda rahvusmeeskonda,“ otsustab Kreek.

Maavõistlus Põris oli päris tore. Soomlased korraldasid igasuguseid väljasõite. Kõik oli noorele Kreegile nagu uueks maailmaks ja asjaolu, et ta Suuki siiski ei suutnud lüüa, vaid jäi viimaseks, ei rikkunud meeleolu. Igal juhul oli üks kõrge aste käes: ta oli leidnud tee Eesti rahvusmeeskonda. „Eks ma tulevikus tee paremini.“

Sügiseks on Kreek oma tippmargi tõstnud 14.42-le, millega on kohe Viidingu järgmine, kuid Viidingu mark samal aastal püstitatuna on juba 16.06.

Sügise saabumine tähendas jälle kooli minekut. Algab abiturienti-aasta — kõige pingutuslikum ja kõige pühalikum kõigist kooliaastatest.

Kreeki täidab eelolev kooliaasta aga suure murega. Kuna vanematega oli tekkinud vastolu seetõttu, et poiss oli hüllanud suveks maale mineku, olid katkenud kõik suhted koduga... Sealt polnud enam toetust loota. „Elatu oma spordist,“ oli talle ette visatud. Ja kangekaelne ja järeleandmatu, mis on Kreegi iseloomustavaks jooneks, ei lase ta pead longu. Suvel staadionil teenitud väikesele rahale hangib ta juure laenu ja otsustab oma käel lõpetada.

Olümpia-aasta kevadeks ongi gümnaasium lõpetatud. Samal kevadel korraldatakse Haapsalus Lossi aias avalikud kergejõustikuvõistlused. Nendel lõhkeb pomm: Kreek ületab teise eestlasena 15 m piiri, näidates 15.11! Kahe aasta eest Lihula alevikus unistatud eesmärk oli käes.

Kuid veel midagi sähvab läbi Kreegi pea: täitunud on ennustus, mille Raid lausunud gümnaasiumi esimesel kooliaastatel: „Kui sa kooli lõpetad, siis tõukad 15 meetrit...“

Oli see öeldud kas pilkeks, nagu Kreek siis oli arvanud, umbropsu või teadlikult, kuid igal juhul oli ennustus läinud täide koguni väikese ülejäägiga.

3.

Kreegi salajasemaks sooviks hingepõhjas on nüüd: pääseda Berliini olümpiamängudele. Kogu talve oli ta koolitöö kõrval spetsiaalselt treeninud kuulitõuet. Sellepärast polnud talle endale üldse üllatuseks 15 m piiri purustamine. Treeninguil oli ta seda teinud koguni korduvalt.

Algas olümpia-eelne palavik. Üle riigi loodi olümpiakomitee rakukesi, korraldati olümpianädalaid. See kõik piitsutas üles ka noort Kreeki.

„Olümpiale! Olümpiale! Olümpiale!“ käis üle maa suur propaganda.

„Olümpiale! Olümpiale! Olümpiale!“ tagus ka Kreegi mõte.

Ja kui ta siis scouts-pataljoni noorsõdurina tegi rividrilli, kuulis ta, nagu raiuks iga samm drilli sees: Olümpiale! Olümpiale! Olümpiale!

Mitu korda järjest saavutab ta võistlustel 15 m. Juba hakatakse temast rääkima kui olümpiakandidaadist. Siis kuuleb ta, et olümpiakomitee ongi teda arvanud olümpiameeskonna koosseisu.

„Mind ei oota Berliinis küll olümpiamedalid,“ arutab ta endamisi,“ kuid juure õpiksin palju.“

Viimased katsevõistlused. Jaapani kergesportlased külastavad Tallinna.

„Nüüd pean näitama oma parimat,“ kalkuleerib Kreek katsevõistluste eelõhtul kasarmus pikali voodis lage puurides.

Kui siis hommikusignaal ajab kompanii jalule, on Kreek eriti karme tõusma: täna on otsustav päev.

Ta pöördus rühmavanema poole palvega loa saada kaks päeva puhkust. Kuid kunagi eraldu on tema ja rühmavanema vahelt must kass läbi joosnud ning rühmavanema otsus ei ennusta midagi head. Rühmavanemale oli saabunud kättemaksutund.

Varahommikust kuni kõrvetava lõunani trambib Kreek teha koondrivi ja taktikalist õppust. Iga astutud sammuga lödveneb takt, mis teda kogu aeg varem oli ergutanud. Nüüd kuuldu talle: O-lüm-pia-le ei! O-lüm-pia-le ei!

Kell 1 päeval saab siiski loa Haapsalust Tallinna sõita. Võistlustel saavutab midagi 14.80 ümber. Vähe selle kohta, kes pole endale suutnud olümpia-küllaldaselt nime teha.

Siis ärev ootamine NMKÜ-s, kus väljastpoolt Tallinna tulutele on antud öökorter. Saabuvad V. Nes-

terov ja G. Beckman ning teatavad kaastundlikult:

„Sina oled olümpiameeskonnast välja jäetud. Asemele on võetud Uba.“

Kreek jääb vaikselt lebama. Kibe pettumushoog valdab teda. „Kui nad algul mind üldse poleksid võtnud meeskonda, kuid nüüd... nüüd on valus...“

Ta oli oodanud tasu selle pideva, ennastsalgava rühi eest, millega ta, vastollu sattudes ka vanematega, oli enda üles töötanud. „Miks nad üldse andsid mulle enne lootust!“ heidab ta ette. „Ma niikuinii ei tooks küll Berliinist olümpiamedalit, kuid seda ei too ka keegi teine.“

Kreek oli juba siis kindel, et Viiding ei pääse esimese kolme hulka. Ka see, kui ajalehed teatasid Berliinist, et Viiding olevat olümpiakülas tõuganud 16.30, ei kõigutanud tema pessimismi.

Kreek on harjunud mitte alla vanduma. Nüüd seab ta üles oma lähema viisaastaku plaani: tulla igal juhul olümpiavõitjaks järgmistel mängudel, ükskõik missugune tee selleks tuleks valida. Selles plaanis tundub ähvardust ja... ja ka kättemaksu. „Eeskätt tuleb aga kinni püüda Viidingu tagajärg,“ otsustab ta ja alustab võitlust.

Maavõistlusel Lätiga Tartus kapituleerub ta Viidingule veel kord, lööb aga Dimzat.

Hooaja tippmargiks jääb Kreegil 15.21. Ta leiab, et maailmaklass on veel kaugel, eriti veel siis, kui arvesse võtta, et Torrance on vahepeal maailmarekordi kruvinud 17.40-le.

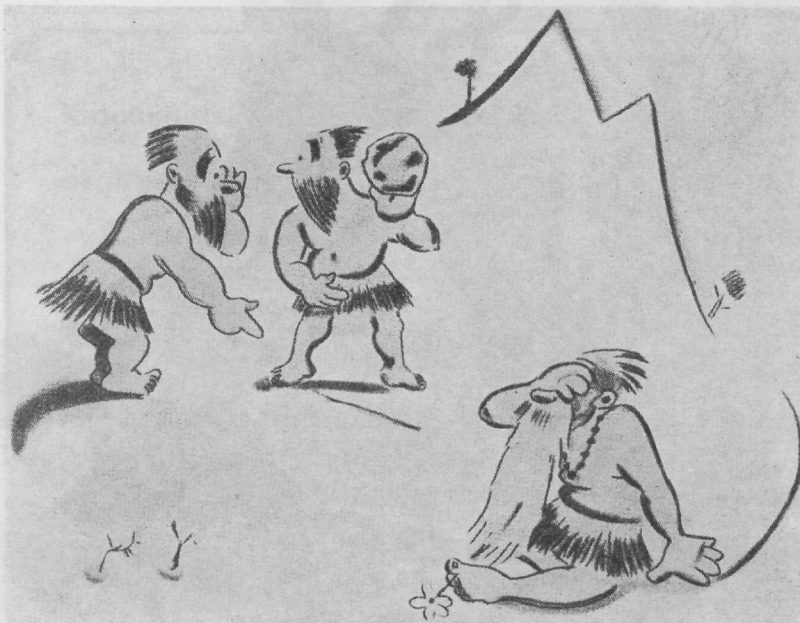
Sügiseks komandeeritakse ta sõjakooli aspirantide kursustele. Kogu talve tuleb teha taktikalist õppust, trampida rakmed seljas läbi liiva ja lume. Kuid Kreek teeb seda heameelega, sest tunneb, et tugevneb füüsiliselt. Sunduslik suusatamine annab juure vastupidavust — kuulitõuke läheb ka seda vaja. Siis veel poks, maadlus. Maadleminegi on kuulitõukajale soovitatav, kuid selle kõrval ei tohi unustada kiirete liigutuste tegemist, et keha ei muutuks aeglaseks.

Tagajärjed avalduvad kohe järgmise aasta kevadel: ASK-Kalevi klubimatšil tuleb Kreegilt uue tippmargina 15.74! Viiding on tagasi tõmbunud ja kodumaal pole enam vastaseid.

Siis saabub üllatus talle endalegi: treeningul läheb kuul mitu korda üle 16 m! Ta oli seda aega oodanud, kuid et see saabub nii ruttu, selleks polnud Kreek ette valmistatud. Nüüd aga näeb ta, et ka ajast saab ette rutata.

Järgnevad võidud võitudele ja tekib uus häda: pole kedagi, kellega saaks pidada tõsist võistlust. Väikesteks lohutusteks jäävad maavõistlused Soomega ja Lätiga. Siis, tänu jumalale, saabub kutse Stokholmi iiga-aastastele eliitmängudele.

„Ei tea, mis meie selgeltnägija pomiseb. Ta kordab koogu aeg ühi ja sama sõna — Kreek, Kreek, Kreek. Välismaa nali.“

Sinna sõidab Kreek üle Helsingi, kus varustab end veel teise paari naelkingadega. Kui juba sõtta minna, siis peab olema hästi relvastatud. Juureostetud paar kingi on lühikeste naeltega. Neid lähebki just vaja Stokholmi haruldaselt kõva pinnaga tõukeringis. Ettevaatus oli seega õigel kohal.

Missugune imelik, varem kunagi tajumatu, tunne valdab Kreeki, kui ta astub Stokholmi staadionile 20.000 pealtvaataja ette. Nii suure rahvamassi ees pole ta veel esinenud. Nüüd taipab ta, miks nii mõnigi heade võimetega mees on läbi põlenud, kui esmakordselt satub suure rahvamassi ette.

Kreek võtab end kokku. Nimestikust selgub, et ainsaks kardetavaks vastaseks võib olla rootslane Gunnar Bergh. Algab võitlus sentimeetrite pärast. Kahel korral on rootslane ees, kuid lõpuks võidab Kreek. Tagajärgedena kuulutatakse: 1. Aleksander Kreek, Estland, 15.48, 2. Gunnar Bergh, Sverige, 15.40.

Seda võitu hindab Kreek oma senise karjääri suurimaks ja saab julgustust edaspidisteks heitlusteks.

Sügisel läheb sõit Pariisi — akadeemilistele maailmavõistlustele.

„Kui tahan olla Viidingule vähemalt vääriline,“ arutab ta, „pean kaitsma tema poolt vabaksjätud trooni.“

Enne maailmavõistlusi korraldavad prantslased ühed rahvusvahelised võistlused. Esimaks kuuleb Kreek, kuidas välismaalased kauplevad endile honorari. Nõutakse 3 naelsterlingit sellel võistlusel esinemise eest. Kreeki ei lükkata raha tagasi, kuid endamisi mõtleb, et oleks võistelnud ka raha saamata: oleks võistelnud ainult nime tegemise pärast, kuna konkurentsis oli kaks 16 m meest — soomlane Bärhund ja ameeriklane Allee.

Alleega saab Kreek varsti sõbraks. Jalutavad koos ja puhuvad juttu.

„Ei tea, kes peaks võitma kuulitõuke?“ arutab ameeriklane, Kreegiga kui noorema selliga kuuliringis üldse mitte arvestades.

„Mõistagi teie,“ vastab Kreek, kuid tunneb, et on valetanud. Niivõrd suur on tal usk endasse.

Kreegil ei tulegi endas pettuda. Tagajärjega 15.54 võidab ta ülekaalukalt, kuna Allee jääb teiseks 15.38-ga ja Bärhund kolmandaks tagajärjega alla 15 m. Nüüd on mõlemad vastased vihased Kreegile. Bärhund, kes oli teadlik oma alavormis ja ilmselt närvises, veel kuidagi lepib olukorraga, kuid ameeriklane mitte. Ameerikas tõugata 16.04 ja nüüd kaotada ühele noorele tundmatule sellile!

Akadeemilise maailmameistrivõistluse pistmine oli Kreegile veel lihtsam ülesanne. Piisas ainult 15.17-st, sest teiseks tulnud tšehhi tõukas veidi üle 14 m.

Kodumaale saabumisel ootab temaga võistlust Viiding, kes vahepeal kuuli jälle kätte võtnud. Ohtumitingul Tartus Viiding võidab Kreegi, näidates tagajärjeks 15.80. Kuid Kreek ise teab, et kaotus oli kohutunike töö, kes jätsid tema parima tõuke märkimata.

Algul on Kreek tusane, kuid siis otsustab:

„See oli minu viimne kaotus Viidingule.“

Veel samal hooajal lööb ta kaks korda järjest Viidingut, viies oma tippmargi 15.90,5-le, millega esimest korda on hooaja parim kuulitõukaja Eestis.

4

Aspirantide kursused lõpetanud ja lipniku aukraadi välja teeninud, jääb Kreek talveks peagu ilma ulalutseta. Pole teenistust ega leiba. Vahekord vanematega on endiselt jahe. Viimaks saab väikesepalgalise koha riigi statistika keskbüroosse. Palk on niivõrd väike, et ei jätka korralikult korteriks, söögiks ja riietuseks. rääkimata sellest, et samast palgast tuleb tasuda laenu, mis oli tehtud gümnaasiumi lõpetamiseks.

„Kas tõesti pole mulle, gümnaasiumi lõpetanud inimesele, leida paremapalgalist kohta,“ mõtiskleb ta, kui 100 kg raskune kere ihkab tublimat toitu ja kui näeb oma riideid lagunemas.

Talle lubatakse vastu tulla. Kuid paranemist ei tule.

Talvine treening ei taha kuidagi meeldida. Kui ei saa korralikult elada, kui alati on rahamured, siis lähevad mõtted treeningust ikka kõrvale. Treening jääbki lodevile.

Tallinnas toimuvad euroopavõistlused maadluses. Pärast kuuleb ta, et euroopameistrile J. Kotkale tõstetakse suure võidu puhul teenistuskohas palka. See on rõõmusõnumiks ka Kreegile:

„Kui tulen ka euroopameistriks, vast leidub minu legi siis paremaid elatamise võimalusi!“

Peamiselt vana üdi arvel õnnestub Kreegil kevadel siiski hästi. Tagasiminekut võimetes pole märgata.

Siis tuleb võistlussõit Tampere, kus talle süstitakse kiusatuslikud mõtted. Kuuldes Kreegi teenistustingimusi, sosistavad soomlased:

„Kui teie tuleksite Soome kodakondsusse, meie muretseksime teile lahedad treeningutingimused ja elatamise.“

See jääb Kreegile rohkem allu kui 2-sm kaotus Bärhundile samal sõidul Tampere, Soome.

Kreek hakkab end jälle üles töötama. Uuesti kututakse ta Stokholmi eliitmängudele. Ta ei looda endast veel kuigi palju, kuid võidab tagajärjega 16.05! Ka 16 m piir on nüüd rikutud. Endalegi ootamatult, kuid Stokholmi hea tõukering aitas kaasa. Nii head tõukekohta pole Kreek mujal veel näinud, kuigi on juba mitmel staadionil võistelnud.

Nais-Torrance! Euroopameister naiste kuulitõukes Hermine Schröder, kelle parim tagajärg on üle 14 m, millega on kõigist oma konkurentidest tugevasti ees.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat

vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

K.m.

Kr. Saar & Ko

Tallinn

Tartu

M. Männil & Ko

Pikk 13

Tel. 431-49

Hotell »Palace«

Vabadusväljak 3.

Tel. 477-70

Nõoriäri

G. Hendrikson

V.-Karja 6

Tel. 445-29

Rätsepaäri

f-ma Schwarz

Kullasepa 9

Tel. 443-03

Klišeetööstus

A. Haav

S.-Karja 21

Tel. 456-48

Keemiatööstus

Th. Tiilmann

Tulika 11

Tel. 431-52

Kirjaümbrikkude ja paberi ümber-
töötamise tehas

o.ü.

Raf. Haarla

Tina 9

Tel. 302-56

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

A/S.

D. MIRVITZ JA POJAD

Tartu 13

V.-Karja 7

O/U. „Mercanfile Helsinki“
esindaja

Ins. ERICH KRIISA

V.-Posi 8

Tel. 451-81

Kaubamaja

„SPORT“

S.-Karja 18-4

Tel. 446-00

Elektri- ja raadioäri

KING & ROSENBERG

Vene 11-a

Tel. 449-54

Kosmeetika-laboratoorium

„FLORA“

Tafari 24

Tel. 458-78

KEILA VILLAKETRAMISE-
JA KUDUMISETÖÖSTUS

Soo 27

Tel. 438-35

Nahavabrik

„LINDA“

om J. Susi

Pärnu m. 132

Tel. 459-74

Puusärgiäri

A. MELDORF

Sakala 28

Tel. 463-33

Pomm-tagajärg teeb Kreegi Rootsis korrpealt kuulsaks. Talle pakutakse samal reisil veel võistlusi Rootsi mitmes linnas — igal pool kõrgete honoraridega. Tallinnas aga oodatakse teda maavõistlusele. Mida teha?

Ta saadab liidule kirja, milles seletab, et kuna tal teenistusest on rahata puhkus ja kuna Rootsis on võimalik oma majanduslikku seisukorda parandada, kas ei tohiks siis jääda Rootsi. Kirja poetab ta ka lause, et hädakorral on ta sunnitud astuma leivamurede pärast teise kodakondsusse. Oma kodakondsust on nüüd talle pakkunud ka rootslased.

Kreek peab siiski sõitma kodumaale, et aidata võita Läti üle.

Vahepeal tuleb reis Londoni mängudele, kus Kreek võidab USA meistri ja 16 m mehe F. Ryani. Sellelt mehelt saab ta näpunäiteid juure tehnika viimistlemiseks.

Ja siis: Pariisi euroopavõistlused!

Woellke on enne seda tõuganud Stokholmis Saksa-Rootsi maavõistlusel 16.52.

Kreek arutab:

„See on vahest kasuks minule. Nüüd on Woellke liig iseteadev, ja kuna selle tõuke õnnestumine oli siiski erakordne, pole võimatu, et Pariisis võidan mina...“

Pariisi saabunult saab Kreek kohe tuttavaks Woellke, Stöcki ja nende treeneriga. Treener kiidab oma hoolealuseid ja hoolealused treenerit. Kreegile muutub sakslaste üksiste kiitmise ületrumpamine lailaks ja neile ootamatult löikab ta sekka:

„Aga mina olen hea võistleja ja enda hea treener ühes ja samas isikus.“

Sakslastel jäävad suud lahti. Siis lausub Woellke:

„Usun, et oled veel liig noor et saada euroopa-meistriks.“

Selgele nokkimisele vastas Kreek samaga:

„Aga teie olete vanaks jäänud selleks.“

Vaenukirves oli visatud. Kui võistluspäeval Kreek kohtab tribüünil Woellket ja pärib, kuidas on viimase vorm, pöörab Woellke pea kõrvale ja ei vasta midagi.

Kreek pole aga kindel oma vormis. Tahab soori-tada proovitõukeid staadionil, kuid seda ei lubata. Kuid Kreek läheb nüüd autoparkimise platsile ja teeb seal täies võistluskorras kuus tõuget. Kähel korral kuul lendab 16.80-le! Kreek ei usu silmi. Võtab kuuli kaasa ja kontrollib selle kaalu: kaal on täpne. See annab tuju, ja julgelt ootab ta võistlust Woellkega.

Algab võistlus. Woellke närvitseb ilmselt. Ta ei suuda kontsentreeruda ja kiirustab kuuli äralennutamisega. Kreek teeb esimese tõukega 15.83, millega võidab mõlema sakslase üle selgesti. Woellke jääb koguni kolmandaks.

Pärast võistlust tuleb Woellke õnnitlema. Ta naerab kuidagi metsikult ja ei suuda jätta lisamast:

„See pole mingi tagajärg, millega mind võitsite.“

Colombes'i staadionil sõlmivad rootslased kokkuleppe Kreegiga võistlemiseks Göteborgis, lausudes, et peakonkurentsi moodustavad ainult rootslased ise.

Göteborgis aga selgub, et võistleb kaasa ka Woellke.

Veel eelviimaste tõugete järele juhib Woellke Kreek astub ringi viimaseks tõukeks. Võtab asendi, et soori-tada viimse tõuge, kuigi tunneb, et liigutuste koordi-natsioon ei klapi, mispärast katkestab tõuke poolel hool ja ringist välja astumata pillab kuuli käest ringi sisse. Kohe ruttab Woellke kohtunike juure protesteerima, et Kreegil olevat tõuge sooritatud. Kohtunikud leiavad aga vastupidist.

„Kas pean kaotama kohe pärast euroopameistri-tiitli saavutamist,“ mõtleb Kreek.

Neli minutit kontsentreerib ta, astumata ringist välja. Võtab siis kuuli rahulikult pihku ja ütleb endale:

„Tulgu nüüd, mis tuleb!“

Rahulikult sooritab ta kõik liigutused, kiire ära-tõuge... kuul on maandunud 15.92-l. Woellke on löödud teist korda!

Publik aplodeerib maruliselt. Kõik olid näinud seda kangelaslikku heitlust.

Nüüd saab Kreek uue võistluskutse — nimelt Karlstadi. See ei meelita teda. Viimaks siiski saavad rootslased ta oma nõusse. Uuel duellil Wollkega Kreek püstitab uue Eesti rekordina 16.16! Viidingu vägev rekord on varisenud ja Woellke kolmas kord võidetud.

„Ma võin teha missuguse tagajärje mujal tahtes.“ tunnistab nüüd Woellke. „kuid sinuga võisteldes kaotan alati.“

„Kas ma ei ütelnud Pariisis, et oled jäänud vanaks?“ naljatab Kreek ja mõlemad kaelustavad üksteist.

Oslosse Woellke enam ei järgnenud Kreegile. See võimaldas Kreegile hinge tagasi tõmmata, sest teisi kardetavaid konkurente ka ei olnud. Mänglevalt tuli Kreek võitjaks ka Oslos.

Kuid üks asi jäi Kreegile Oslos mõistmatuks. Siin, Oslo staadionil, on Jack Torrance tõuganud 17.40. Kreek lootis eest leida haruldaset hea tõukekoha, kuid pind oli pehme ja ring ise koguni määrustevastaset õhema pakuga.

Ta jäi mõttesse:

„Kui mina kord saavutan 17 meetrit, siis küll kus-kil mujal.“

A. ADARI.

EESTI ARSTIDE-KLINITSISTIDE ÜHINGU

ERAHAIGLA

Narva maantee 6-a Tallinnas. Telefon 429-80

Statsionaarne ravi igal erialal

Alatine arstlik valve

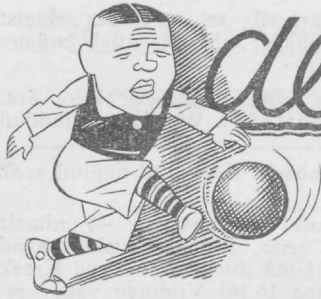
RÖNTGENIKABINETT: läbivalgustused, ülesvõtted, röntgenteraapia (ravi). Tasud vastavad keskhaigla taksidele.

ELEKTRIKABINETT: diatermia, kõrguspäike, sinine valgus, elektrivibratsioonid, neljaraku-vann, diatermia mudaga.

MASSAŽIKABINETT: üldine ja osaline massaaž.

VESIRAVILA: männiekstrakti-, meresoola-, Haapsalu tervismuda, söehappe-, pärmi- ja vahuvannid, istevann, valguskapp, aurukapp, charcot-, šoti-, kapillaar-, aurudušid.

LABORATOORIUM: kliinilised ja bakterio- loogilised analüüsid ning kvantita- tiivsed, keemilised ja mikrokeemili- sed määramised veres.

Alec James'i KARJÄÄR

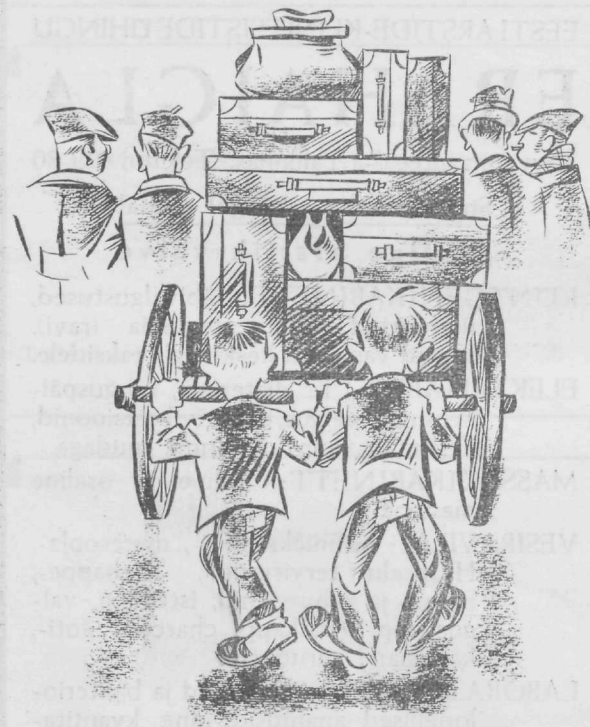
Eessõna

Minu jalgpallisaapad ripuvad varnas. Pakitud on „pikad“ valged püksid koos punase Arsenal'i dresiga. Ma mängisin oma viimse mängu...

Viisteistkümme aastat olen võistelnud muruväljal — ja millised toredad aastad need olid! Tõepoolest, jalgpall on olnud minu elu, ja kui võiksin alustada oma elu uuesti, saaks minust taas jalgpallimängija!

Suurim õnnetunne, mida võib üle elada mees, on minu arvates seista mänguväljal ja mängida mängu, mida ta armastab, ning kuulda siis tuhandete entusiastide poolehoiuovatsioone. Mulle on ovatsioonid nüüdsest peale minevikus, kuid haruldane mälestus sellest püsib minus seni kuni elan.

Selles lühikeses eluloos kirjeldan teile tõe Alec James'ist ja Inglismaa jalgpallist. Ja kohe alguses pean tähendama, et mina olin see mängija, kellele õnn naeratas võib-olla rohkem kui ühelegi teisele jalgpallimehele maailmas. Alles nüüd mõistan, kui palju võlgnen oma „tähele“ ja kui tähtis oli kogu minu karjäärile see, et mul olid abivalmis sõbrad. Kui mind mõtted nõnda tagasi viivad, meenuvad nimed, nagu minu

See pidi äga olema suurepärane pilt, kui kaks kääbust kärul lükkasid igavesi kõrgei mängijate kohvrimänge

vend Charlie, Plummer Laird, Sam Kyle, Bob Morrison, Jim Taylor, Jock Ewart, Herbert Chapman ja — arvatavasti kõige tähtsam neist, mees, kes soovib jääda tundmatuks ja keda seepärast hüüan siin „Mister X-iks“.

1. Minu esimene paar jalgpallisaapaid

Charlie tuleb eelkõige. Sest temata minu arvates poleks minust kunagi saanud jalgpallimeest. Sest meil kodus oli olukord säärane (nagu see veel tänapäevalgi esineb mitmes perekonnas), et isa oli veendunud jalgpalli vaenlane. Jumal hoidku, kui oleksin iga keretäie eest, mis oli automaatne järeldus minu igakordsele „palliporimisele“, saanud ühe „internatsionaali mütsi“, siis oleks mul praegu palju rohkem „mütse“ kui vana heal rekordinternatsionaalil Billy Meredithil. Kuid säärastel silmapilkudel astus minu vanem vend ikka vahele. Kui tulin koju mängust lõssilöödud saabastega, püüdis Charlie alati pehmedada isa pahameelt. Ja kui see ei aidanud, ning sain tuupi, siis seisis Charlie vahvalt kõrval ja kinnitas julgustavalt, et tema teadvat kindlasti, et minust saab kord jalgpallimees ja jalgpall saab mulle kord elukutseks.

Jah, ja siis tuli suur päev, millal sain, olin vist kümme või üksteistkümme aastat vana, esimese suure šansi — õiguse mängida oma kooli eest. Charlie oli nii rõõmus sellest, et läks kohe linna ja ostis mulle esimese paari jalgpallisaapaid. Mu jumal, milline juubeldamine siis oli! Saapad maksid Charliele terve varanduse — umbes 5 shillingit — ja mäletan veel tänagi, kuidas näitasin end poseerides teistele poistele. Nende paljuimeteldud saabaste tõttu olin kohe peajao teistest poistest kõrgemal! Pean muidugi märkima, et Mossend — minu sünnikoht — on väike küla Glasgow' lähedal ja seda ümbritsevad vägeva tööstuslinna metallitööstused. Kõik inimesed, kes elavad seal, on lihttöölised ja seetõttu oli ka raha liig vähe selleks, et muretseda kummipõisi ja jalgpallisaapaid.

Kas olete kunagi paljajalu jalgpalli mänginud? Meie tegime seda alati. Juhtus sageli, kui meil oli võistlus omavahel, et mõnel poisil puudusid üldse jalanõud. Siis ei teinud keegi sellest tüliküsimust, vaid kõik tõmbasid oma saapad jalast ja mäng läks lahti paljajalu.

Iga koolipoiss Mossendis oli jalgpallihaike. Kuid nende hulgas oli kaks, kes olid veelgi enam nahkkuuli hullustuses: üks olin mina ja teine too, kes minuga jagas minu koolipinki — Hugh Gallacher.

Hugh ja mina olime suured sõbrad esimesest kohtamisest peale. „Spikkisime“ vilunult üksteiselt maha, logelesime koos koolis ja „tilkusime“ koos tänavatel. Sageli jalutasime palliga mööda Glasgow' kitsaid tänavaid. Et siis mängida, põrgatasime palli peagu vastu seina... et äga pall ei kukuks maha! Need olid unustamatud tunnid.

„Miks teie siis ei mängi peaga võistluse ajal?“ küsiti minult sageli minu pärastise karjääri ajal. Vastasin ikka sama: „See on ju jalgpall, eks ole?“

Äga kui lõin palli peaga väga harva, siis ärge seepärast arvake, et ma ei osanud seda. Võtteid, mis õppisin palli vastu seina peaga lüües, ei unustanud ma iialgi. Kuid miks siis suur Alec James oma hiilgepäevil ei lõõnud kunagi peaga, küsite. Väga lihtsalt — ma ei saanudki seda teha. Olin liig väike. See oli minu elu suurim häda — mõne liigse tolli puudumine.

„Alecil on nii vähe rasva, et sellest ei piisa ühegi muna küpsetamiseks“, tavatses ütelda minu isa halvustavalt. Ja tal oli õigus.

Järelikult ei jäänud mul muud midagi üle, kui mängus oma kehalikke puudusi kuidagi teisiti tasa teha. Seepärast ütlesin endale: „Pead olema palli käsitlemisel niivõrd osav, et suudad jalgadega palli parem valitseda kui su vastane, ja kui ta tahab sinult palli võtta, pead olema kiirem ja osavam temast, siis jääd alati palli peremeheks.“ Ja selle mõttega püüdsin järjekindlalt mängida koolide võistlusil.

Sel ajal mängisin kesktormajat. Hulk inimesi on ütelnud, et ma ei ole kunagi midagi muud olnud kui poolkaitsja, sest ma olevat alati mänginud liig palju taga teistest tormajatest. Võib-olla on neil õigus...

Hughie Gallacher oli — kas suudate seda kujutella? — oma kooli meeskonnas väravavahiks ja oli isegi hea väravavaht! Lugu, kuidas temas avastati tormaja, on päris lõbus.

Sel ajal olime mõlemad 12-aastased ja mängisime oma kooli — Bellshill Academy — eest oma põlise vastasega — New Stephensoni kooliga. Hughie seisis nagu tavaliselt väravas ja seletas veidi aja pärast, et tal on igav mittemidagi-tegemisest ning kas ta ei saaks kuidagi kaasa lüüa edurivis? Paigutasime edurivi ümber ja võimaldasime Hughiel mängida kesktormajat. Hughie lõi sellel võistlusel kuus väravat ja pole sellest ajast saadik enam kunagi väravapostide vahele astunud!

Ainult jalgpall oli meil peas. Nii mitugi korda provotseerisime kodus õhtusöögi ajal krahhi, et meid lauast ära saadetaks ja et saaksime hoovis palli taga ajada! Suurim raskus seisis aga selles — kuidas hankida endale pall? Pall oli meile hinnaline nagu kuld ja isegi headel päeval koosnes meie varandus vaid paarist pennist. Ei jäänud muud üle, kui minna võitlema. See oli iseäralik võitlus. Kirjutasime mingi laulu paberile ja käisime ühe värava tagant teise taha laulmas, et headelt inimestelt pennisid kerjata. Mul on meeles praegugi veel üks säärastest „luuletustest“, mida kandsime ette:

Aidake meie väikest meeskonda!
Oo, kaaskodanikud, aidake!
Sest iga penni, mida annate,
Aitab kaasa palli muretsemiseks!

Tahaksin meelsasti teada, kas tänapäeval poisid samuti hangivad pennisid palli muretsemiseks. Kui see on nõnda, siis kuulub neile kogu minu sümpaatial!

2. Alec „pommipilduja“

Ja siis lõppesid need ilusad päevad. Minu lahkumine koolist oli mulle suureks naudinguks, sest suutsin Hughiele augu pähe rääkida, et koolist paar viimast päeva „poppi“ teha. Hughie ei teadnud, et lahkun üldse Mossendist ja seepärast tuleb tal tagasituleku puhul üksi kanda karistus.

Sõda oli just puhkenud ja olin saanud väikese teenistuse kuskile metallitööstusse 6-shillingilise nädalalalgaga. Ma ei olnud seal kaua ja peaaegu oleksin seal saatustlikult lõpetanud.

Nii sageli olen oma elus õnnega pääsnud katastroofidest. Kuid kunagi pole ma olnud nii lähedal surmale kui tol pärastlõunal. Sellest pärastlõunast saingi endale hüüdnime „pommipilduja“.

See tuli nõnda. Mõned sellid metallitööstuses olid mõtelnud välja toreda „nalja“, millega viitsid oma vaba aega. Võtsime tühja õllepudeli, valasime hapet täis ja lisasime sellele kergesti plahvatavat lõhkeainet. Kui see oli juhtunud, oli parajasti veel aega varjule pugeda,

kui juba kogu krempel lõhkes nagu pomm. Meie pidasime seda suureks naljaks...

Ühel päeval aga ei plahvatanud säärane pudel, kuigi olime juba ammu varjus. Tulin redust välja ja raputasin pudelit... ning samal sekundil lõhkes pudel... peaaegu koos minuga... ning kogu see värk lendas õhku. See „pomm“ lõhkes otse minu näkku ja põske lendas happega läbitimmutatud kild. Ma lõugasin otsekui ratta peal, kuid niipalju jätkus mul veel meelekindlust, et kiskusin killu välja. Kui oleksin ta sisse jätnud, oleks hape mõne sekundi jooksul hävitanud pool nägu.

Plahvatus keset nägu ja nii kergesti pääsnud? See on otsekui ime!

Kuid ime polnud see, et mind visati jalamaid välja tööstusest. Sellele järgnes terve rida igasugu ameteid, mis kõik lõppesid äkilise vallandamisega.

Peale jalgpalli pole ma kunagi olnud suuteline pidama ühtki kohta kaua. Minu isa oli Caledoniani raudteeühingu ametnik ja tema kaasabil sain koha pöörangutele. See ei kestnud ka kaua, kui olin taas vallandatud — ja kindlasti raudteeühingu hüveks. Tean täiesti täpselt, et kui poleks olnud neid vallandamisi, poleks minust kunagi saanud suur mängija Preston North Endis, Arsenalis või Wembley staadionil!

Pärast oma lühikest „võorusetendust“ pöörangumehe- na, pöördusin Hugh Gallacheri juure tagasi, kes sellal töötas ühes laskemoonatehases. Meile makseti palka pakkides, millele pliiaitsiga oli märgitud tasusumma. See oli tore!

Hughie ja mina mängisime tavaliselt palgapäeval kõvasti kaarte. Ja kui kaotasime, kustutasime kummiga palgasumma maha ja kirjutasime väiksema asemele ning seletasime kodus vanematele süütult, et sel nädalal teenisime vähem...

Ma ei olnud noil päevil vist hea kaardimängija, sest isale paistsid mu väikesed palgad kahtlastena ja siis hakkas ta palgapäeval mulle kellavärgi täpsusega vabrikusse vastu tulema.

Ei siis mängida, pööratasime palli peaaga vastu seinale... ei aga pall ei kukuks maha!

Uus odav hind! Kõrge kvaliteet!

Paljude suitsetajate soovidele vastu tulles oleme müügil lasknud kõrgekvaliteedilised idamaa

p a b e r o s s i d

MOKKA

hinnaga **25** tk. **20** snt.

Proovige ja otsustage!

KÕIGE AUSTUSEGA
TUBAKAVABRIK **H. ANTON ja Ko.**

3. „Teie, mühakad, tahate mängida meie eest?“

Kogu aeg püüdsin hoida end kohaliku jalgpalliseltsi Bellshill Athletic'i läheduses, et kord pääseda mängima, kuid mängijad naersid minu ja Hughie välja.

„Teie tahate mängida meie eest? Teiesugused mühakad! Olete ju liig väikesed ja nõrgakesed!“

Niiis pidime rahulduma sellega, et saime kanda mängijate kohvreid jaama ja tagasi, kui meeskond sõitis mängima välja. Selle eest saime alati pool krooni rahas. See pidi aga olema suurepärase pilt kui kaks kääbust — kääbus Hugh Gallacher ja kääbus Alec James — kärul lükkasid igavesti kõrget mängijate kohvrimägi! Meie aga olime rõõmsad, sest saime selle eest tasu, mida me oleksime teinud suurima heameelega täiesti muidu. Nii suur oli meie igatsus pääseda ühe „õige“ jalgpallimeeskonna lähedusse!

Jumal teab kui mitu kuud olime sääresteks pakikandjateks, kuid siis ühel päeval oli ta käes — see suur võimalus! Mind seati mängima Bellshilli noorte meeskonda Brandon Amateurs'i, kes mängisid kohalikus turniiris. Hughie, kes oli veidi suurem ja tugevam, pääsis kohe Bellshill Athletic'i meeskonda. Minu kutse näis mulle juba minu unistuste täitumisena. Mängida Bellshill Athletic'i eest oli aga minu tookordne suurim unistus. Olin veendunud, et mind viiakse Brandon Amateursist üle ja minust tehakse tõeline staar.

Kuid seda ei tehtud. Miski ei suutnud neid veenda, et olen küllalt hea selleks, et mängida nende hulgas.

Kuid minu „suur tund“ tuli siiski! Mängisin Brandoni eest jõulise kaevanduse meeskonna Orbiston

Celtic'i vastu ja nähtavasti ma ei näidanud end halvast küljest, sest pärast mängu tuli Orbistoni „tooreim mees“ Tommy Rogers minu juure ja ütles: „Tuleval hooajal mängid meie meeskonnas!“

Tore! Keegi ei küsinudki, kas tahan mängida, vaid kohe kõlas lõplik käsk: sa pead!

Kui aga ütlen teile, et Orbistoni hüüti sellal „Kanibalideks“, sest nende pooldajail oli lõbus harjumus peksta läbi igaüks, kes neile ei meeldinud, siis mõistate, et kuigi see polnud mulle õieti meele järele astuda nende klubisse, tegin seda siiski.

Orbiston — see oli vaid paar tänavat tööliste majadega ja jalgpalliväljak. Me riietusime ümber tavaliselt pesuköögis või kuskil müüri taga ja kõik meie mängud lõppesid tavaliselt vabavõitlusega publiku ja meeskonna vahel.

Kuid just Orbiston, must, väike Orbiston, oli põhjustaja, et sain oma jala asetada oma pärastise edu redeli esimesele pulgale. Sest Orbistoni pooldajad, nii toored ja hoolimatud kui nad olid tavaliselt, kohtlesid mind otsekui väikest ja väetit tallekest. Kui hakkasin seal mängima, olin juba 19-aastane, kuid nii väike ja hädine nagu mõni 14-aastane lapsuke. Tommy Rogers, nende kuningas ja käsutaja, võttis mind erilise kaitse alla ja häda igale võõrale mängijale, kes üldse julges mulle läheneda! Ja samuti käitus publik. Kui mulle tehti foul, kostis kohe mitterahuloleku ümin, ja mängija, kes püüdis mulle „põõna“ anda, võis olla õnnelik, kui ta mängu suutis lõpetada tervete kontidega!

Selle otsuse sosistas esimesena Mickey Quinn, meie klubi sekretär. Kui mina seda kuulsin, pidin südamest naerma. Kas ei olnud ma pärast kooliaja lõppu püüdnud asjata pääseda mängima? Ja nüüd, millal olin pea-aegu 20 aastat vana, „leiutati“ mind äkki, igaüks leidis, et võin jalgpalli mängida!

4. Esimesed vaatlejad silmapiiril

Noh, igal juhul oli see väga kena, et minust räägiti. Tegin peagi kindlaks, et säärane „publicity“ oli omast kohast kaunis väärtuslik.

Kord mängisin kohutavalt vihmase ilmaga Orbistoni meeskonnas Tannochide Athletic'i vastu. Väli oli sõna tõsisel mõttes porilomp, pealegi valas ülalt järjest juure, ja jugadena. Kuid ma mängisin päris korralikult. See oli minu õnn, sest Plummer Laird, Lancashire'i jalgpalli kuulus isik ja Johnny Bell Portsmouthi ja Dundee staar vaatavad mängu pealt. Mõned nädalad hiljem ilmus sama paar ühele senioride mängule. Nad kohtasid seal S. Kyle'i, Ashfieldi klubi sekretäri, kes kuulus tollal Glasgow's tugevamate junioride meeskonnade hulka.

„Nägime Orbistoni meeskonnas selli, kes võiks olla teie meeskonnale kasulik,“ jutustasid nad Kyle'ile. „Ta on küll väike, kuid temas on tõeline jalgpallimees.“

Kyle võttis seda juttu puhta rahana, et mind vaadelda Orbistoni mängudel. Mängisime sel päeval üht karikamängu. Meie külalised — Hamilton Palace, toores ja ülbe kaevanduse meeskond — võitsid meid... Nagu ülal jutustasin, sündis pärast mängu „madin“. Lühidalt: pealtvaatajad tormasid mänguväljale, ajasid taga Hamiltoni mehi ja kihutasid lõppeks kõik, ka kohtuniku ja Kyle'i, väljalt minema... Seejuures pääsis Kyle veel odavasti, sest kui Orbistoni pooldajad oleksid teadnud, et ta oli seal selleks, et mind ära meelitada, oleks tal kindlasti luud murtud!

Kuid vaatamata sellele piinlikule kogemusele leidis mister Kyle vist minus midagi head. Paari päeva pärast sain temalt kaardi, et kas ma ei tahtvat kaasa teha üht mängu Ashfieldi eest...

Nii kaua, kui elan, ei unusta ma seda vaimustust, mida valmistab mulle see kaart. Olen pärast saanud kõikide ovatsioonide osaliseks, mida võib saada üks jalgpallimees, kuid miski ei ületanud seda juubeldust, mis tekkis selle väikese kaardi läbi. Jooksin majast välja, kaart peos. Näitasin seda kõigile. Jooksin jama, et venda töölt ära tuua ja juba kolmkümmend meetrit eemalt kisendasin: „Inimene, mina mängin Ashfieldi eest!“

Ta oli niisama vaimustatud nagu minagi. Kaelustasime üksteist tänaval ja otse tantsisime kogu tee koju. Inimesed astusid lävedele, et vaadata kaht hullu ja meid naerda ja naersid koos meiega, sest selleks ajaks teadis juba kogu Orbiston, mis oli lahti.

Niisiis, Ashfieldi mängima! Kindlasti tahaksite sellest kuulda, kuid kahjuks ei saa ma teile sellest vähe-matki ütelda, sest mängisin nagu unes. Ma ei tea, kas mängisin hästi või halvasti. Ainus kord elus — arvatud välja teine juhused palju aastaid hiljem, kui esinesin kuningas ees — mõjus mingi sündmus minusse nii vägevalt.

Nähtavasti ma ei olnud halb, sest minult küsiti pärast mängu, kas ma tahtvat jääda nende juure. Ja kas ma tahtsin!?

Kummalise tõsiasi jana ma ei taha unustada märkimast: minu esimene hooaeg Ashfieldi juures oli ainus 17 aasta jooksul klubi karjäär, millal suudeti võita mõni karikas või meistervõistlused.

5. Esimesed kogemused Motherwelli juures

Ashfieldi juures sain esimest korda õpetust. Mind valiti Glasgow' junioride meeskonda Midlothiani vastu. See oli juba midagi imetlusväärset minule, kuid kuulda seda, et Raith Rovers, Motherwell ja Plymouth Argyle saavad „vaatlejaid“ sellele mängule, oli veel palju erutavam. Jalgpall oli mulle neil aastail olnud vaid toredaks mänguks, mida armastasin, ja kunagi polnud ma muretsenud rahalise külje pärast. Tõesti —

kuni kohtumiseni Herbert Chapmaniga, nägin jalgpallis vaid jalgpalli.

Esimene mees, kes tuli mind külastama pärast mängu, oli Sailor Hunter, Motherwelli manager.

„Alec, tahaksin, et tuleksite minuga ja mängiksime minu teise meeskonna eest,“ ütles ta.

Seda polnud halb kuulda, kuid ma ei kavatsenud kohe kahe jalaga sekka karata. Tahtsin oodata, kas ei tule veel teisi, kes tunnevad huvi minu vastu.

„Tunnen end väga hästi Ashfieldis,“ vastasin, „mul polegi kavatsust lahkuda.“

Rääkisime veel ühest ja teisest asjast ja lõppeks ütlesin, et tulen.

Siis läks aga kohe tuliselt! Mängisin Motherwelli reservmeeskonnas Ayr United'i vastu Ayris. Sa armas taevas, oli see aga mäng! Mõlemal poolajal mängijad ründasid üksteist nagu vabamaadlajad. Hoidusin kokkupõrgetest — see ei olnud ju minu ala — kuid võite kujutella, kuidas need „ristsed“ jalgpalli kõrgemas sfääris mõjusid minusse.

Tõmbusin tagasi vaikselt ja kavatsesin koju minna, kui Sailor Hunter tuli minu juure.

„Väga tubli, Alec,“ ütles ta ja patsutas mulle õlale, kas võite tuleval nädalal tulla uueks proovimänguks meie juure?“

Võiksin küll, arvasin. Siis tegi Hunter ettepaneku, et harjutaksin nädala sees veidi Motherwelli väljal. See kõlab toredalt, mõtlesin.

Esmaspäeva pärastlõunal tundusin endale noore jumalana, kui astusin Motherwelli väljale ja silmitsesin teisi mängijaid jooksul ja palliga harjutamisel.

See on õige elu minu jaoks, mõtlesin, ja ootasin, et keegi tuleks minu juure, ütleks mulle, mis mul on teha vaja. Kuid keegi ei tulnud. Veel hullem — ükski ei teinud minust välja. Seisin siis seal ja vihastusin iga hetkega ikka enam. Lõppeks ma ei suutnud seda enam kannatada. Võtsin oma kohvri ja läksin koju.

Kõrgeväärtslikku

taimevõid

A S T A

tootleb

TAIMEVÕITEHAS

« O L I V I A »

TALLINN, VOLTA 3,

Tel. 431-97

Kõiki hooaja kodu-
ja
välismaa riidekaupu
suures valikus

soovitab

H. Gutkin
Inglis magasin

Tallinn, Viru tän. 4, tel. 436-46

„Oleme näinud teid mängimas, James, ja tahaksime meeleldi, et esineksite täna katsel meie reservmeeskonnas, kui muidugi soovite, ütles Morrison otsekoheselt.

See näis mulle tõesti grotesksena! Saabusin Glasgow'sse, et mängida Motherwelli reservide eest ja sain selle asemel mängu Raith Roversi reservide hulgas!... Võtsin vastu.

Mäng oli Rangersi reservide vastu Ibrox-pargis, mänguväljal, kus olin nii sageli olnud pealtvaataja ja igatsesin kord „seal all“ ka mängida! Ja selle mängu ajal kandsin esimest korda neid kuulsaid „pikki“ pükse, mis hiljem olid alati minu kaastasteks ja karikaturistidele tänuликuks pilkeobjektiks. Väga lihtne, kuidas sain need „pikad“ püksid: Raith Roversi pagasis polnud ei pükse ega särke, mis oleks sobinud minu kasvule. Võtsin kõige esimese dressi ja paigutasin end selsesse. Särk rippus kui lõkats eemal minust ja püksid ulatusid üle põlve. Kuid mis sellest — võisin ju Ibrox-pargis mängida!

Jällegi ma ei mäleta õieti midagi mängust enesest. Tean ainult, et sagisin palliga edasi-tagasi ega löönud ühtki väravat — see on kõik. Pärast mängu tahtis Bob Morrison mind kohe pilgata, kuid teised klubi direktorid olid teiselt arvamisel. Ma olevat liig väike... Nii-siis, jälle vana laul...

Nädal aega hiljem tuli Sailor Hunter Motherwellist uuesti mind külastama. Ta tahtis mind provisoorselt Motherwelli palgata. Pidin saama 3 naela nädalas ja nii kaua Ashfieldi jääma, kuni mind Motherwellis vajatakse.

Lükkasin pakkumise tagasi. „Kas otsekoheselt Motherwellis või üldse mitte!“

„Alec James'i kariääri“ avaldamist E. Spordileht jätkab uuel aastal

Varsti pärast seda kohtasin Sailor Hunterit.

„Teie olete aga kena mees,“ algas ta.

„Miks te ei tulnud siis kokkulepitud ajal treeningule?“

„Mida ma pole teinud? Mees! Seisin terve tunni, nii et jalad kanged, väljal, ootasid, et alustada tööga, kuid ükski inimene ei pööranud mulle vähimatki tähelepanu!“

„Nüüd tahaksin end küll puua lasta,“ pahvatas Hunter. „Kõik ootasid sel päeval Alec James'i! Treenerile oli antud isegi eriline korraldus teid vastu võtta!“

See on uus näide sellest, kui võrd takistav oli mulle minu poisikeselik väljanägemine. Motherwelli mängijad ootasid täiskasvanud mängijat ja mind, kes ma tulin väljale, puhtsüdamlikus lootuses, ei peetudki jalgpallimeheks! Nad olid arvanud, et „see seal“ otsib kohta, et hakata müüma eeskavasid 1. liiga mängude ajal!

Võite kujutella, kui vihane olin. Kuid sellele vaatamata olin valmis pidama oma lubadust ja järgmisel laupäeval Motherwelli reservmeeskonnas mängima.

Olin juba pakkinud oma asjad ja just minekul väljale, kui saabus telegramm S. Kyle'ilt — Ashfieldi sekretäriilt, sest kuulsin, vaatamata oma katsemängule Motherwelli juures, ikkagi veel Ashfieldi.

Lugesin: „Ootan teid täna enne lõunat Glasgow' peajaamas nii vara kui võimalik“.

Tunni pärast kohtasin teda. Ta esines äärmiselt salapärasena, ei tahtnud kuidagi ütelda, miks oli mind kutsunud, vaid võttis mind kaasa hotelli ja palus mind paar minutit oodata.

Siis ilmus ta mõne silmapilgu pärast kolme härra saatel. Mind esitleti. Esimene oli mees, kes pidi saama minu saatuse määrajaks: Bob Morrison, Raith Roversi juhatusliige. Temaga koos olid manager Logan ja Sailor Brown, klubi väravavaht.

EHITUSTEHNILINE

KONTOR

**EDUARD
OLARI**

TALLINNAS,

HARJU TN. 48-15. TELEF. 456-90

Kas Lurichi aurahade varguslugu nüüd selgitatud?

GEORG LURICHI aurahade varguslugu on vanapõlve inimestele jäänud kõneaineks veel tänapäevani, nii pea kui jutt kaldub Lurichile. Kuid ka noorem põlve on nakatanud uudishimu, kuidas võidi Lurichi aurahad varastada nii, et isegi nüüd, seega 30. a. pärast kuritegu, pole seda suudetud usutavalt selgitada ja ei olda kindlad isegi vargate isikuis. On küll toodud ette igasuguseid oletusi, kuid keegi pole suutnud oma väiteid kõigile usutavalt tõestada.

Teatavasti pandi vargus toime 1910. a., millal Lurich maadles Tallinnas ja oma auhinnad, mille koguväärtus tema enda hindamisel oli 7000 kuldrubla, oli lasknud reklaamiks välja panna Berggrüni raamatukaupluse vaateaknale. Ühel õhtul, millal Lurich just parajasti maadles tsirkuses, olid auhinnad saladuslikul kombel aknalt kadunud.

Rahva seas hakkasid varsti pärast seda liikuma kuuldused, et varguse toimepanijaiks olnud tolleagedsed Tallinna politseivõimud, venelased, eesotsas politseimeistriga. Tolleaegne politseimeister Tschitscheroschin, kes kannud Lurichile isiklikku viha, olevat ähvardanud, et Lurich ei lahkuvat Tallinnast koos aubindadega. See ähvardus sai üldiselt teatavaks, mispärast oletati päris kindlasti, et varguse on toime pannud politsei ise. Ka Lurich ise kahtlustas Tschitscheroschini, rääkides sellest päris avalikult. Tagajärjeks oli, et politseimeister esitas Lurichi vastu kohtuliku kaebuse laimamise pärast. Kuna Lurich oma kahtlustusi ei saanud tõendada, mõisteti ta kümneks päevaks veeleivale, missugune karistus jäi aga Lurichi sõidu tõttu välismaale siiski kandmata.

Omalt käel „Sherlock Holmes'ina“ on püüdnud ammuiganenud varguslugu selgitada Eesti raskespordi nestoreid Tõnu Võimula. Paar aastat tagasi sai ta ühelt välismaal elutsevalt sõbralt kirja, milles oma poolt püüti valgust heita salapärasesse vargusloosse. See kiri on avaldatud Eesti Spordilehes nr. 4 — 1936. Kirja saatja ütleb end olevat teeninud sel ajal politseis, kui tema ülemus Lurichit üle kuulanud Tschitscheroschini laimamise pärast. Lurich seletanud siis, et varguse päeval olevat politseimeister talle ütelnud: „Sa pead laskma Solovjevile enda üle võita, või sa kaotad oma aurahad!“ Lurich vastanud: „Mina ei lase kodulinnas end kellestki võita.“ Nagu meie teame: Solovjev ei võitnud ja Lurichil varastati aurahad. Hiljem olevat kirja saatja teeninud koos oma endise ülemusega, kes vahepeal politseist olnud vallandatud, Dvigateli tehastes. Seal ta kuulnud, kuidas nim. ülemus kellelegi teisele rääkinud, et Lurichi aurahad olevat kindlas kohas peidus, kuid tema ise ei julgevat sellest rääkida. Oletust, nagu olevat aurahad kuskil kokku sulatatud, ta eitas. Kirja saatja ise on arvamisel, et „üks ikka Tschitscheroschin aurahad laskis ära varastada...“

See kiri ei vii meid palju lähemale tõele, samuti nagu mitmed teisedki oletused.

Tõnu Võimula on aga lugu edasi uurinud ja arvab nüüd, et on väga lähedale jõudnud kogu loo selgitamisele, kui mitte ütlea, et ta on kogu loo selgitanud. See ongi, mida alljärgnevalt tahame ka avalikkuse ees teatavaks teha. See, mida teab rääkida

Tõnu Võimula, kõlab otse sensatsioonina, kuigi ehk hilinenud sensatsioonina vargusloo mitmekordse ägumise tõttu.

Selle kohta kirjutab Tõnu Võimula järgmist:

„Olen mõnda aastat uurinud G. Lurichi aurahade vargasasja ja lõpuks leidnud need isikud, kes selle varguse on toime pannud. Nendeks ei olnud säärased isikud, nagu seda kord kirjeldas endine kriminalist härra Kask, vaid hoopis teist laadi mehed. Nendeks olid tol ajal väga lugupeetud härrad — Vene riigiametnikud, kes kõik peale ühe on maisest maailmast lahkunud. Neid oli kokku neli. Üheks oli toleaegne Tallinna politseimeister Tschitscheroschin, teiseks politseiülem Shukov, kolmandaks tensor Nasarov ja neljandaks, kes on veel elus, toleaegne väike ametnik.

Kes neist neljast tõi aurahad ärist välja, seda ei teata täpselt. Aga tensor Nasarov on need oma korterisse toonud ja seal lukustatud kapis mõned päevad hoidnud, kuni on kutsutud kullasepp G., kes olevat aurahad hinnanud 2000 rublale ja selle summa eest need omandanud. Saadud raha arvatavasti jagati nelja osalise vahel. Enne rahade vargust on Nasarov tahtnud teha 500-rublalist laenu, öeldes, et saab varsti raha ja tasub kohe laenu.

Hea oleks, kui neljas, elus olev, isik seda asja selgitaks ja ütleks, kes tõeliselt tõi aurahad ärist välja. Mina ja kõik jõustikuharrastajad oleme sellest aurahade vargusloost eriti huvitatud, ja tahaksime heameelega kuulda, mida need isikud, kes asja hästi tunnevad, ise selle kohta ütlevad.“

Tallinnas, 25. sept. 1938. a.

T. Võimula.

Nii on selle avastuskirja sisu. Kuivõrd aga sellest oleme saanud targemaks, on iseasi. Tõendavad materjalid igatahes puuduvad, ja on kahtlane, kas neid üldse kunagi saab.

Peagu kõigi varemate oletustega ja väidetega ühtub aga see, et varguse toimepanijaiks olevat olnud Vene tsaaririigi politseivõimud, eesotsas politseimeistri Tschitscheroschiniga. Neljast kahtlustatavast isikust ainsana elus olev isik olevat olnud kogu vargusloo juures väikeseks rattaks, kuna ta väikese ametnikuna olevat olnud sunnitud mängima vaikse kaasteadja osa, et mitte langeda ülemuste viha ja kättemaksu alla. Venemaal oli ju politseiülemustel õige suur võim ja nad võisid sageli talitada otse korrupsiooniliselt. Lõpude lõpuks on asi igal juhul ägunud, ja kui poleks inimlikku uudishimu ja kui tegemist poleks säärase legendaarse kujuga nagu G. Lurich, oleks asi ammu ununenud.

Jääb üle oletada, et ka ülal kirjeldatud variant vargusloo kohta on üksnes variant. Seda seni, kuni pole saadud lähemaid tõestusi, mille saamine aga on väheusutav.

Tõime loo peamiselt jõuluvaegse vahepalana Lurichi mälestuse meenutamiseks.

Rõõmsaid pühi ja head uut aastat
vahvatele sportlastele ja nende juhtidele soovivad:

Lihakauplus ja vorstiäri

Karl Habicht

V. Kalamaja 7

Tel. 440-68

Ü/k.

Eesti Rahvapank

S. Karja 19

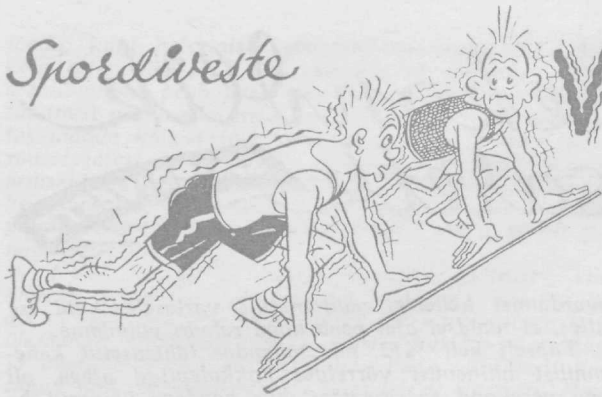
Tel. 425-55

Virumaa Elektri A-s.

Riigi Ringhääling

Estonia teatrimaja

Tel. 478-20

VÖISTLUSPALAVIK

Uno Tarmuste polnud kunagi argpüks, kuid kui ta võistluste puhul lähenes stardijoonele, hakkas tal süda puperdama ja isesugused värinad jooksid üle keha. Ta oli katsetanud juba kõiksuguseid mooduseid, et vabandada stardi- ja võistluspalavikust, kuid seni asjata. Nii oli ta söimanud oma stardikaaslast idioodiks, millega küll sõpra solvas, enda ärritust aga veelgi tõstis. Oli püüdnud endale seletada, et kogu pealtvaatajaskond tribüünil ei mõista jooksust üldse midagi. Oli enne võistlust sisse võtnud palderjani, oli käinud külmas vees suplemas, oli täiel käigul trammilt maha hüpanud, kuid niipea, kui nägi stardijoonet, saavutas seesmine ärritus oma ülima tipu.

Miski ei näinud aitavat. Kõige kummalisem kogu loo juures oli aga see, et treeninguil oli ta otse külmavere-lisuse eeskuju. Sai stardist kohe lahti ja jättis juba algmeetritel kõik vastased seljataha. Treeninguil kat-tis ta 100 m 11 sekundiga puhtalt, kuid võistlustel oli ta parimaks ajaks 11,5 sek.

Ta oli igati hästi arenenud inimene, käis ülikoolis, iseloomult optimist — lühidalt: oli inimene, kes võis elada julgelt ja lõbusalt. Kuid võistlustel avastas ta endas haruldase argpüks, mis ähvardas mürgitada kogu ta sportlaskarjääri.

Möödusid kuud. Väljapaistva sprinterina võis ta igal minutil purustada rekorde, kuid kunagi mitte võist-lustel. Sõerajast loobuda ta ka ei suutnud. Ta oli endast niivõrd masendatud, et kinkis ära oma ainsa peeg-li, mis rippus toa seinal, sest oma meheliku ja energilise näo nägemisel peeglis hakkas tal endal paha, niipea kui mõtles, et peegelduv mees on võistlustel suuri-maks argpüksiks.

Lõpuks otsustas ta spordiinstruktorile Annustele saata järgmise kirja: „Lugupeetud spordiinstruktor! Olen kümme korda hüpanud Pirita sillalt vette ja end tundnud olevat parimas korras. Olen keskööl käinud kalmistul, kuid mul pole olnud vähimatki hirmu. Aga niipea, kui asun jooksustarti või kui võistlen, olen niivõrd hirmunud ja äritatud, nagu istuksin hambaarsti juures toolil. Mida teha?“

Nüüd lootis ta head nõu, kuid millegipärast ei tulnud vastust üldse.

Saabus meistrivõistluste päev. Juba riietusruumist lahkumisel tundis Tarmuste suurt ärritust, mis tegi põl-ved nõrgaks. Ja mida lähemale ta jõudis stardikohale, seda suuremaks muutus palavik.

Kogu tribüün jäi hiirvaikseks. Jooksjad asusid starti.

Tarmuste vaatas oma stardinaabrile. Selleks oli keegi üle keha värisev noormees, kuidagi nii tuttava näoga. Kes ta on, — seda ei suutnud Tarmuste suures ärrituses kuidagi meenutada. Naabri silmist võis luge-da suurt hirmu. Näis, et see oli keegi algaja, kes pigemini valmistus südame löhkemisele kui finišchi-lindi lõhkumisele.

Noormees vaatas Tarmustele oma ehmunud pilguga:

„Te... te... teate, m-ma...“

„Mi... mi... mis teiega on?“ pomises Tarmuste.

„M... midagi... Aga... te... teiega?“

„Kh... kh... ka midagi...“

Nüüd sai Tarmuste vihaseks:

„Mis te häbenete! Kuidas on teie nimi?“

Naaber tahtis vastata, kuid lõi siis käega ja pöo-ras näo kõrvale.

Tarmuste sülgas. „Milline argpüks!“ mõtles ta jälestusega. Ja siis korraga avastas ta, et selles arg-püksis näeb ta iseennast. Tal hakkas häbi, kuid samal ajal tundus olukord ka väga koomilisena. Ta püüdis end koguda.

Kuuldus käsklus:

„Jooksjad lähtesse!“

Nüüd langes Tarmuste süda jälle saapasääre. Ta laskus värisevale põlvele ja kuulis, kuidas naaber kui-dagi vinguvalt häälitseis. Ootamatult endalegi hakkas Tarmuste naerma ja jäi siis ootama.

„Tähelepanul“... Kõlas pauk.

Nagu alati, jäi Tarmuste hiljaks. Kuid seekord jäi üks mees veel hiljemaks. Teised neli jooksid kõrvuti paar meetrit eespool. Siis korraga tundis ta, et keegi seljatagant püüab temast mööduda. Varsti jooksis ta sama võistlejaga rind-rinnuti ja siis jäi maha. Temast veidi eespool jooksis stardinaaber.

„Või see argpüks tahab minust mööduda! Ei tohi alla vanduda!“ Ja nagu ei tea millest jõudu juure saanud, hakkasid Tarmuste jalad nobedamini liikuma. Poo-lel distantil püüdis ta naabri kinni, kuid mööda veel ei saanud. Uus vihahoog kerkis Tarmuste rinnus: „Noh, sellele kollanokale küll ei tohi kaotada.“

Tarmuste pingutas veel, sai naabrist mööda ja... oli purustanud ka finišchilindi! Seda esimest korda elus võistlustel! Tähendab, et kõik teised olid seljataha jäetud.

Inertsihoo väljajooksult pöördus ta ümber ja ula-tas naabrile käe:

„Teie jooksete hästi, hoolimata, et stardis olete suurimaks argpüksiks, keda ma näinud. Saame tutta-vaks...“

Noormees ainult naeratas, sulges ühe silma ja vaikis.

„Imelik olevus,“ mõtles Tarmuste. „Kus olen ma teda näinud?“

„Saja meetri jooksu võitis Tarmuste, aeg kümme komma üheksa,“ kostus valjuhääldajast.

Kostusid marulised ovatsioonid. Tarmuste viskas pilgu naabrile.

„Kuulsite?“ lausub ta, ise näost hiilates. „Mida arvate?“

„Ja ta tõstis käe, et võistlejale koputada õlale. Samal momendil jätkus valjuhääldajast:

„Teiseks tuli, rinna osa järel, spordiinstruktor Annuste.“

Tarmuste käsi jäi tardunult õhku. Uued marulised aplausid. Naaber naeratas:

„Noh, saame tuttavaiks!“ ütles ta, raputades Tar-muste kätt.

„Ma... ma... kirjutasin teile,“ pomises Tarmuste üllatunult.

„Seda küll.“

„Kuid teil... teil on samuti?“ osutas ta oma südamele.

„Täiesti õigus. Sellepärast ei saanudki ma teile vastata.“

Koos jooksid nad tagasi stardikohale. Rahvas aga juubeldas neile. Kesk teed jäi Tarmuste järsku seisma ja hakkas raputama Annuste kätt.

„Suur tänu teile!“

„Teile samuti!“

„Ei, teie ei mõista. Teie oma kokkunud näoga star-dis ravisite minu eluksajaks spardipalavikust.“

Annuste sulges jälle ühe silma ja lausub:

„Ja teie minu samuti.“

Perekondlik suusaretk

SPORDIVESTE

Kallis Eesti Spordileht!

Kogu järgnev lugu, mille Teie lugupeetud ajakirjale tahan pakkuda lõbusa jõuluvestena, sai alguse Vello ettevaatamatult õhku lastud märkusest, et ta jõulude ajal kavatseb meie suusasporti rikastada paari uue rekordiga. Kuidas suusatamises püstitada rekorde, seda ta ei teadnud isegi, kuid mõttes, et kui teistel aladel on rekorde, küll siis ka sellel alal. Kuid olgu kuidas oli, ent Vellot, kes oli jõudmas kroonusse-mineku ikka, peeti kodu-perekonnas kõige kehakultuursemaks liikmeks, kuigi tema senine edu „kehakultuuri“ asjades koosnes peamiselt igasuguse spordirietuse kandmisest. Tema suurim oskus — tütarlaste südamate murdmine — ei nõudnud ju poksiringis viibimist või tegelikku kaasavõistlemist ükskõik missugusel spordiareenil. Piisas ainult spordiülikonna kandmisest — juba sulasid tütarlapsed kui mesi.

Pärast noorema venna Harri vaimustushüüdu: „Ka mina tulen sinuga, Vello!“ ja pärast õe Anni ootamatut avastust, et „ka teda on jõuluks kutsutud suusaväljäsõidule“ (tegelikult peeti Annit spordivastaseks) võttis sõna perekonnapeana papa Nurmiste ise. Tema pika monoloogi kokkuvõtte oli, et nüüdsel ajal tuleb kiita massispordi harrastamist ja kuna tema oma nooremas eas olevat olnud võimleja ning omanud sõpru ka suusapordi ringkondades, siis tulevat massispordina eelistada suusatamist. Papa ei unustanud ka hooplemast, et kümme või paarkümmend kilomeetrit lund suuskadega künda olevat temal naljaasi. Selle tõenduseks lubas suusaretkke kaasa teha ja olla koguni selle eestvedajaks.

Vello hilinenud märkus, et nüüdsel ajal suusatavat ainult raskeid murdmaid, ja Anni palved, et teda lubatakse retkele minna koos sõbrannadega, kellega kokku lepitud, ei suutnud kõigutada papa Nurmiste otsust: „Kogu perekond koos suuskadele!“ Kui nüüd veel mamma omapoolt lisas, et ta kedagi ei luba üksikult minna sellele raskele, noh mis ta oli — murdmaale, tuli leppida sellega, et Vellol lubati kaasa kutsuda koolisõber ja Annil lähem sõbranna, nii nagu nad selleks viimse pääseteena olid avaldanud soovi. Papa oli suuremeelselt nõus kas või veel suuremaarvulise suusatajate-salga ees demonstreerima oma juhtimise võimeid. Väljasõit määrati teisele jõulupühale, millal rohkemal arvul rahvast võiks imestada massispordist lugupidavat perekonda.

Esimesena ärkas väljasõidu-päeva hommikul mamma. Tema peamiseks mureks oli üles otsida võimalikult suuremal määral sooje riideid endale, et mitte külmetada pikal suusaretkel. Kuigi säärane ettevalmistus kandis laadi, nagu kavatsetaks sõita põhjanabale, vaiks Vello diplomaatlikult. Anni suurem mure oli, et papamamma ei näeks, kuidas ta peegli ees oma nina puuderdas. Vello otsis oma kirevamaid kaelarätte, mis-suguse tegutsemise väljel kõva kõha teisest toast kuulutas, et papagi on lõpuks üles tõusnud. Kuuldus ka papa kirumist, et inimest ei lasta magada, kuid samas meenus sellele inimesele, et oli enda ülesandeks võtnud suusaretkke juhtimise, ja ta hakkas kiirelt võimlema „Mülleri süstee-mis“. Tema liigutused meenutasid küll rohkem rusikaga

ähvardamist kellelegi nähtamatule vastasele, kuid ise kiitles, et nüüdsel ajal peab kogu rahvas võimlema.

Täpselt kell 1/12, mis tähendas tähtsusetut kahe-tunnist hilinemist võrreldes kokkulepitud ajaga, oli kogu perekond suusajaamas, kus nendega ühinesid ka kaasakutsutud. Vello koolisõbraks osutus küll keegi ilus blond neiu ja Anni lähemaks „sõbrannaks“ keegi lokisjuukseline noormees, kuid ega papa-mamma teadnud, kes kelle oli kaasa kutsunud. Kui noormees pealegi muretset neile suusad ja määrde väljaspool järjekorda, kiitis papa varsti:

„Vello koolisõber on päris kiiduväärt noormees!“

Varsti oli kogu perekond suuskadel. Papa sõitis päris stiilselt. Liigutas jalga jala ette, vehkides keppe-dega rohkem kui peakõrguselt, haarates nendega kaugele ette. Suuskadel libistamist ta küll ei tunnud, kuid liikus siiski edasi. Mamma ja Anni püüdis papale igati järele aimata. Vellol oli tegemist südamedaamiga, teised aga, nende seas ka hästi suuski valitsev Harri ja juurekooperitud kaaslased, ei hakanud papa stiili korri-geerima.

Kuid seegi figukiirus, mida retke komandöörina arendas papa, muutus varsti ülejöküivaks mammale. Pärast esimest 300 meetrit leidis ta ikka sagedamini, et „papa lendas nagu hullunu“ ja et „tema ise ei soovi oma kaela murda niisugust kiirust taga ajades.“ Pärast viit minutit oli mamma juba niivõrd higistanud, et vastu-sõitjad nägid tema asemel mingisugust ümarikku riie-tundart hõljumas aurupilves. Kiidetud noormees püüdis algul igati kaasa aidata mammale, kord üritades teda isegi lumehanges jalule seada, mis aga ebaõnnestus.

Varsti lausus papa, et noored võivad ka oma soovi kohaselt ringi suusata. Vello otsustas kohe ettepoole spurtida. Omateada sammus ta edasi päris Soome stiilis, kuid erinevus papa stiilis oli üksnes selles, et ta väheõnnestunult püüdis mõlema kepiga tõugata üheaegselt, ilma et see kuigi märgatavalt oleks suurendanud kiiruse efekti. Ta otsustas uuesti oma tähelepanu pöörata südamedaamile, kuid märkas alles nüüd, et see oli sõitnud juba kaugele ette. Vello püüdis talle järele

jõuda, kuid helesinises südamedaam vajuks ikka rohkem ettepoole, ja Vello veendus, et suurema kiiruse arendamiseks peab peale suusatamiskõnksude teoreetilist tundmist oskama ka neid kasutada. Sõbranna aga kihutas mööda kõigist teel ruttavatest nais- ja isegi meesuusatajatest, ja varsti võis Vello konstateerida, et tema armsaimaga oli ühinenud keegi tumesinises noormees, kes suusatas päris laitmatult. Varsti kadus paarike puude vahele. Ümber vaadates leidis Vello, et oli jäänud päris üksinda.

Nüüd hakkas ta uuesti arendama „kiirust“, kuid õnneks valesuunas, sest pärast mõnedsada sammu leidis ta enda ühe oru veerel, mille põhjas oli peagu kogu ülejäänud seltskond. Päike paistis kui kevadel. Papa ja mamma istusid puukändudel. Papa oli täiesti kaotanud juhi väljanägemise ja imes laisalt sigaretti. Mamma oli aga niivõrd avanud oma mitmekordse ülikonna rinnaesise, et sai papalt märkuse ebasobiva dekoltee pärast säärestes vanusaastates.

Anni, kes oruni oli jõudnud segastiilis suusatahes, s. t. 40 sammu jalgsi ja 10 sammu suuskadel, vaatas täis uhkust endaga kaasa kutsutud noormehel, kes oskas mäest laskuda kordagi kukkumata ja igasuguseid pöörded tehes. Siis lähenes oru veerele noorem vend Harri. Ta tormas mäest alla säärase surmapõlgusega, et mamma sulges silmad ja hakkas kilkama. Kuid Harri sooritas „surmasõidu“ ühegi viperuseta, tõendades, et on perekonnas ainuke tõeline suusataja, mitte aga Vello, kes ähvardanud purustada rekorde. Harri tegi mamma etteheidete puhul ainult põlastava liigutuse ja soovitas jatkata edasilikumist.

Ettepanek ei leidnud mingisugust vaimustavat poolehoidu. Enamik retkest osavõtjaid leidis järsku, et nad olevat juba küllalt hinganud värsket õhku ja et edasi suusatahes võiks karta ületreeningu hädaohtu. Siis tegi papa vastuettepaneku: pöörata ringi ja sõita koju, et vaadata, mida leidub hamba alla. Jõudnud pilgutada silmi Anniga, nõustus selle ettepanekuga ka kaasakutsutud noormees.

Teekonnal tagasi polnud kuigi suurt sarnadust suusamatkaga. Papa oli enda vabastanud suuskadest ja kandis kavaleerina ka mamma suuski, sest viimane ei tahtnud „üle treenida“. Anni oli leidnud, et tuleb jälgida vanemate eeskujule, miks oli oma suusad koos armsa naeratusega ulatanud noormehe kanda, kes siis

vabastas ka enda suuskadest, et paremini toetada Anni käealt. Harri tuiskas kõigist ees läbi lume ja sooritas igasuguseid trikke. Vello sõrkis kogu salga lõpus ilmega nagu Napoleonil pärast Waterloo. Suusad olid tal siiski veel all, kuid enam ei huvitanud teda, mis suguses stiilis ta edasi liikus.

Kuid sel päeval naeratas Vellole veel kord õnn. Veidi enne suusajaama jõudmist sai kogu seltskonna kätte üks suusatajate paar. Üheks neist osutus Vello südamedaam, kes kaasasolevat noormeest tutvustas: „Saage tuttavaks: minu vend Kaarel.“

Vello südameilt langes nagu kivi ja nüüd ruttas ta oma mahajäämist seletama sellega, et piinlik olevat

olnud vanemaid jätta hätta. Neiu sosistas liigutatult: „Ma usun, et olefe nii tubli. Kuid algul näis mulle, et teie lihtsalt ei oska suusata.“

Selle kahtluse lükkas Vello kategooriliselt ümber, kuid samas kukkus kogu kehapiikkuses lumme: ta ei olnud märganud meetrikõrgust laskumist. Vello küll

kukkus, kuid ta aktiad olid neiu silmis tõusnud, sest naine mõistab armunu tundeid ka siis, kui on suusaülikonnas...

Varsti olid kõik jõudnud Nurmistete koju, kaasa arvatud ka mõlemad külalised, s. t. blond neiu ja lokis juustega noormees. Kolmas võõras oli aga osanud aegsasti kaduda.

Soe kodune ümbrus vallandas jälle keelepaelad. Kõigile näis, et suusaretk oli väga tore, nii et seda tuleks sagedamini korrata. Mamma osutus paremaks perenaiseks kui suusatajaks. Kui aga jõululaud oli kaetud, oli ka mamma unustanud raske suusamatka ja kinnitas, et suusatamine olevat haruldasetore sport.

Papa leidis kuskilt veinipudeli ja kui kõik peale noore Harri olid sellest paar klaasi neelanud, selgus, et laua taga olid nad kõik paremateks suusatajateks kui lumel. Varsti teadis papa jutustada, kuidas ta noorena vallutanud lumelagendikke, nii et kõigile võis jääda papast mulje kui maailmaklassi suusatajast. Kuid kaua teda ei kuulatud. Juba kruvis Anni raadiokasti, et leida tantsumuusikat.

Pärast kohvijoomist veendus papa, et tema spordinovellid ei leia enam kuulajaid ja heitis diivanile. Mamma küll torises, et polevat viisakas külaliste juuresolekul nii olla, kuid papa vastas:

„Ega ma magama jää.“ Hääl oli aga juba unine.

Paari minuti pärast ei äratanud papat ka kõva muusika ja tantsumusammude sahin mööda põrandat, sest tema viibis regioonides, kus ta oli tõeline suusataja ja kus ta vuhises edasi otse linnuna.

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

KÕIK

SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega

SILLAMÄE

„EESTIMAA OLIKONSORTSIUM“

ESIMENE BENSIINITEHAS EESTIS

BALTOLIN

SILLAMÄE TEHASE

toodang. on võrdne parimale välismaa
bensiinile, sealjuures aga ökonoomsem

Autoomanikud ja mootorrattajuhid tarvitage

BALTOLINI

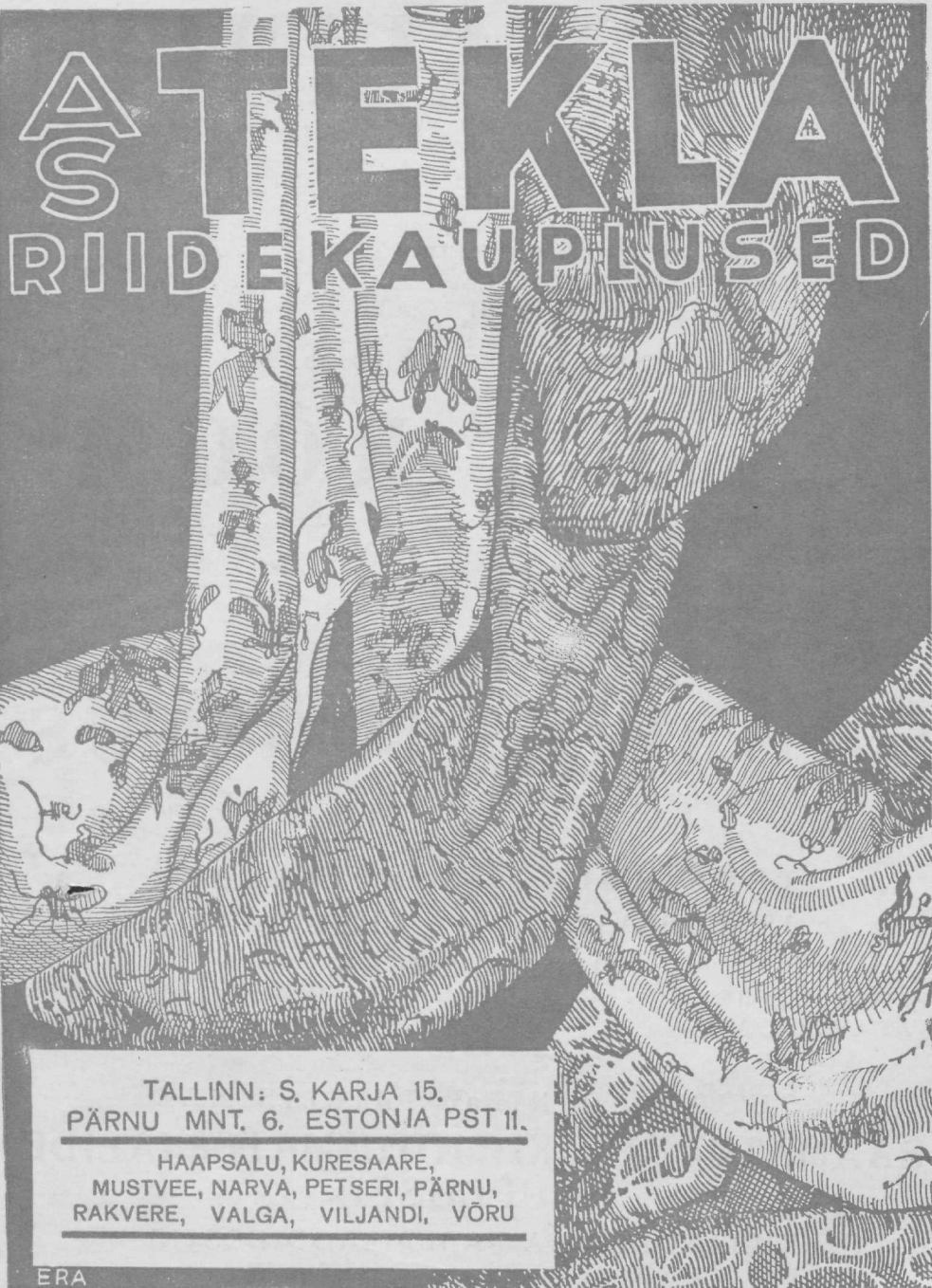
ja teie hoiate kokku

PETROBENSIIN

on edukas traktori, petrooleumimootori ja
mootorpaadi omanike kütteaine

OMA BENSIINIAUTOMAADID

Vene turul Kalevi vastas ja
Balti jaama vastas

AS TEKLA

RIIDEKAUPLUSED

TALLINN: S. KARJA 15.
PÄRNU MNT. 6. ESTONIA PST 11.

HAAPSALU, KURESAARE,
MUSTVEE, NARVA, PETSERI, PÄRNU,
RAKVERE, VALGA, VILJANDI, VÖRU

ERA

Jõulužurnaali hind 50 senti.

„PÄEVALEHT“

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA
ÜLERIIKLIKULT LEVINUIV AJALEHT

SUURIM NING KASULIKEM KUULUTAMISE LEHT EESTIS.
HINNATA KAASANDENA IGAL PÜHAPÄEVAL PILKE- JA
NALJALEHT «KRATT»

MEIE KIRJASTUSEL ILMUB

„LASTE RÕÕM“

— EESTI POPULAARSEIM LASTEAJAKIRI

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIELISIM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS

TRÜKIKODA

KÖITEKODA

TSINKOGRAAFIA

LITOGRAAFIA

OFFSET-TRÜKK

HINNAD KÕIGILE
VASTUVÕETAVAD

TELLIMISTE
TÄITMINE KIIRE

SUURIMAD NING TÄIELISIMAD
RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED

KIRJANDUSE JA PABERILAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUSÜHISUS

TALLINN-EESTI, PIKK T. 2.

OMA TELEF. KESKJAAM 428-83

Tall. E. Kirj.-üh. tr. Pikk 2. 1938.